

MALİYE HESAP UZMANLARI VAKFI
61. KURULUŞ YILDÖNÜMÜ ÇERÇEVESİNDE DÜZENLENEN
“AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNDE VERGİ POLİTİKALARI”
KONULU PANEL
29 Mayıs 2006

SUNUCU- Sayın bakanlarım, sayın milletvekilleri, Sayın Başkanım, kıymetli konuklar ve basınımızın değerli temsilcileri; Hesap Uzmanları Kurulunun 61’inci Kuruluş Yıldönümü çerçevesinde düzenlenen “Avrupa Birliği Sürecinde Vergi Politikaları” konulu panelimize hoş geldiniz.

“Vergi politikası”, bir ülke veya ekonomik alanda önceden belirlenmiş ekonomi, sosyal ve politik hedeflere uygun bir şekilde vergisel işlemlerin ve düzenlemelerin yapılması ve uygulanmasıdır. Her devletin bir vergi politikası olduğu gibi, ekonomik birlik veya oluşumların da bir vergi politikası mevcuttur. Avrupa Birliği de, kendi ekonomik alanı içinde bir vergi politikasına sahiptir. “Tek Pazar”, para politikası, ekonomi ve sosyal kaynaşma, dış politika ve güvenlik gibi alanlarda ortak eylemin, devletlerin tek tek hareket etmelerinden daha etkili olduğu düşüncesiyle Avrupa Birliği’nde doğan vergi politikası, Birliğin hedeflediği amaçlarına ulaşmasında önemli bir araç niteliğindedir.

3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye’yle üyelik müzakerelerine başlama kararı alınmasından sonra Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemde, her alanda olduğu gibi vergi politikaları alanında da Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmalarına hız verilmiştir. Bu anlamda panelimizde oldukça yararlı değerlendirme ve tartışmaların yaşanacağını belirtiyor, ortaya konulan görüş ve önerilerin siz değerli konuklarımıza faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Şimdi izninizle, açılış konuşmasını yapmak üzere Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Başkanı Özcal Korkmaz’ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun efendim.

ÖZCAL KORKMAZ (Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Başkanı)- Türkiye Büyük Millet Meclisinin Sayın Başkanı, sayın bakanlarım, sayın milletvekillerim, sayın müsteşarlarım, sayın kurul başkanları, TÜRMOB Onursal Başkanı, Sayın TÜRMOB Genel Başkanı, Avrupa’dan ve İstanbul’dan panelimize katılan değerli konuklar, değerli üstatlarım, değerli arkadaşlarım, muhterem hanımefendiler beyefendiler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Maliye Hesap Uzmanları Kurulu, Maliye Hesap Uzmanları Derneği ve Vakıf olarak müştereken düzenlediğimiz Avrupa Sürecinde Vergi Politikaları Paneline hepiniz hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Değerli Hocam Profesör Bedii Necmettin Feyzioğlu, bütçe derslerinde, sayın maliye bakanının bütçeyi takdim konuşmasını yaparken, genelde bütçeden bahsetmekle beraber, bütçe dışında da konulara girdiğini söylerdi. Ben de, izniniz olursa, konuyla ilgili değerlendirmelerimi yaptıktan sonra bu konu dışında da değerlendirmelerimi siz değerli üstatlara ve konuklara sunmak istiyorum.

12 Eylül 1963 tarihinde imzalanan Ankara Anlaşmasıyla hukukî bir temele oturan Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri 43 yıllık bir geçmişe sahiptir. Aslında bu, 43 yıldan da daha geriye götürülebilir; çünkü şurası bir gerçektir ki, Avrupa Birliği için ilk müracaat 31 Temmuz 1959 tarihinde o zamanın Dışişleri Bakanı merhum Fatih Rüştü Zorlu tarafından yapılmıştır. Merhum Zorlu, çok esprili bir kişiydi; onu tanıyanlar çok iyi bilirler. Avrupa Birliği'ne müracaat gerekçesi de, Yunanistan'la aramızda olan bir sınır ihtilafı idi. Bu gerekçeyle ilgili merhum Zorlu aynen şunları söylemiştir: “Yunanistan kendisini boş bir havuza atsa bile, yalnız bırakmaya gelmez, tereddüt etmeden siz de atlayacaksınız” diye bu şeyi esprili bir şekilde ifade etmiştir. Ankara Anlaşmasının arkasından 73 yılında yürürlüğe giren katma protokol ve 1996 yılında tamamlanan Gümrük Birliği, bu süreçteki diğer önemli kilometre taşlarıdır.

Söz konusu ilişkiler, yarım asra yaklaşan bu zaman dilimi içerisinde zorlu süreçlerden geçmiştir. Söz konusu zorluklar kimi zaman Avrupa Birliği'nden, kimi zaman da Türkiye'den kaynaklanmıştır. 17 Aralık 2004 tarihinde Brüksel'de yapılan Avrupa Birliği Zirvesinde, Türkiye ile 3 Ekim 2005 tarihinde katılım müzakerelerinin açılması yönünde alınan karar, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

Şimdi, 1996 yılı başında yürürlüğe giren 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi kararı, -ki bu, Gümrük Birliği Anlaşması diye nitelendirilmektedir ve zamanın Başbakanı Sayın Tansu Çiller tarafından imzalanmıştır- bu konuyla ilgili olarak, Ankara Ticaret Odası Başkanı Sayın Sinan Aygün, Danıştay 10'uncu Daire nezdinde bu kararın yoklukla malul olduğu, çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından geçmediğini, Resmi Gazetede yayınlanmadığını ve de Bakanlar Kurulu kararı bulunmadığını ileri sürerek dava açmıştır; ancak Danıştay 10'uncu Dairesi yetkisizlik gerekçesiyle dosyayı iade etmiş, sonradan Bölge İdare Mahkemesine açılan davada tekrar yetkisizlik gerekçesiyle iade edilmiştir. Öbür taraftan, biz, tüzel kişi Kurumumuz, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı nezdinde, bu Gümrük Birliği

anlaşmasından zarar gördüğü gerekçesiyle dava açmış. Avrupa Topluluğu Adalet Divanı, bu davayı kabul etmiş. Şu anda bu dava görülmektedir.

Diğer taraftan, bizim Anayasamızın 73'üncü maddesinin 3'üncü fıkrasında, “her türlü vergi, resim, harç kanunla koyulur, değiştirilir veya kaldırılır” denmektedir. Şimdi, Gümrük Birliği anlaşmasıyla tarım dışındaki vergiler sıfırlanmış, ama bununla ilgili bir kanun çıkarılmamıştır. Dolayısıyla, bir “Millet Uyanıyor” dizisinin 6'ncı Kitabında, merhum Atilla İlhan'ın yönettiği kitaplar serisinin 6'ncı dizisinde Sayın Doktor Kemal Başlar, bu düzenlemelerin bu şekliyle Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmektedir. Elbette burada sayın panelist ve hukukçu Hocamız Billur Serap Yaltı Hanımefendi de bu konuyu umarım değerlendireceklerdir. Kendileri tabii, bildiğim kadarıyla “vasıtasız vergilerinin uyumu” konusunda konuşma yapacaklar. Dört yıl önce Fethiye'deki aşağı yukarı bu tarihlerde yapılan sempozyumda değerli Hocamız, vasıtasız vergiler, daha doğrusu, özür diliyorum, dolaysız vergilerle ilgili olarak, “uyumlaştırmak ya da uyumlaştırmamak, işte bütün mesele bu” diyor. Şimdi çok merakla bekliyorum; acaba bugün bu konuyla ilgili neler söyleyecekler.

Aslında, vasıtasız vergilerle ilgili olarak Roma Anlaşmasında kesin bir hüküm bulunmamaktadır; hele hele şahsi Gelir vergileriyle ilgili hemen hemen hiçbir düzenleme yoktur. Şu anda da zaten, Avrupa Birliği'ne dahil olan ülkelerde Gelir Vergisiyle ilgili olarak herhangi bir dişe dokunur çalışma mevcut değildir.

Kurumlar Vergisiyle ilgili olarak da ülkeler arasında bir yığın oran farkları vardır, bizdekine yakın-uzak. Bu konuda devlet, kendi vergisinin milli hâkimiyet alanında olması gerekçesiyle bu konularda biraz ayak sürümektedir. Bu konularla ilgili değerli Hocam ayrıntılı açıklama yapacaklar.

Diğer taraftan, “dolaylı vergiler”le ilgili olarak, az önce belirttiğim gibi, gümrük vergileriyle ilgili olay sıfırlanmıştır; ortak gümrük tarife rejimine geçilmiştir. Ama, belirttiğim gibi, bunun anayasa hukuku çerçevesinde değerlendirmesi gerekmektedir.

Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisiyle ilgili olarak da, yine Avrupa Birliği'ne dahil ülkelerde 2-3 civarındaki bir oran mevcuttur; bizde de aşağı yukarı bu şekildedir. Avrupa Birliği'ne dahil ülkelerde Özel Tüketim Vergisinde ise, esas itibarıyla 1 ve 3 sayılı tablodaki vergiler bizimkilerle paralel hâldedir, ama bizdeki oranlar yüksektir; ancak 2 ve 4 sayılı tarifedeki yer alan taşıtlar olsun, beyaz eşya olsun, Avrupa Birliği ülkelerinde genel olarak yoktur, ama İspanya'da ve bazı ülkelerde otomobillerle ilgili bu düzenleme yapılmış bulunmaktadır.

Değerli konuklar, Avrupa Birliği'nin esas amacı; iş gücünün, sermayenin, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımıdır. Zaten Türkiye, bu amaçlarla Avrupa Topluluğuna müracaat

etmiştir. 1970 yılında yayınlanıp 1973 yılında uygulamaya giren katma protokole göre de, 85 yılından itibaren, bizim iş gücünün Avrupa Birliği ülkelerinde serbest dolaşımı kabul edilmiştir; ama ne hazindir ki, Avrupa Birliği ülkeleri, 1985 yılına gelindiğinde, bu bizim işçilerin serbest dolaşımı ilkesini kabul etmemişlerdir. O zamandan bu yana da, ne 17 Aralık kararlarında, ne 3 Ekim kararlarında, zaten işçilerin ve bizim vatandaşlarımızın yerleşme özgürlüğüyle ilgili hiçbir hüküm mevcut değildir. Ya ne mevcuttur? Malların serbest dolaşımı, sermayenin serbest dolaşımı. Bunun dışında herhangi bir şey mevcut değildir.

Öbür taraftan, Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Anlaşmasıyla 3.2 milyar dolar Türkiye'ye ödemeyi taahhüt etmişken, bu miktarın ancak yüzde 10'unu bize ödemiştir; geri kalanı ödenmemiştir. Burada da bütün engelleyici ülkelerin başında değerli komşumuz Yunanistan gelmektedir. Onun veto tehdidiyle bizim ülke bu parayı alamamıştır.

Şimdi bir diğer konuya da değinmek istiyorum değerli konuklar. Bildiğiniz gibi, 1978 yılında Sayın Ecevit Başbakanı. Şu anda kendisi yaşam mücadelesi veriyor. Acil şifalar diliyorum. O zamanki Avrupa Topluluğu Genel Sekreteri Emil Noel Türkiye'ye geliyor ve Sayın Ecevit'e, "Avrupa Birliği'ne girin" diyor. Bu hep şimdiye kadar kamuoyunda, işte, "Ecevit bunu kabul etmedi" şeklinde yansıtıldı; biz de öyle biliyorduk. Ancak, "Hayatım Avrupa" diye kitap yazan değerli Hocam Profesör Doktor Erol Manisalı, tanık göstererek... Tanık: Sayın Besim Üstünel. Halen hayattadır. Kendisine uzun ömür diliyorum. Sayın Erol Manisalı Hocam, Emil Noel'in durumunu bilmiyorum. Sayın Ecevit de, dediğim gibi, hastanede. Sayın Ecevit'e Emil Noel diyor ki... Yani, "siz niçin Avrupa Birliği'ne bizim müracaat etmemizi istiyorsunuz" diye Sayın Üstünel soruyor. "Canım, siz müracaat edin, bazı ülkeleri biz almak istemiyoruz, sizi gerekçe göstererek onları da reddedeceğiz, bunun için müracaat etmenizi istiyoruz" diyor. Sayın Erol Manisalı Hocam 2003 yılında İktisat Fakültesi Mezunlar Cemiyetinde bu tarihi gerçeği kürsüden anlatıyor ve ondan sonra basın mensuplarına diyor ki, "ey basın mensupları, bu anlattığım şeyleri siz yarın gazetelerinizde yazmayacaksınız." Hakikaten ertesi gün gazetelerde hiçbir şey yok. Şimdi ben merak ediyorum; acaba bu söylediğim şeyler yarın basında yer alacak mı bilmiyorum.

Değerli konuklar, Avrupa Birliği'nde bu Katma Değer Vergisiyle ilgili uyumlaştırma çalışmaları sürerken, bildiğiniz gibi, Bayan Merkel, vergilerin yüksekliğiyle ilgili propaganda yaparak iktidara geldi, yaptığı ilk işlerden biri, Katma Değer Vergisi oranını 3 puan yükseltmek oldu. Şu anda Almanya'da Katma Değer Vergisi oranı 16'dan 19'a çıktı; bizde ise, mevcut Hükümet iş başına geldiğinden beri Katma Değer Vergisi oranlarında, bazı kalemlerde nispi olarak, bırakın artırımı gitmeyi, indirmeler yaptı. Bu bakımdan da, yapılması icap eden buydu. O bakımdan ben, Sayın Hükümete, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum.

Ancak, iş bununla da kalmamalı; zaten kendileri de aynı şeyleri söylüyorlar. Eğer biz Avrupa Birliği'yle rekabet edebilecekseniz; istihdamın üzerindeki vergi yükünü Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu kadar bırakmalıyız, enerjiyi, doğalgazı Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi vermeliyiz, arsayı da, Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi ucuza vermeliyiz. Bunları yapamadığımız takdirde bizim Avrupa Birliği ülkeleriyle rekabet edebilmemiz mümkün değildir. Bu konularda daha uzun çabalar sarf etmemiz gerekmektedir.

Öbür taraftan, "Basel II" kriterleriyle de, Türkiye'de mevcut işletmelerimizin yüzde 99,5'i KOBİ iken, bunlarla ilgili her türlü desteği vermemiz gerekmektedir. Geçenlerde Sayın İstanbul Ticaret Odası Başkanı Anıl Küçük beyanat veriyor; diyor ki, "bu yatırım indiriminin kaldırılmasının gerekçesini birisi bana izah etse çok memnun olurum." Hakikaten, bunun kaldırılmasını anlamakta biz de şu bakımdan güçlük çekiyoruz: (Çok somut bir örnek vereceğim) 50 bin YTL'lik kazancı olan bir KOBİ, eğer mevcut, kaldırılmamız hükümlere göre 125 bin YTL'lik bir yatırım yapmış ise, 50 bin YTL yatırım indiriminden istifade edeceği için hiç Kurumlar Vergisi ödemeyecek idi. Oysa, mevcut düzenlemeye göre, yüzde 20'den, 10 bin YTL Kurumlar Vergisi ödeyecektir. Sayın Müsteşar ve ekibinin ayrıntılı olarak belirttiği gibi, 9'uncu Kalkınma Planında, rekabet gücünün artırılması, istihdamın genişletilmesi gibi beş ana kalem kısaca toparlanıyor. Bizim esas sorunumuz: Biz bunlarla mücadele edebilecekseniz, yatırım indirimi müessesesinin mevcut şekliyle değil, 2202 Sayılı Kanunla sistemimize giren şekliyle, yani teşvik belgesine dayalı olarak yeniden ihdas edilmesi gerektiği görüşündeyiz. Bu düşüncemizi sizlerle paylaşmak istedim.

Değerli konuklar, biliyorum, benimki biraz açış konuşması hududunu aştı. O bakımdan, sürçülisan ettikse af ola.

Hepinize saygılar sunuyorum. Teşriflerinizden dolayı teşekkür ediyorum.

Anadolu'nun dört bir yanından gelen meslektaşlarıma hoş geldiniz diyorum. İyi günler dilekleriyle kürsüden ayrılıyorum.

SUNUCU- Sayın üstadımıza çok teşekkür ediyoruz.

Değerli konuklar, izninizle şimdi, açılış konuşmalarını yapmak üzere Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı Sayın Mahmut Vural'ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başkanım.

MAHMUT VURAL (Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı)- Sayın bakanlarım, değerli milletvekilleri, saygıdeğer konuklar, değerli üstat ve arkadaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri; konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hesap Uzmanları Kurulunun 61'inci Kuruluş Yıldönümü vesilesiyle düzenlediğimiz panele hoş geldiniz.

Hesap Uzmanları Kurulunun kuruluş yıldönümlerinde düzenlenen paneller artık geleneksel hâle gelmiş bulunmaktadır. Ülke gündeminde yer alan önemli konuların tartışıldığı bu paneller, ekonomi ve maliye bürokrasisinin yanı sıra akademik çevrelerin de yakından izlediği ve faydalandığı bir fikir arenası hâline gelmiştir. Hesap Uzmanları camiası olarak Türkiye’de başka örneği olmayan böyle bir geleneğe sahip olmaktan gurur ve övünç duyuyoruz.

Hesap Uzmanları Kurulu, 1945 yılında kamu maliyesinde yapılan bir reform hareketi sonucunda kurulmuş olup bu yıl 61’inci Kuruluş Yıldönümünü kutlamaktadır. 61 yıllık başarılarla dolu parlak bir isme sahip olan Kurul, bugün; başarı, itibar ve saygı ile anılmaktadır.

Değerli konuklar, Türkiye, 3 Ekim 2005 tarihinde resmen Avrupa Birliği’ne katılım müzakerelerine başlamıştır. Vergilendirmeye ilişkin müzakereler kapsamında tanıtıcı toplantılar 6-7 Haziran tarihinde, ayrıntılı toplantı ise 11-12 Temmuz 2006 tarihinde yapılacaktır. AB katılım süreci açısından 2006 yılı bu nedenle çok stratejik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, 2006 yılında düzenlediğimiz bu panelde konu olarak, Avrupa Birliği sürecinde vergi politikalarını seçtik. Konunun uzmanı olan panelistler ve siz seçkin davetlilerin katılımı ile gerçekleşen bu panelin, Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım süreci açısından olumlu etkiler sağlayacağına inanıyoruz.

Paneldeki konuşmacılardan ikisi Avrupa Birliği Komisyonundan gelmektedir. Bu değerli konuşmacılar, Türkiye ile vergi müzakerelerini yapacak Heyette yer alacak olan üst düzey Avrupa Birliği yöneticileridir.

Avrupa Birliği’nin kuruluşundan bu yana temel hedefi; kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımını engelleyen unsurları ortadan kaldırarak, ortak bir “Tek Pazar” yaratmaktır. Üye ülkelerin vergi sistemlerindeki farklılıklar bu hedefin gerçekleştirilmesinin önünde bir ölçüde engel oluşturmaktadır. Ülkelerin ulusal egemenlik alanlarından birini oluşturan vergilendirme, ekonomik ve sosyal politikaların uygulama aracı niteliğindedir. Ülkelerin ekonomik ve sosyal politikalarındaki farklılıklar, vergi uygulamalarının da farklılaşmasına neden olmaktadır. Bu yüzden, vergilendirme alanında üye ülkeler arasında henüz tam bir uyum sağlanamamıştır.

Birlik içerisinde malların, hizmetlerin, sermayenin, iş gücünün serbest dolaşımını, serbest ticaret ve rekabeti, ortak tarım, ulaştırma ve dış ticaret politikalarının daha etkili uygulanmasını sağlayacak ölçüde vergi uyumlaştırması amaçlanmaktadır.

Topluluğun ilk yıllarından beri gerek dolaylı, gerek dolaysız vergiler alanında üye ülke mevzuatlarının uyumlaştırılması konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Malların ve

hizmetlerin serbest dolaşımını doğrudan etkilemesi nedeniyle vergilendirme alanında uyumlaştırma çalışmaları “dolaylı vergiler”de yoğunluk kazanmıştır. Uyumlaştırma çalışmalarında Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisinde önemli bir mesafe alınmıştır. Özellikle 6’ncı direktif ile ortak bir KDV sisteminin altyapısı oluşturulmuş olup zaman içinde Topluluğun ihtiyaçlarına paralel olarak gerekli değişiklikler yapılmıştır. ÖTV alanında da, sigara ve işlenmiş tütün ürünleri, alkollü içeceklerle petrol ürünlerine ilişkin olarak üye ülke mevzuatları arasında uyumlaştırma çalışmaları yapılmıştır. Bugün itibarıyla dolaylı vergilerin, özellikle KDV ve ÖTV’nin uyumlaştırılması konusunda büyük bir aşama kaydedildiği görülmektedir.

Birlik içinde dolaysız vergilendirme konusunda yapılan uyumlaştırma çalışmalarında fazla ilerleme kaydedilememiştir. Kurucu antlaşma hükümleri gereği, dolaysız vergilerde uyumlaştırma, Avrupa Birliği’nin dört temel özgürlüğüne engel oluşturmaları durumunda gereklilik arz etmektedir. Çifte vergilendirme ve sınır ötesi ekonomik faaliyetler bunlar arasındadır. Bu konuda uyumlaştırma sürecinin yavaş işlemesi, üye devletlerin, özellikle “doğrudan vergilendirme” politikalarını egemenlik yetkisi ve ekonomi politikalarının bir parçası olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır.

Vergi mevzuatlarının uyumlaştırılmasına yönelik çalışmaların yanında, üye ülke vergi idarelerinin idari kapasitelerinin artırılması ve aralarındaki iletişimi, ortak çalışmayı, bilgi paylaşımını sağlayacak çalışmalar ve düzenlemeler de yapılmıştır. Bunlardan biri, dolaysız vergiler ve sigorta primlerinin vergilendirilmesi konusunda üye ülke idareleri arasında yardımlaşmayı öngören direktiftir. AB üyesi ülkeler arasında dolaysız vergilere ilişkin bu işbirliği ve yardımlaşma 1993 yılından beri uygulanmaktadır. Zaman içinde yapılan değişikliklerle işbirliği güçlendirilmiş ve bilgi akışının hızlandırılması sağlanmıştır. Buna göre, dolaysız vergilendirme ile birlikte sigorta primlerinden alınan vergiler konusunda üye devletler, sınır ötesi vergi kaçakçılığına karşı yapılan incelemelerde eşgüdüm içerisinde çalışmakta ve birbirlerinin yerine daha fazla prosedür uygulamaktadırlar. Bu kapsamda, üye ülkelerden birisinin Maliye Bakanlığı, bilgi değişimi amacıyla birkaç ülkede yürütülecek eşzamanlı vergi denetimi isteyebilmektedir. Eş zamanlı denetim, denetlenecek mükellefin faaliyetlerinin yayıldığı ülkelerin yetkili mercileriyle birlikte planlanmakta, koordine edilmekte ve bilgi değişimi içerisinde gerçekleştirilmektedir.

İkinci husus, Özel Tüketim vergilerinde işbirliğini öngören Konsey tüzüğüdür. Bu tüzük, Özel Tüketim vergileri konusunda vergi kurumları arasındaki işbirliğini güçlendirmektedir. Üye devletler arasındaki işbirliği konusunda daha açık ve bağlayıcı

kurallar belirlemede ve istek üzerine bilgi paylaşımına ek olarak, daha otomatik ve anında bilgi paylaşımını öngörmektedir.

Üçüncüsü ise, Katma Değer Vergisinde işbirliğini öngören Konsey tüzüğüdür. Bu tüzük, iç pazarın tamamlanması amacıyla alınan vergi uyumlaştırma önlemlerinin bir parçasıdır. Amacı: Üye devletler arasında ortak bir bilgi paylaşım sisteminin kurulması ve KDV uygulamalarının düzgün yürütülmesi konusunda Komisyon ile işbirliğinin sağlanmasıdır.

Üye ülkelerin vergi idarelerinde tekdüzelik ve standart sağlamaya yönelik bağlayıcı bir düzenleme bulunmamaktadır.

Değerli konuklar, her ne kadar çalışmalar yavaş ilerlese de, Birliğin vergiler konusunda uyumlaştırma çalışmaları devam edecektir. Bir taraftan uyumlaştırma çalışmaları yapılırken, bir taraftan da, vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi için vergi idareleri arasında koordinasyon ve yardımlaşma artacaktır. Üye ülkelerin çoğunda büyük mükelleflerin vergi denetimi ayrı denetim birimleri tarafından yapılmaktadır. Gümrüklerde denetimin olmadığı bir ortamda, özellikle faaliyetleri sınır ötesine yayılan büyük mükelleflerin denetimi için üye ülkeler arasında işbirliği zorunlu hâle gelmiştir. Bu nedenle, Avrupa Birliği mevzuatına uyum süreci içerisinde Hesap Uzmanları Kurulunun üstlendiği “büyük mükellef odaklı vergi denetimi” ve denetime ilişkin uluslararası işbirliği giderek artan bir önem taşıyacaktır. Kurulumuz bu görevi gereği gibi yerine getirebilecek kurumsal bir donanıma sahiptir.

Kurulun, Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde, Katılım Öncesi Yardım Fonundan yararlanmak amacıyla hazırladığı bilgisayar destekli denetim projesi 28 Kasım 2005 tarihinde uygulamaya konulmuştur. Proje kapsamında Almanya ve İngiltere ile “Twining” çalışmaları halen devam etmektedir.

Hesap Uzmanları Kurulunun Avrupa Birliği’ne uyum sürecinden Türkiye’nin yüz akı kurumlarından birisi olarak çıkacağından kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Değerli konuklar, bu duygu ve düşüncelerle panelin başarılı geçmesini ve ilgilenenlere yararlı olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

SUNUCU- Sayın Başkanımıza çok teşekkür ediyoruz.

Değerli konuklar, şimdi açılış konuşmasını yapmak üzere Maliye Bakanımız Sayın Kemal Unakıtan’ı kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Bakanım.

KEMAL UNAKITAN (Maliye Bakanı)- Sayın bakanlar, sayın milletvekilleri, değerli konuklar; öncelikle, sözlerime başlarken hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Ülkemizin en mümtaz denetim birimlerinden birisi olan Hesap Uzmanları Kuruluna, ülkeye hizmet yolunda üstün başarılar dolu nice yıllar diliyorum.

Hesap Uzmanları Kurulunun Kuruluş Yıldönümü etkinlikleri çerçevesinde geleneksel olarak düzenlenen bu tür panellerle, ülkemizin önemli mali ve ekonomik sorunları tartışılmakta, çözüm önerileri ortaya konulmakta ve kamuoyunun bilgilendirilmesi sağlanmaktadır. Bu vesile ile paneli düzenleyenlere ve değerli fikirlerini bizlerle paylaşan katılımcılara teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu yıl panel konusu olarak, Avrupa Birliği sürecinde vergi politikaları seçilmiştir. Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği, bilindiği gibi, Cumhuriyet tarihimizin en büyük ideallerinden birisidir; milletimizin 40 yıllık hayalidir. Hükümetimiz tarafından gerçekleştirilen yapısal reformlar ve uygulanan kararlı politikalar neticesinde, Avrupa Birliği yolunda en büyük adım Hükümetimiz tarafından atılmış olup, Hükümetimiz döneminde tam üyelik müzakerelerine fiilen başlanmıştır. Tabii, Avrupa Birliği müzakerelerine başlanmasıyla ilgili olarak şimdiye kadar gelmiş bütün hükümetler çalışmıştır. Bu dönemde de Parlamentomuz, muhalefetiyle iktidarıyla çok önemli değişimlere, uyum yasalarına imza atmak suretiyle bu konuda güzel bir birliktelik göstermek suretiyle önemli adımlar atılmasına vesile olunmuştur. Bu arada, iktidara, muhalefete, emeği geçen bundan önceki hükümetlere, herkese teşekkür etmek istiyorum ve takdirlerimi sunuyorum; çünkü Avrupa Birliği üyeliği yolunda ilerlemek bu millete çok şey kazandıracak. Bu, medeniyet yolunda ilerlemek demektir ve bu kriterleri yakalamak, Türk milletinin hem refah seviyesini, hem yaşam standardını artırması demektir. Bundan dolayı, yüce Atatürk'ün gösterdiği hedefin gerçekleştirilmesi manasında olan bu hedef için atılan her adım, gösterilen her gayret takdire şayandır.

Şimdi, yavaş yavaş müzakerelere başlandıkça bazen söyleniyor; “Avrupa Birliği'ne ne lüzum var, Avrupa Birliği'ne ihtiyacımız var mı?..” Evet, Avrupa Birliği'nin de bize ihtiyacı var, bizim de Avrupa Birliği'ne ihtiyacımız var; bunu bu şekilde görmek lazım. Burası bir değerler manzumesidir, değerler bütünüdür. Onun içerisinde bu milletin yer alması lazımdır. Bu bir çağdaşlaşma, Batılılaşma projesidir. Bu istikâmette de yolumuza kararlılıkla devam ediyoruz.

Avrupa Birliği katılım süreci, programlandığı gibi, belirlenen takvim çerçevesinde ilerliyor. Bildiğiniz gibi, 20 Ekim 2005 tarihinde tarama çalışmaları başlatıldı ve şu ana kadar 18 fasılda tanıtıcı tarama, 14 fasılda da ayrıntılı tarama tamamlanmış durumdadır. Ekim ayı itibarıyla 35 fasılla ilgili tarama çalışmaları da tamamlanacaktır.

Bildiğiniz gibi, tarama süreci oldukça teknik bir içeriğe sahip. Kurumlarımızın temsilcileri, heyetler hâlinde Brüksel'e gitmekte ve önce Komisyon yetkililerinden AB müktesebatına ilişkin bilgiler almaktadır, daha sonra, Türkiye'nin müktesebat karşısındaki konumu belirlenerek, Komisyon yetkililerine bunun sunumu yapılmaktadır. Her fasılda bu uygulama tekrarlanmaktadır.

Taraması tamamlanan fasıllarda, AB Komisyonunun önerisi ve 25 ülkenin onayıyla fiili müzakerelere geçilecektir. Herhangi bir fasılda müzakerelerin fiilen başlaması için tüm tarama sürecinin tamamlanması beklenmeyecek; bir yandan tarama süreci devam ederken, bir yandan da bazı fasıllarda müzakere yapılabilecektir.

Sayın konuklar, bilindiği gibi, Maliye Bakanlığının görev alanı ve yetkisi oldukça geniştir. Müzakere fasıllarının birçoğuyla ya doğrudan ya da dolaylı olarak ilgilidir ve birçok açıdan AB normlarına uygun bir yapıya sahiptir. Mali mevzuatımızın önemli bir kısmı AB müktesebatıyla uyum içerisindedir. Bunu Maliye Bakanlığı olarak söyleyebildiğimiz gibi, birçok bakanlıklarımız açısından da söylememiz mümkün; çünkü, dediğimiz gibi, Avrupa Birliği hedefi ülkemizin 43 yıllık hedefi. Bir devlet politikası hâline gelmiş. Ondan dolayı da, şimdiye kadar sürekli olarak bizim kurumlarımız buna uymaya çalışmışlar; hazırladıkları kanunlarda da öyle, yaptıkları uygulamalarda da öyle. Hepsinde değil, ama bu konuda önemli adımlar attıkları için tarama ve müzakere süreçlerinde biz çok fazla zorluk çekmeyeceğiz. Bunu böyle bilmemiz lazım. Türkiye olarak altyapımızı yeteri kadar uyumlu hâle getirmeye çalıştık. Bundan sonra yapacaklarımız, şimdiye kadar yaptıklarımızdan daha fazla değil.

Hükümetimiz, fonksiyonel bir piyasa ekonomisinin oluşturulması için gerekli her türlü idari ve hukukî düzenlemeyi yapma konusunda tam bir kararlılığa sahiptir. Uyguladığımız maliye politikasının temel özelliği, ekonomi büyümeyi ve serbest piyasa ekonomisini destekleyici mahiyette olmasıdır. Bu açıdan bakıldığında, vergisel düzenlemelerin piyasa mekânizmasının kendi kuralları içinde işleyişini bozmaması gerekmektedir. Ancak bu şekilde ekonominin büyüme dinamikleri harekete geçecek ve ekonomi bir bütün olarak rekabet açısından daha avantajlı konuma gelecek; aynı zamanda da, daha fazla ve daha kalifiye istihdam oluşturma imkânına kavuşacaktır.

Bu temel hedef çerçevesinde gerçekleştirdiğimiz yapısal reformlar ve uyguladığımız politikalar sayesinde özel sektörümüz, eskiyle kıyaslanmayacak derecede yabancı piyasa güçleri ve rekabet baskısıyla başedebilme kapasitesine kavuşmuştur. Burada şunu söylemek istiyorum: Bugün Türkiye'nin ihracatı 73 milyar dolar civarlarındadır, -hatta onu her geçen gün biraz daha aşıyor- ve ihracatımızın yarısından fazlası, çok daha yüksek bir oranı Avrupa

Birliği ÷lkelerine ve Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ÷lkelere yapılıyor. Bu, Türkiye'nin aldığı mesafeyi göstermesi açısından da çok anlamlıdır.

Mali kanunlarımızın AB mevzuatıyla uyumlaştırılması yolundaki çalışmalara Bakanlığımızda çok eski tarihlerde başlanmış ve 85 yılında, yani yaklaşık 21 yıl önce, bugün AB'nin en yaygın ve etkili vergisi olan Katma Değer Vergisi ÷lkemizde uygulanmaya başlamıştır; keza, Avrupa Birliği ÷lkelerinde uygulanan Özel Tüketim Vergisi de ÷lkemizde başarıyla uygulanmaktadır. Şüphesiz, müzakere süreci içinde bu uyumlaştırma çalışmaları daha da ivme kazanacaktır. Bu çerçevede, vergi kanunlarının yeniden yazılması çalışmalarına başlanmış olup yeniden yazılan Kurumlar Vergisi Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşmesi tamamlanmış, önümüzdeki günlerde de Genel Kurulda görüşülecektir.

Yeni Kurumlar Vergisi Kanunu, AB normlarına uygun bir kanundur; aynı şekilde, Gelir Vergisi Kanunu hazırlıklarında da son aşamaya gelinmiştir. Elbette, Gelir Vergisi Kanununda da AB kriterleri göz önünde bulundurulacaktır.

Bu çalışmalar esnasında, son yıllarda doğrudan yabancı yatırımların cezp edilmesi ve istihdam imkânlarının artırılması amacıyla bütün ÷lkelerde gelir üzerinden alınan vergi oranlarında indirim yapılması yönündeki genel eğilim de göz önünde bulundurulmuştur. Artık ÷lkeler, gelir üzerinden daha az vergi almak suretiyle yatırım ve dolayısıyla istihdam imkânlarını artırmakta, kamu harcamalarının finansmanını da sağlıklı diğer kaynaklardan sağlamaya çalışmaktadırlar.

2005 yılı itibarıyla, birkaç tanesi hariç olmak üzere OECD ÷lkeleri içinde Kurumlar Vergisinde indirim gitmeyen ÷lke kalmamıştır. Ekonomimizin rekabet kabiliyetinin artırılması amacıyla gerek Gelir ve gerekse Kurumlar Vergisi oranlarında bizde de indirim yapılmıştır. Oran indirimi öncesinde Türkiye, en yüksek Kurumlar Vergisi uygulayan OECD ÷lkeleri arasında gösterilirken, oran indirimi sonrasında, en düşük vergi oranına sahip ilk beş ÷lke arasına girmiş bulunmaktadır. Oran indirimlerinden sonra, yatırım ortamı açısından bakıldığında, ÷lkemiz, gerek yerli, gerekse yabancı yatırımcılar açısından daha cazip hâle getirilmiş bulunmaktadır.

Vergi mevzuatı açısından yapılan çalışmalara ilave olarak, vergi uygulamaları açısından da önemli yapısal reformlar gerçekleştirildi. Her şeyden önce, daha etkin bir vergi idaresi oluşturmak amacıyla vergi uygulamalarıyla vergi politikalarını birbirinden ayırdık. Vergi İdaresini yeniden yapılandırmak suretiyle Gelir İdaresi Başkanlığını kurduk; aynı zamanda da, Bakanlık bünyesinde Gelir Politikaları Genel Müdürlüğü oluşturduk. Gelir İdaresinin modernizasyonu ve altyapısının geliştirilmesi amacıyla teknolojik yatırımlara

ağırlık verdik; diğer taraftan da, bu amaçla AB'yle ortak projeler de yürütmeye başladık. Şu anda AB ile birçok uyumlaştırma, eşlendirme çalışmalarını devam ettiriyoruz. Vergi numarasıyla vatandaşlık numarasının eşleştirilmesi çalışmaları da son aşamaya geldi; yakında da uygulamaya başlıyor.

Bu çalışmalar, AB normlarını yakalamak, daha çağdaş, daha verimli, daha etkin bir vergi idaresi oluşturma çalışmamızın da bir sonucu olduğunu belirtmek istiyorum.

Hükümeti devraldığımızdan bu yana uyguladığımız başarılı maliye politikalarıyla birçok makroekonomik veride de AB normlarına ulaşmaya başladık. Bazı yerlerde AB normlarını, Maastricht kriterlerini yakaladık, bazılarında da yaklaştık. Mesela Türkiye kamu net borç stokunun gayrisafi milli hasılaya oranı 2001 yılında yüzde 90.5'ti; şimdi bu, 2005 yılı sonunda 55.8'e geldi. Burada, Avrupa Birliği Maastricht kriteri yüzde 60'tır. Yalnız, bu 55.8'in hesaplanmasında yalnız teknik bir farklılık vardır. Burada hemen hemen yaklaştık. Yani 55.8, 60'ın altında, ama oradaki hesaplama biraz değişik olduğu için, bizim de 60 civarında. Bu, onların hesaplamasıyla 61'e veya 62'ye tekabül eder. Demek ki, bu kriterde çok yaklaştık. Önümüzdeki yıl da inşallah Maastricht kriterini burada da yakalarız.

Biliyorsunuz, 2002 yılında bütçe açıklarının gayrisafi milli hasılaya oranı yüzde 14.6 idi; Maastricht kriteri yüzde 3. 2005 sonu itibarıyla bizde de bu oran yüzde 2 oldu, yani Maastricht kriterinin altında oldu, ki bu fevkalade önemli bir hadise. Bunun manası ne? Artık Türk kamu maliyesi ayağını yorganına göre uzatıyor. Bütçe açığını sadece oransal olarak değil, mutlak rakam bazında da düşündüğümüzde, 2002 yılında 40 milyar YTL idi; 2005 senesi sonu itibarıyla bu, 9.5 milyar YTL'ye düşmüş oldu. Aynı politikalara devam edildiği müddetçe, yakında da inşallah Türkiye denk bütçeleri görecektir.

Kararlılıkla uyguladığımız ekonomik politikalar neticesinde sağlanan bütçe disiplini, halkımızın... (Kaset Sonu)

...şimdi enflasyon yüzde 8'ler civarında; ama Avrupa Birliği kriterlerine bakacak olursak, bu çok çok daha aşağılarda. Demek ki, daha burada alacağımız yol var. Önümüzdeki yıllarda da, -takip eden yakın gelecek de diyebiliriz buna, çünkü birkaç senelik periyot milletin hayatında, devletin hayatında çok fazla bir süre değildir- yakın sürelerde bu enflasyonda da Avrupa Birliği normlarını yakalayacağız.

Biz Avrupa Birliği'ne gireceğiz; bir defa buna çok inanmamız lazım. Buraya girebilmek için de, oradaki kriterleri yakalamamız lazım. Nerede? Demokratikleşmede de, insan haklarında da, yaşam seviyemizde de, ekonomimizde de; buna da millet olarak hedeflenmemiz lazım. Hedefe kilitlendiğimiz an bu milletin başaramayacağı bir iş yoktur, -işte bunun en güzel örneği Kurtuluş Savaşıdır- yeter ki iyi yönetilsin.

Yine, tabii, bu iyileşme süreçleri bankacılık sektörüne de yansımış durumda. Bakınız, 2002 yılında bankaların vermiş olduğu kredilerin toplamı 40-45 milyar YTL civarındaydı; bugün bunlar 170-180 milyar YTL'ye çıktı. Üç buçuk senenin sonunda üç misli, dört misli artış kaydediyor. Bunlar ekonominin gelişmesi açısından fevkâlade önemli göstergeler.

Tabii, faizler de düşüyor. Eski o yüksek faizler artık tarihe karıştı. 70'ler, 80'ler, yüzde 100'ler, bunlar tarihe karıştı. Şimdi ufak bir değişiklik oluyor, “eyvah, faizler yüzde 1 arttı, yüzde 1.5 arttı”, bunun telaşına kapılıyoruz. Bunlar güzel şeyler. Artık Türkiye’de bunlar konuşuluyor. “Enflasyon yüzde 1 aşağı mı olacak, yüzde 1 yukarı mı olacak”; Türk milleti bunu konuşuyor, bunu müzakere ediyor; “niye böyle oluyor” diye bunu sorguluyor. Bunlar Türkiye için üç sene önce, dört sene önce hayal bile edilemezdi. Hepimiz bu toplumun içinden geliyoruz, burada yaşıyoruz. Soruyorum, hangimiz hayal ederdi?.. Ama bu noktalara gelindi. “Bu niye müzakere ediliyor” demiyorum; çok güzel bir noktaya geldi. Demek ki, daha ileriye gitmek mecburiyetindeyiz; bunu artık herkes biliyor.

Şimdi böyle bir durumdayken, “acaba Avrupa Birliği’ne girelim mi girmeyelim mi, bizim için faydalı mı” demek çok gereksiz, bu tartışma dahi gereksiz. Türk milletinin menfaati neredeyse biz o yöne gitmek mecburiyetindeyiz. Bu politikalar, ekonomi politikaları devam ettiği müddetçe, yani mali disiplinden hiçbir zaman ayrılmadığımız zaman, yapısal reformlara devam ettiğimiz müddetçe iyileşmeler daha da devam edecektir, bu millet daha iyi günler görecektir; bunun manası budur. Bunu da özellikle belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, Türkiye’deki bu değişimler, Türkiye’yi diğer piyasalarla, yani küresel ekonomiyle daha fazla entegre ediyor, daha fazla buluşturuyor; Türkiye’nin onlardan etkileşimi de daha fazla oluyor. Türkiye’de ekonomide değişiklik olması için bir olay şart değil, yani içsel hadiseler söz konusu değil; dışsal değişimler de Türkiye’yi çok etkiliyor, hatta daha da fazla etkiliyor. Neden? Türkiye, kendi ekonomisini güçlendirdiği kadar, aynı zamanda diğer küresel ekonomiyle de daha fazla bütünleşmiş oluyor. Oradaki değişimler bütün dünyayı etkilediği gibi Türkiye’yi de etkiliyor, mesela Avrupa’da veya Amerika’da faizlerin artması Türkiye’yi fevkâlade etkiliyor; ama sadece Türkiye’yi değil, bütün piyasaları etkiliyor. Ben, OECD Maliye Bakanları Bakanlar Konseyi Toplantısına yeni katıldım. Oradaki katılan bütün ülkelerin bakanlarıyla görüştüğümde yahut da toplantıda onlar fikirlerini serdederken hepsi aynı şeyden bahsettiler. Birdenbire borsalar düşebiliyor, paralar değer kaybedebiliyor, bazı paralar yükseliyor; artık dünya bu şekilde yaşıyor. Bizim de bunlara alışmamız lazım. Zaten, kendi ekonomik politikalarımızı tespit ederken ne dedik? “Bizde dalgalı kur var” dedik. “Merkez Bankası bağımsız” dedik; çünkü bütün ülkelerde öyle. Merkez Bankasının tam ve kuvvetli bağımsızlığı belki siyasilere işine gelmez, ama doğrusu

o. Biz de doğru olanı yaptık. Merkez Bankası, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde en kuvvetli bağımsız günlerini yaşıyor. Politikalarımız da, bunu korumaktır, bunun devamını sağlamaktır; doğrusu bu çünkü. Görevi nedir? Birinci görevi de, fiyat istikrarını sağlamaktır. Ama, bizim dalgalı kur politikamız devam edecek; bundan bir tavizimiz yok. “Efendim, şu olursa da müdahale olur, bu olursa...” Yok arkadaş, yani Merkez Bankasının politikalarına biz karışmayız; ancak dalgalı kur sisteminden de vazgeçmeyeceğiz. Herkes de hesabını buna göre yapması ve kendini buna göre ayarlaması lazım. Dalgalı kur ne olacak? Belli hadiseler karşısında her zaman dalgalanma olacak demek. Haa, bunun karşısında, eğer Türkiye eskisi gibi olsaydı çok zor günlere gelirdi. Ama, o yapısal reformları biz yaptık; yapmaya da devam ediyoruz. O bütçe açıklarına dikkat edin. Bütçe açıkları eskisi gibi olsaydı darmaduman olurduk. Çok şükür şimdi öyle bir bütçe açığımız yok. Kamu maliyesi güçlü. Hatta, 2006’dan itibaren Türkiye borçlarını nominal olarak indirmeye başlayacaktır.

Her şey de bizim isteğimize göre gitmeyebilir; onu da nazarıtibara almamız lazım. Dünyadaki değişikliklere biz bir şey yapamayabiliriz. Mesela petrolün artışına kim bir şey yapabiliyor? Bugün Amerika’nın, o güçlü ekonominin başındaki Amerika Başkanı çıkıp Amerikan milletine diyor ki, “toplum olarak daha az petrol tüketelim” diyor; çünkü petrol fiyatlarının artışına mâni olamıyor. “Amerikan milleti olarak daha az petrol tüketelim” diyor. Biz onlardan zengin miyiz? Biz de kendimizi ona göre ayarlamamız lazım; çünkü dünyadaki gelişmelere yapacak bir şeyimiz yok.

Yapacak tek işimiz var: Kendimizi ekonomik ve mali yönden güçlendirmektir. Öyle rüzgârlar karşısında savrulup gitmeyelim diye kamu maliyesini güçlendirmemiz lazım, ekonomimizi güçlendirmemiz lazım, bankacılığımızı güçlendirmemiz lazım. Türkiye şimdi bunu yapıyor mu? Evet, Türkiye bunu yapıyor. Bundan dolayı hiç kimse de korkmasın, panik yapmasın; gerek yok çünkü. Haa, özel sektör; özel sektör de kendi hesabını iyi yapsın. Kayar gider; hiç kimse gözünün yaşına bakmaz. Yok, pozisyon açıkları olacak, bilmem ne olacak, ondan sonra, “eyvah, ben yandım”; yok öyle şey. Hesabını iyi yap. Burada dalgalı kur var, burada serbest piyasa ekonomisi var.

Türkiye olarak, serbest piyasa ekonomisini Türkiye’de daha fazla yerleştirmek için de özelleştirmelere bütün kuvvetimizle devam ediyoruz, bütün gücümüzle devam ediyoruz; devam da edeceğiz.

Değerli konuklar, ben fazla vaktinizi de almak istemiyorum, ancak şunu tekrar belirtmek istiyorum ki; Bakanlar Kurulu toplantılarında Avrupa Birliği konusu gündemimizin devamlı ilk maddesi. Hiç kimse demesin ki, “Avrupa Birliği konusunda acaba bir gevşeme mi var?” Hayır. Bu derece önemli. Yapılanlar, uygulama sorunları, eksiklikler tartışılıyor,

değerlendiriliyor ve başta Sayın Başbakanımız olmak üzere Hükümet olarak Avrupa Birliği konusunda heyecanımızı, motivasyonumuzu, dinamizmimizi ilk günkü gibi canlı tutuyoruz.

Sürekli ifade ettiğimiz gibi, Avrupa Birliği, Türkiye için geçici bir heves, dönemsel bir heyecan olmayıp Türkiye Cumhuriyeti'nin 43 yıllık devlet politikasıdır. Milletimizin büyük bir kısmı Avrupa Birliği'ne üyelikten yanadır.

Bizim için öncelikli hedef: Türkiye'nin her alandaki standartlarını en üst düzeye taşımaktır; insanımızın yaşam kalitesini yükseltmek, Türkiye'yi hem bölgesinde, hem dünyada potansiyeline yaraşır bir ülke hâline getirmektir. Bu hedeflerden de asla vazgeçmeyeceğiz.

Değerli konuklar, beni sabırla dinlediğiniz için hepinize çok teşekkür ediyor ve saygılar sunuyorum. Sağ olun.

SUNUCU- Sayın Bakanımıza, panelimize yapmış olduğu katkılardan dolayı teşekkür ediyoruz.

Değerli konuklar, panelimizin açılışını burada bitirmiş bulunuyoruz.

Yaptıkları katkılar ve değerli görüşlerini bizimle paylaştıkları için Sayın Bakanımıza, Sayın Kurul Başkanımıza ve Sayın Vakıf Başkanımıza bir kez daha teşekkür ediyoruz.

15 dakika ara verdikten sonra panelimize devam edeceğiz.

(Ara verildi)

SUNUCU- Panelimize geçmeden önce, yoğun programları nedeniyle aramızda bulunamayan, ancak kutlama telgrafı gönderen; Sayıştay Başkanı Sayın Mehmet Damar, Devlet Bakanı Sayın Nimet Çubukçu, Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Atilla Koç, Çevre ve Orman Bakanı Sayın Osman Pepe, Bayındırlık ve İskân Bakanı Sayın Faruk Nafiz Özok, CHP İzmir Milletvekili Sayın Ali Rıza Bodur, İstanbul Milletvekili Sayın Muharrem Karşlı, AKP Nevşehir Milletvekili Sayın Mehmet Elkatmış, Trabzon Milletvekili Sayın Mehmet Akif Hamzaçebi, AKP Bursa Milletvekili Sayın Mehmet Emin Tutan, İstanbul Milletvekili Sayın Profesör Doktor Nevzat Yalçıntaş, Samsun Milletvekili Sayın Mustafa Demir, Siirt Milletvekili Sayın Ömer Ergenç ve TOBB Başkanı Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu'na buradan teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Değerli konuklar, panelimize başlamadan önce, aramızda bulunan Avrupa Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Direktörü Sayın Manuel Arnal Monrea'yı konuşmalarını yapmak üzere kürsüye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Manuel.

MANUEL ARNAL MONREA (Avrupa Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Direktörü)- Sayın Milletvekilleri, sayın katılımcılar; öncelikle bu güzel ve

büyük bir ülke olan Türkiye'nin başkenti Ankara'da olmaktan duyduğum mutluluğu dile getirmek istiyorum. Ayrıca, Sayın Maliye Bakanının yapmış olduğu hem profesyonel, hem de oldukça Avrupalı olan konuşmadan duyduğum memnuniyeti dile getirmek istiyorum. Sayın Bakana teşekkür ederim ve tebrik ederim.

Konuşmama ilk olarak organizasyonu tebrik ederek başlamak istiyorum ve “Avrupa Birliği Sürecinde Vergi Politikaları” konulu bu ilginç panelde bana açılış konuşması yapma fırsatı sunduğunuz için teşekkür ederim.

İzninizle konunun teknik yönünü panelistlere bırakmak istiyorum. Bunun yerine be konudaki genel çerçeveden bahsetmek istiyorum. İlk olarak AB genişleme stratejilerimizin mevcut durumu konusuna kısaca değinerek başlamak istiyorum. Daha sonra Türkiye açısından mevcut durumu daha detaylı olarak ele alacağım. Ve son olarak bu süreçte özellikle vergi politikaları konusunda bazı temel konular üzerinde konuşacağım. Sizde çok iyi bildiğiniz gibi Ab genişleme sürecinin temel stratejik amacı barış, istikrar, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve refahın sağlandığı alanların kıtamızda artırılmasıdır. Avrupa'nın kurucu babası tarafından kurulan Avrupa Birliği'nin hedefleri ile çok benzerlik göstermektedir. Genişlemenin en önemli başarılı politikalardan biri olduğuna inanıyorum. Maalesef, Orta ve Doğu Avrupa'ya yönelik 2004 Genişleme Süreci'yle ulaşılan hedeflerden bazıları son zamanlarda sorgulanmaya başlanmıştır. Aslında, 2005'te Fransa ve Hollanda'da yapılan Anayasa Referandumu AB siyasi entegrasyonunu olumsuz bir şekilde kesintiye uğratmıştır. Genişleme Süreci genellikle ilk olarak önyargılardan uzak olmakla ilişkilendirilir. Örneğin bazıları genişlemenin başka ülkelere iş bulmak için eski üye ülkelere emek göçünde hızlı bir artışa neden olacağını düşünmüştür. Bununla birlikte, Komisyonun son raporu bunun tam tersinin gerçekleştiğini göstermiştir. Bu ön yargıların doğru olamadığı ispatlanmasına rağmen, kamuoyunda genişleme sürecine ilişkin yaklaşımın yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Diğer taraftan, refah ve istikrar açısından önemli bir başarı sağlayan bir politikanın terk edilmesi söz konusu olamaz. Bizim şuandaki yeni Genişleme gündemimiz güneydoğu Avrupa'ya, Bulgaristan, Romanya, Türkiye ve Balkanların Batısındaki ülkelere odaklanmıştır. Avrupa Konseyi Eylül 2005'te bu gündemi geri çekmiştir. Bugün size burada tabii ki Romanya, Bulgaristan ve Batı Balkanların durumundan bahsetmeyeceğim. Ancak, sizin de tahmin edeceğiniz gibi bunun Türkiye için ne anlama geldiği konusuna odaklanacağım. Bu bağlamda, Fransa'da ve Hollanda'da yapılan referandumun olumsuz sonuçlanmasından iki ay sonra Türkiye ile müzakere çerçevesi Konsey tarafından yürürlüğe konulmuştur. Müzakereler şuanda olumlu bir şekilde ilerleme göstermektedir. Bu durum tüm mevcut zorluklara rağmen Türkiye'nin tümüyle projemizin bir

parçası olduğunu göstermektedir. Müzakerelerin başlaması bunu tam olarak teyit etmiştir. Başka bir deyişle AB verdiği sözü yerine getirmiştir ve biz bundan dolayı büyük bir kıvanç duymaktayız. Sayın Bakanın da söylediği gibi AB'nin kendi yararı için insan hakları ve hukukun üstünlüğünün yanı sıra demokratik, istikrarlı ve refah içinde olan bir Türkiye'ye ihtiyacı olduğu çok açıktır. Bugünkü mevcut uluslar arası ortamda Türkiye medeniyetler arasında bir köprü, bir arabulucu olarak bizim ihtiyacımız olan başrol oyuncusudur. Türkiye Hükümeti'nin geçtiğimiz günlerde yaşanan Karikatür Krizinde üstlenmiş olduğu arabuluculuk rolünü AB olarak takdir ettik. Bunun yanı sıra Türkiye önemli bir ekonomik potansiyeli olan büyük bir ülkedir. Büyük uluslar arası pazarı ve genç iş gücü ve dinamik iş çevreleriyle Türkiye AB için ideal bir ekonomik ortağı temsil etmektedir. Gündemi göz önünde bulundurularak, müzakereler 3 Ekim 2005'te başlatıldı. Şuanda ilk teknik aşamada yani tarama süreci içindeyiz. Tarama Süreci kapsamındaki Bölüm 16'da yer alan vergilendirme faslı konusundaki toplantı gelecek hafta Brüksel'de başlayacak. Tarama sürecine dayanılarak bir sonraki aşamaya, genellikle resmi olarak fiili müzakereler başlatılır. Kıyaslama çalışmaları yapılacaktır. Örneğin, bizim fiili müzakereleri başlatabilmemiz için önce Türkiye'nin işkenceye yönelik mevzuatın ya da mevzuatın uygulanmasının gereklerini yerine getirmesi gerekmektedir. Müzakere sürecinde kıyaslama çalışmasının yapılması yeni bir yöntemdir. Ayrıca bundan önce yapılan genişleme çalışmalarından alınan bir dersdir. Aslında, Aday ülkenin başlangıçtan itibaren üye ülke olmanın şartlarını tam olarak anlamasının önemini öğrendik. Kıyaslama çalışmalarının sistematik olarak kullanılması atılması dikkatin gereken esas adımlara odaklanmasına yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra sürecin şeffaflığını da artıracaktır ve çabaların çok daha etkin bir şekilde önceliklendirilmesini de sağlayacaktır. Kıyaslama çalışmaları ayrıca örneğin gümrük birliği alanında olduğu gibi Türkiye'nin vaat ettiği ancak henüz yerine getirmediği taahhütleri de kapsayacaktır. Kıyaslama çalışmalarının tamamlanması Türkiye'deki hazırlıkların durumu açısından AB için güçlü göstergeler olacaktır ve Türkiye'nin katılım için hazırlanmasına yardımcı olacaktır. Tarama sürecine dayanılarak ve uygun bir şekilde Türkiye kıyaslama çalışmalarını yapmıştır ve bir sonraki aşamaya yani normalde fiili müzakerelerin başlatılması aşamasına geçilmelidir.

Doğal olarak vergilendirme faslına yönelik müzakerelerin ne zaman başlatılacağını tahmin edemem. Sadece tarama süreci bilgileri bu fasılda herhangi bir kıyaslama çalışmasının yürütülüp yürütmeyeceğini ortaya koyabilir. Ancak şunun altını çizmeliyim ki AB katılım süreci bağlamında müzakere ifadesi biraz yanlış kullanılmaktadır. Katılım müzakereleri Türkiye'nin AB mevzuatını benimseyip benimsememesi hakkında değildir. Müzakereler bunun nasıl olacağını belirlemeye yöneliktir. Bu nedenle müzakereler zor güçlü bir taahhüt ve

kararlılık gerektiren bir süreçtir. Vergilendirme alanında ise bu özellikle KDV ve özel tüketim vergisi alanı olmak üzere pek çok mevzuat maddesinin benimsenmesi anlamına gelmektedir. On yeni üye ülkenin katılımından edindiğimiz deneyime göre bu mevzuatların benimsenmesinin siyasi ve sosyal etkileri vardır. Bazı durumlarda Türkiye zaten uyumlaştırma sürecinde ilerleme kaydetmiştir. Örneğin, farklı pek çok üründe KDV sisteminin özel tüketim vergisinin verilmesine yardımından bahsedebiliriz. Diğer durumlarda AB mevzuatının tam olarak benimsenmesi için daha fazla çaba sarf edilmelidir. Bu çaba güçlü bir taahhüt ve ciddi siyasi bir istek gerektirmektedir. Bu çaba ayrıca metin uygunluğunu ve etkin vergi toplamayı güvenceye alma kapasitesi dahil AB mevzuatının tam olarak uygulayabilecek durumda olduğunu güvence altına almak için vergi idaresinde reform yapılmasını gerektirmektedir. Bunun yanı sıra, Türkiye'nin AB sistemi ile bağlantı kuracağı belli başlı IT (Bilgi Teknolojisi) sistemini kurması gerekmektedir. Önceki aday ülkelerden elde edilen deneyimlerde bu çalışmanın yıllarca sürebileceğini ve büyük bir çaba gerektirdiğini gördük. Bu nedenle Türkiye ve Türkiye Vergi İdaresi taahhütlerini gerçekleştirememeye riskinden kaçınmak için bu yükümlülükler üzerinde çalışmaya başlamalıdır. AB teknik bilgi donanımı ve finansal araçları ile bu çabayı desteklemeye hazırdır.

Sonuç olarak, biz AB olarak Doğu Avrupa'ya doğru yapılan genişleme sürecimizde ilerlememizi sürdürme konusundaki vaatlerimizi yerine getirmeye hazır olduğumuzu belirtmek istiyorum. Türkiye'yi ele aldığımızda Türkiye'nin AB'ye katılımına yönelik olarak siyasi, ekonomik ve sosyal dönüşüm sürecine devam etmesi karşılıklı menfaatlerimize uygundur. Türkiye'nin başarısızlığı Avrupa Birliği için de bir başarısızlık olacaktır. Bununla birlikte Türkiye'nin başarısı Avrupa Birliği'nin de rolünü artıracaktır. Daha önce de söylediğim gibi, şu unutulmamalıdır ki komisyon bu süreç boyunca Türkiye'yi desteklemeye hazır olmasına rağmen AB sürecinde gerekli sorumlulukları almak ve beklenen ilerlemeyi göstermek tamamen Türkiye'ye bağlıdır.

Çok teşekkür ederim.

SUNUCU- Sayın Manuel'e, panelimize yapmış olduğu katkılardan dolayı teşekkür ediyoruz.

Değerli konuklar, izninizle şimdi, Avrupa Birliği Sürecinde Vergi Politikaları konulu paneli yönetmek üzere Maliye Bakanlığı Müsteşarı Sayın Hasan Basri Aktan ile değerli panelistler; Maliye Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sayın İsa Coşkun, Maliye Bakanlığı Başhesap Uzmanı Sayın Bayazıt Balcı, Avrupa Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Genişlemeden Sorumlu Grup Başkanı Sayın Stefano Fantaroni, İstanbul

Sanayi Odası Meclis Başkanı Sayın Hüsamettin Kavi ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Profesör Doktor Sayın Billur Serap Yaltı'yı yerlerine davet ediyorum.

Buyurun efendim.

PANEL

Panel Konusu: Avrupa Birliği Sürecinde Vergi Politikaları

Panel Başkanı: Hasan Basri AKTAN

Konuşmacılar: İsa COŞKUN

Bayazıt BALCI

Stefano FANTARONİ

Hüsamettin KAVİ

Profesör Doktor Billur Serap YALTI

HASAN BASRİ AKTAN (Maliye Bakanlığı Müsteşarı/Panel Başkanı)- Sayın bakanlarım, saygıdeğer konuklar, değerli meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mensubu olmaktan büyük onur duyduğum Hesap Uzmanları Kurulunun 61’inci Kuruluş Yıldönümü münasebetiyle düzenlenen Avrupa Birliği Sürecinde Vergi Politikaları konulu paneli açıyorum.

Panele çok değerli konuşmacılar, her alanda, kendi konularında yetkin konuşmacılar bizlerle birlikte katıldılar. Sırasıyla kendilerini takdim etmek istiyorum:

Birinci konuşmacı olarak Sayın İsa Coşkun, Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ilişkilerinden sorumlu Müsteşar Yardımcısı olarak söz alacak ve “Avrupa Birliği ile müzakere sürecinde Türk vergi mevzuatının Avrupa Birliği’ne uyumu” konusunda gerekli genel içerikli bir sunum yapacak.

İkinci konuşmacı olarak Sayın Profesör Doktor Billur Serap Yaltı, Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi. Konuşmasında ağırlıklı olarak, “dolaysız vergilendirme alanında Türk mevzuatının Avrupa Birliği mevzuatına uyumu” konusunu ele alacak.

Üçüncü konuşmacımız Sayın Bayazıt Balcı, Maliye Bakanlığı Başhesap Uzmanı ve daha önce Avrupa Birliği konularında üst yönetici olarak yakından çalışmış bir arkadaşımız. Kendileri, “dolaylı vergilendirme alanında Türk mevzuatının Avrupa Birliği müktesebatına uyumu” konusunu işleyecek.

Dördüncü değerli konuğumuz, Avrupa Birliği Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Genişlemeden Sorumlu üst düzey yöneticisi olan Mr. Stefano Fantaroni. Kendileri de, “Avrupa Birliği’nin vergilendirme politikası”nı anlatan kapsamlı bir sunum ortaya koyacak.

Son konuşmacımız Sayın Hüsamettin Kavi, İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı. “İş dünyası açısından Avrupa Birliği müktesebatına uyum çerçevesinde vergilendirme hususunda yapılan çalışmalara ilişkin özel sektör görüşleri”ni bizlere takdim edecekler.

Değerli panelistlere teşekkürlerinden dolayı huzurlarınızda şükranlarımı sunuyorum.

Değerli konuklar, bildiğiniz gibi, “vergilendirme” konusu, ulus devletlerin temel hâkimiyet alanında kalan kamu maliyesinin en önemli dallarından biridir. Ancak, gittikçe küreselleşen dünyamızda bölgesel ve uluslararası örgütlerin yürüttüğü çalışmalarla, vergilendirme alanında da temel kuralların iyi uygulama örneklerinin ortaya konulduğunu, küresel ticaret ve ekonomik entegrasyon önündeki engellerin gittikçe kaldırılmaya çalışıldığını görmekteyiz. Avrupa Birliği’ne üye ülkeler arasında vergilendirme alanında sağlanan uyumlaşma düzeyi, bu konuya ilişkin en çarpıcı örneklerden birini ortaya koymaktadır.

Bilindiği gibi, Türkiye’yle Avrupa Birliği arasında 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan katılım müzakereleri çerçevesinde fasıllar itibarıyla tarama toplantıları başlamıştır. Vergilendirme faslıyla ilgili olarak da, Komisyon yetkililerinin, Avrupa Birliği müktesebatıyla ilgili bilgi verecekleri, Tanıtıcı Tarama Toplantısı, bendenizin Başkanlığında oluşturulan bir Türk Heyeti tarafından 6-7 Haziran 2006 tarihlerinde, yine bizim tarafımızdan, Avrupa Birliği müktesebatı paralelinde kendi mevzuatımız hakkında bilgi sunacağımız Ayrıntılı Tarama Toplantısı ise 11-12 Temmuz 2006 tarihlerinde Brüksel’de gerçekleştirilecektir.

Tarama toplantılarına yönelik olarak yürütülen çalışmalar çerçevesinde, Avrupa Birliği’nin vergilendirme müktesebatının, özellikle dolaylı vergiler alanında ve Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisi alanındaki mevzuatın uyumlaştırılması çalışmalarının yoğunlaştığını görmekteyiz. Dolaysız vergilendirme alanında ise, Gelir Vergisinden daha çok Kurumlar Vergisi alanında daha yüksek bir uyum düzeyinin yakalandığını tespit etmiş bulunmaktayız. Ancak, içinde bulunduğumuz dönemde söz konusu tespitlerimizin derinleştirilmesi ve ülkemizin ekonomi ve sosyal duyarlılıklarını da göz önünde tutarak, Avrupa Birliği’nin ilgili mevzuatına en sağlıklı şekilde, gerek mevzuat, gerekse uygulama açısından uyum sağlanması için gereken çabayı göstereceğiz.

Bugünkü panelde Komisyon yetkilileri ve akademik camiadan değerli temsilciler ile iş dünyası temsilcilerinin yanı sıra, vergilendirme konusunda temel sorumlu Kurum olan Bakanlığımızın değerli yetkililerinin, Avrupa Birliği sürecinde vergi politikalarına ilişkin yaklaşımlarını, değerlendirmelerini hep birlikte dinleme fırsatı bulacağız.

Bu münasebetle panelimize teşekkürlerinizden dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Panelistlere yaklaşık 20'şer dakika süre öngörüyoruz ve bu çerçevede ilk sözü Sayın İsa Coşkun'a veriyorum.

Buyurun İsa Bey.

İSA COŞKUN (Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği İlişkilerinden Sorumlu Müsteşar Yardımcısı)- Sayın Müsteşarım, değerli bakanlarım, saygıdeğer konuklar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sunuş planım altı unsurdan oluşmakta; özellikle kısa bir bakış, vergilendirme politikası, Avrupa Birliği Komisyonunca bizden ne bekleniyor ve diğer ülkelerde ne tür, nasıl bazı bulgular söz konusu, bizim uyum durumumuz, öneri ve stratejiler. Birçok konu daha önceki konuşmacılar tarafından dile getirildiği için onları mümkün olduğu kadar kısa geçmek istiyorum.

Geçmişe baktığımız zaman, 99'da, hepimizin bildiği gibi, Türkiye'ye adaylık statüsü ve onun akabinde teknik belge olarak katılım ortaklığı belgesi verildi ve bize bir yol haritası özelliği taşımaktadır. Bu çerçevede ilk ulusal programı 2001 tarihinde biz hazırladık. Bu da, Türkiye'nin katılım ortaklığı belgesindeki öncelikleri yerine getireceğine ilişkin taahhütleri içermektedir.

Diğer taraftan, Komisyon, diğer aday ülkeler için, 1998 yılından başlayarak hazırladığı ilerleme raporlarını Türkiye için bu tarihten itibaren yayınlamaya başlamıştır. İlk kapsamlı değerlendirme 2002 İlerleme Raporunda mümkün olmuştur. Daha sonra, -yine önemli bir nokta- bir nevi öntarama süreci niteliği taşıyan 8 nolu Alt Komite toplantıları, katılım ortaklığı belgesi ve Ulusal Program öncelikleri çerçevesinde Türk mevzuatının AB müktesebatıyla uyumlaştırılması çabalarının, kaydedilen gelişmelerin ve önümüzdeki dönemde gerçekleştirilmesi planlanan faaliyetlerin Türk tarafınca kapsamlı olarak anlatılmasına da imkân sağlamıştır.

Öte yandan, yukarıda sözü edilen katılım ortaklığı belgesi ve bunu tamamlayan ulusal programlar dinamik bir yapıda olup, Komisyonun her yıl sonunda aday ülkelerle ilgili olarak hazırladığı ilerleme raporuna ve yerine getirilen uyum çalışmalarına göre güncellenebilmektedir. 3 Ekim 2005 tarihinde başlayan müzakere süreci paralelinde, üçüncü katılım ortaklığı belgesi 23 Ocak 2006 tarihinde yayınlanmıştır. Buna, ülkemizin cevabı niteliğini taşıyan, ancak daha önceki ulusal programlara kıyasla daha özerk nitelikli ve daha çok idari kapasiteye odaklı bir Ulusal Plan, -daha öncekiler "ulusal program"dı, isim de değişti- Ulusal Plan çalışmasının hazırlıkları da Avrupa Birliği Genel Sekreterliği koordinasyonunda yürütülmektedir.

Bilindiği üzere, 17 Aralık 2004 tarihinde Brüksel'deki AB Konseyi Zirvesinde, Türkiye ile müzakerelere 3 Ekim tarihinde başlanılmasına oybirliğiyle karar verilmesinden sonra yeni bir dönem başladı.

Katılım müzakereleri, Türkiye'nin sürekli olarak değişen ve hareketli bir hedef niteliği taşıyan AB müktesebatına uyumunu hedeflemektedir. Adı üstünde, müktesebat devamlı değişmektedir; bu nedenle "Acquis Communautaire" denen ifade kullanılmakta. Yaklaşık 120 bin sayfa ve 35 müzakere başlığından oluşan AB müktesebatının kabulü iki aşamalı bir prosedürle sağlanmaktadır: Birinci aşama, -sürekli bahsedilen- tarama; ikincisi ise, fiili müzakereler.

Tarama sürecinin 2006 yılının Ekim aylarında tamamlanarak fiili müzakerelere geçilmesi öngörülmektedir. Tabii, tüm taramaların bitirilmesi, ondan sonra müzakerelere başlanması söz konusu değil. Taraması biten ve müzakere açılmasına karar verilen fasıllarla ilgili olarak müzakereler daha önceki tarihlerde de başlayabilecektir.

Avrupa Birliği'nin vergi alanındaki düzenlemelerinin hukukî temeli, kısaca, Roma Anlaşmasınının 95, 96, 99 ve 100'üncü maddeleri ile -sıyatta görüldüğü şekilde- belirlenmiştir. Bu vergilendirme müktesebatında yer alan temel ilkeler:

- * Gümrük vergilerinin kaldırılması,
- * Ortak gümrük tarifesinin kabulü,
- * Eşetkili vergilerin kaldırılması,
- * Aşırı vergileme ve aşırı vergi iadesi yasağı,
- * Devlet yardımları yasağı,
- * Çifte vergilendirmenin önlenmesi,
- * Vergi uyumlaştırması.

Tabii, bunların bir kısmı yine bir başka faslın konusu; Gümrük Birliği faslında da ele alınabilmekte.

AB vergilendirme mevzuatına yapısına baktığımız zaman, bu yapı, hepimizin bildiği "dolaylı vergiler" birinci öncelikte; çünkü iç pazarın tamamlanması, sermayenin, malların, kişilerin, hizmetlerin serbest dolaşımı için en önemli konu. Dolaylı vergiler alanındaki uyumlaştırma önem taşımakta; KDV, ÖTV.

"Doğrudan vergiler" ise, Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi.

Üçüncü unsur ise, AB ülkeleri arasında karşılıklı yardım, özellikle vergi kaçakçılığı ve vergiden kaçınmanın önlenmesi.

Diğer konu ise, genel vergilendirme ilkeleri.

Bu çerçevede direktif ya da tüzük olmayan konularda, içtihat dediğimiz, Avrupa Toplulukları Adalet Divanı kararları da müktesebatın bir unsurunu oluşturmaktadır. 6-7 Haziran'daki tarama toplantılarında da konu bu kapsam içerisinde ele alınacaktır.

Bu konulara detaylı olarak diğer panelist arkadaşlarımız gireceği için ben burada kısaca değiniyorum.

Hepimizin bildiği, 1 ve 2 nolu direktifler 1967 tarihli ve esas olan 6 nolu direktif 1977 tarihli. Bu direktifle KDV, AB genelinde uyumlaştırılmış oldu. 1993 yılında da, yine hepimizin bildiği gibi, AB içinde vergi sınırları kaldırılmış ve böylelikle, üye ülkeler arasında KDV oranlarında da geçmişe nazaran önemli ölçüde bir uyumlaştırma sağlanmıştır.

ÖTV konusunda ise, bu konudaki temel düzenlemeler, Avrupa Birliği'nde malların serbest dolaşımını sağlamak amacıyla, 1992 yılında üye ülkelerde, Özel Tüketim vergilerinin uyumlaştırılması amacıyla çıkarılan petrol ürünleri, tütün ürünleri, alkollü içecekler üzerinden alınan ÖTV'nin yapısı, alanı, minimum oranlar konularında uyumlaştırıcı düzenlemeleri içeren direktiflerdir.

Doğrudan vergilendirme konusunda kaydedilen uyumlaştırma derecesinin, dolaylı vergilerde yakalanan uyum düzeyinin gerisinde kalmış olmasına karşın, bu alanda da yayınlanmış ve hazırlıkları da süren pek çok direktif bulunmaktadır. Sanıyorum, Avrupa Birliği Komisyonundan gelen arkadaşımız bu konuda, Avrupa Birliği'nin ileriye yönelik politikaları konusunda da bilgiler verebilir.

Kurumlar Vergisi alanında genel itibarıyla; sermaye kazançları ve menkul değer alım-satım üzerinden alınan vergiler, çifte vergilendirmenin önlenmesi, şirketlerin vergilendirilmesine ilişkin iyi uygulama kuralları hususundaki düzenlemeler yapılmıştır.

Doğrudan vergilendirme alanında daha çok Kurumlar Vergisi üzerine yoğunlaşmış, Gelir Vergisi uyumlaştırılması ikinci planda tutulmuştur. Bizim anladığımız kadarıyla, Gelir Vergisine daha az önem verilmesi, kişilerin serbest dolaşımının, vergiye karşı duyarlılığının sermayeye nazaran daha az olmasından kaynaklanmakta.

Gelir Vergisi alanındaki çalışmalar, bireysel tasarrufların vergilendirilmesine ilişkin direktifle düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği'nin vergilendirmeye ilişkin mevzuatının bir diğer önemli parçası ise, üye ülkeler arasında idari işbirliği ve karşılıklı yardımı öngören mevzuatıdır. Bu mevzuat ile, üye ülkeler arasında vergiden kaçınma ve vergi kaçakçılığının, bilgi kaydı ve bilgi değişimi aracılığıyla ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede, hem ulusal bazda, hem uluslararası alanda vergilendirme hususuyla ilgili, diğer kamu kurumları ve uygulayıcı

kuruluşlar ile mükelleflere ilişkin bilgilerin mahremiyetine hanel getirmeden ulusal düzeyde etkin bir bilgi alışverişi; uluslararası alanda ise, diğer ulusal gelir idareleriyle... (Kaset Sonu)
...hem özellikle ikili anlaşma “Network”unu genişletmelidir.

Topluluk içi işbirliği hususunda her üye devlet, operasyonel işbirliği usulleri geliştirmek durumundadır. Bu çerçevede birtakım bilgi teknolojisi sistemlerinin kurulması gerekir; özellikle 1993’ten sonra ortak KDV rejimi nedeniyle “VS”, “WS” gibi, tamamen, -mesela “VS”, Katma Değer Vergisi, “Information exchange system”in kısaltılmışı- idari işbirliğinin teknolojik altyapısını oluşturan sistemler.

Tüm aday ülkeler için Avrupa Birliği’nin vergilendirme müktesebatına uyumu konusunda iki koşul bulunmakta: Bunlardan ilki, Avrupa Birliği’nin vergilendirme müktesebatının kabulü ve ulusal mevzuata aktarılması; ikincisi ise, söz konusu müktesebatın uygulanmasını sağlayacak idari kapasitenin oluşturulmasıdır. İlgili AB müktesebatının ulusal mevzuata aktarılması hususu, müzakere süreci içerisinde ve üyelik gerçekleşene dek yerine getirilmesi gereken bir yükümlülüğümüz olacaktır. Söz konusu müktesebatın uygulanmasını sağlayacak idari kapasitenin oluşturulması ise, uyumun sağlıklı şekilde gerçekleştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çerçevede, 1999 yılında Avrupa Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü ve üye ülkelerin katkılarıyla, aday ülkelerin vergilendirme konusundaki AB müktesebatını modern bir vergi idaresi eliyle etkin şekilde uygulayabilmelerini teminen, “Mavi Kitap” diye de tercüme edilebilecek bir rehber doküman çalışması başlatılmıştır. Söz konusu rehberlerde, vergi idarelerinin uymaları gereken stratejik objektiflere ve yine idarelerin dikkate almaları gereken temel kriterlere yer verilmektedir.

Yeni katılan ülkelerin tamamı, vergilendirme alanında müktesebata ilişkin bazı istisna ve geçiş süreleri talep etmiştir; kamuoyu bazen bu da tartışılıyor. Tabii ki amacımız, geçiş süreleri talep etmek değil; temel politika, temel amaç bu olmamalı zaten. Tüm yeni üye ülkelere geçiş süreleri verilmiş ve dolaylı vergilendirmeye ilişkin sınırlı sayıda istisna, doğrudan vergilendirmeye ilişkin ise, yalnızca bir ülkeye istisna tanınmıştır. Burada da esas konu, verilen geçiş sürelerinin büyük bir kısmı, yeni üye ülkelere, KDV ve ÖTV oranlarına ilişkin düzenlemeleri, özellikle sosyal duyarlılığı olan ürünler ve hizmetlerde bir miktar erteleme imkânı sağlamaktadır.

1963 tarihli Ankara Anlaşmasında uyum çalışmaları ele alınmış. Bu anlaşmanın 16’ncı maddesinde yer alan genel hüküm uyarınca, Türkiye ve Avrupa Birliği’nin, Roma Anlaşmasının rekabet, vergilendirme ve mevzuatın yakınlaştırılmasına ilişkin hükümlerinde yer alan ilkelerin ortaklık ilişkilerinde uygulanması hususunda karara varılmıştır. 1973 yılında yürürlüğe gören katma protokolde, ayrımcı vergileme yasağı, aşırı vergi iadesi yasağına

ilişkin hükümler yer almıştır. Söz konusu kararda yer alan vergiye ilişkin olarak; gümrük ve eşetkili vergilerin kaldırılması ve bu türde yeni vergi konulmaması, ortak gümrük tarifesi oluşturulması, tarafların dolaysız vergi alanında düzenleme yapma serbestileri, dolaylı vergiler alanında ayırıcı vergileme yasağı, aşırı vergi iadesinin yasaklanması hususları yer almıştır.

Yine, “gümrükler, vergilendirme, uyuşturucu trafiği ve kara para aklanması” konulu 8 nolu Alt Komite çalışmalarında da, sunumumuzun başında da belirttiğimiz gibi, bu Alt Komite çalışmaları bir nevi öntarama süreci teşkil etmiş, düzenli aralıklarla Komisyon yetkilileriyle Türk yetkililerinin buluşmasına vesile olmuştur. Böylece, Türk yetkilileri AB mevzuatı hakkında bilgi sahibi olmuşlar ve söz konusu mevzuatın Türk mevzuatına benzer ve farklı yönlerini tespit edebilme imkânı bulunmuştur. Ayrıca, bu 8 nolu Komite çalışmaları çerçevesinde, AB iç pazarında vergilendirme sistemlerinin geliştirilmesi amacıyla oluşturulmuş olan “Fiscalise 2007 programı”na Türkiye’nin katılımı sağlanmıştır. 2007 yılının ardından ise, altı yıllık bir dönemi kapsayacak ve mevcut programın devamı niteliğinde olacak “Fiscalis” 2003 programı”na ülkemiz katılım sağlayacaktır.

Tarama toplantıları, ifade edildiği üzere 6-7 Haziran’da Tanıtıcı Tarama ve 11-12 Haziran’da Ayrıntılı Tarama Toplantısı söz konusu. Dolayısıyla, Sayın Müsteşarımızın Başkanlığında bize Komisyon yetkilileri, 6-7 Haziran’da, bu 16 nolu vergilendirme faslıyla ilgili olarak dikkat etmemiz gereken, önemli olan hususları dile getireceklerdir. Tabii, bu 16 nolu fasıl vergilendirme başlığı altında fasıl, ama bunun dışında da, daha önce taraması tamamlanan hem tanıtıcı, hem ayrıntılı taraması tamamlanan iki fasıl daha söz konusu: Bunlardan birisi “rekabet politikası”; diğeri ise, “ekonomik ve parasal politika” faslı.

Rekabet politikası faslında önemli bir unsur, daha önce Avrupa Birliği’nin vergilendirme ilkelerinden bahsederken, özellikle Avrupa Birliği mevzuatına uyan, rekabeti bozucu olmayan devlet yardımları yasağı faslı, -ki başlığına uygun olarak- ele alınmış durumda. Burada da önemli olan konu: Vergi politikası oluşturulurken esas prensip, rekabeti bozucu devlet yardımları getirilmemesidir ve bu çerçevede de bir devlet yardımları otoritesinin kurulması. Dolayısıyla, kurulacak devlet yardımları otoritesi, getirilecek düzenlemelerin rekabet politikasına, Avrupa Birliği rekabet mevzuatına uygun olmasını sağlayacaktır.

Ekonomik ve parasal politika faslında ise, sabahki açılış konuşmasında Sayın Bakanımızın ifade ettiği, mali disiplinle daha çok ilgili. Burada, hepimizin bildiği gibi, Avrupa Birliği’nde, genel yönetim bütçe açığının yüzde 3’ü geçmemesi prensibi söz konusu.

Dolayısıyla, bu da ister istemez hem kamu harcamalarının disipliniyle ilgili, etkin kullanımıyla ilgili, hem de vergilerin toplanmasıyla ilgili.

Tabii, bize yol gösterici mahiyetinde olan, daha önce bahsettiğim ilerleme raporlarına baktığımız zaman, en son, -tabii öteden beri yapılan ilerleme raporlarında bazı şeyler yerine getirildi- 2005 yılı Ekim ayında yayınlanan ilerleme raporundaki olumlu yönleri baktığımızda; tütün ürünleri konusunda, ithal sigaralara yönelik ayırıcı vergi uygulamalarının ortadan kaldırılarak, AB'nin ÖTV'ye ilişkin mevzuatına uyum derecesinin artırıldığı, -slyaytta görüldüğü üzere- serbest bölgelere ilişkin mevzuatta 2008 yılına kadar kademeli olarak vergi teşviklerine son verilmesi hususunda düzenlemeler yapılarak, zararlı vergi rekabeti konusunda aşama kaydedildiği vurgulanmış ve Gelir İdaresinin yarı özerk olarak kurulması, idari işbirliği ile idari kapasite alanında ilerleme sağlandığı ifade edilmiş ve özellikle "IT" sistem dediğimiz bilgisayar teknolojisinin yaygınlaştırılmasına ilişkin çabalar kayda değer noktalar olarak dile getirilmiştir.

Eleştirilere baktığımız zaman, -ki bu, bundan sonraki dikkat edeceğimiz, bir bakıma ev ödevi olacak konular- dolaylı vergiler alanında Türk mevzuatında 8 ve 1 olmak üzere iki ayrı indirimli oran bulunuyor: Bunlardan biri, AB'de uygulanan minimum orandan düşük olması, dolaylı vergilerde yine ithal alkollü içeceklere yönelik ayırıcı vergi uygulamalarının kaldırılması; doğrudan vergilendirme alanında ise, şirketlerin vergilendirilmesine ilişkin iyi uygulama ilkelerinin dikkate alınması, -ki Kurumlar Vergisi tasarısında bunlar dikkate alındı- ve bu ilkelere aykırı düşecek yeni vergi önlemleri getirilmekten kaçınılması.

İdari kapasite konusuna geldiğimiz zaman, burada da, yine ilerleme raporunda yer alan konular:

* Vergi mükelleflerinin sorumluluklarını gönüllülük esası çerçevesinde yerine getirmelerini teşvik edecek düzenlemeler yapılması, ki mevcut Vergi İdaresinde Mükellef Hizmetleri Birimi kuruldu.

* Vergi İdaresinde bilişim teknolojisinin kullanımının yaygınlaştırılmasına ilişkin çabaların sürdürülmesi, ki bu ileride, AB üyeliği süreci içerisinde vergiden kaçınma ve kaçakçılığın önlenmesinde diğer AB'deki bilgi teknolojileriyle bağlantı kurulabilmesi açısından da önemli.

* En önemli vurgu da, kapsamlı bir vergi politikası stratejisinin hazırlanması olarak dile getirilmekte.

Bu tarama süreçlerinde neler önemli?

Diğer fasıllardaki tarama toplantılarından da edindiğimiz izlenimle, hem tanıtıcı tarama ve ayrıntılı taramada Komisyon yetkililerinin özellikle vurguladıkları konu: Bütüncül

bir yaklaşım, vergilendirme hususunun, gerek 16'ncı fasıl bağlamında, gerekse de bağlantılı olduğu diğer fasıllarla rekabet, ekonomik ve parasal politika içerisinde ele alınması büyük önem taşımakta.

En önemli konu, “düzenleyici etki analizi.” Avrupa Birliği'ne en son üye olan 10 ülkenin AB müktesebatına uyum sağlamak zorlanacakları öngörülen alanlara yönelik hazırladıkları etki analizi raporlarına müzakere pozisyonları ekledikleri görülmektedir. Etki analizi: Yürürlüğe konulması düşünülen mevzuatta öngörülen tedbirlerin, piyasa, toplum, çevre, diğer mevzuat ve diğer, üzerinde ne gibi etkileri olacağını derinlemesine inceleyerek ortaya koyan bir yöntemdir. Etki analiziyle uygulanabilecek politika seçeneklerini belirleme, bunlar arasında bir karşılaştırma yapma ve her seçeneğin fayda ve sakıncalarını ortaya koyma imkânı elde edilmektedir. Düzenleyici etki analizlerinden, özellikle AB'yle müzakere sürecinde, müzakere pozisyon belgelerinde ortaya koyulacak istisna ve geçiş dönemi taleplerini gerekçelendirmek amacıyla yararlandırıldığı görülmektedir.

Sonuç olarak, Türk vergilendirme mevzuatının Avrupa Birliği'ne uyumunun, genel olarak ekonomi, piyasalar, toplumun yanı sıra diğer mevzuat üzerindeki etkilerinin ne olabileceği konusunda bir etki analizi yapılması, söz konusu uyumun sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi açısından büyük fayda sağlayacaktır. Yine hepimizin bildiği gibi, Başbakanlıkça yayımlanan bir genelgeyle, tüm kurumlar, 1.1.2007 tarihinden itibaren yapacakları düzenlemelerde etki analizi raporlarını düzenlemek zorundalar.

Komisyon ile Yakın İşbirliği:

Müzakere sürecinde sürekli Komisyon yetkililerinin bize söylediği: Müzakere sürecinde muhabetimiz Avrupa Birliği Komisyonu olduğu için, bu ilişkilerin devamı, bizim eksiklerimizin, aradaki farkın ortaya çıkması ve bu eksiklerin nasıl bir zaman içerisinde nasıl giderileceği önem taşımakta; çünkü ayrıntılı tarama bize Komisyon yetkilileri onu soracak. Zaten bu taramanın amacı da; bir bakıma resim çekmek, aradaki farkları görmek, bu farkların hangi zaman dilimi içerisinde nasıl giderileceği, bunu giderirken Komisyonun bize ne yönde yardımı olabileceğinin ortaya konulmasıdır.

Gelir İdaresi Başkanlığı ve Gelir Politikaları Genel Müdürlüğünün idari kapasitesinin artırılması sürekli vurgulanan konu. İdari kapasite, uygulama, sadece müktesebatın bizim mevzuatımıza “Transpose”si değil, uygulama çok önem taşımakta.

İdari kapasite oluşumu ve Vergi İdaresinde teknolojik altyapının oluşumu amacıyla AB fonlarının etkin şekilde kullanımını sağlayacak projeler üretilmelidir.

Ben sunumumu burada bitiriyorum. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

PANEL BAŞKANI- Verdiği değerli bilgiler için İsa Coşkun'a teşekkür ediyorum.

Şimdi sözü, ikinci konuşmacımız olan Profesör Doktor Sayın Billur Serap Yaltı'ya veriyorum.

Buyurun Sayın Hocam.

PROF. DR. BİLLUR SERAP YALTI (Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi)- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli izleyenler, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AB vergi hukuku söz konusu olduğunda bilgimiz şu şekilde şekilleniyor: Dolaylı vergiler alanında, Roma Anlaşmasında, Topluluk sözleşmesinde açık bir etkilendirme hükmü yer alıyor; bu nedenle de, KDV, ÖTV gibi alanlar, ortak uyum alanları olarak tespit ediliyor ve açık yetki hükmüne dayalı olarak da tek vergi olarak, ortak bir vergi olarak uygulama alanı bulabiliyor. Fakat, dolaysız vergi alanına geçtiğimiz zaman, bu mahiyette sözleşmede bir açık yetkilendirme hükmü yer almadığı için, bu alanda bir tali uyumlaştırmanın söz konusu olabileceği, yetkinin de ancak sözleşmedeki genel yetkilendirme, boşluk doldurucu yetkilendirme çerçevesine dayanılarak kullanılabilmesi şeklinde değerlendirmeler yapılıyor. Dolayısıyla, Kurumlar Vergisi alanına geçtiğimiz zaman ya da Gelir Vergisi alanına geçtiğimiz zaman, dolaysız vergiler alanına geçtiğimiz zaman karşımızdaki pozisyon; açık bir yetki hükmü olmadığı, ortak bir Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisinin bulunmadığı, ancak özellikle Kurumlar Vergisi alanında belirli aşamalarda ilerleme sağlanabildiği yönünde.

Sayın Vakıf Başkanımız, benim Fethiye'deki bir toplantıda sorduğum soruya atıfta bulundular; “uyumlaştırma ya da uyumlaştırmama, işte bütün mesele bu” diye bir soru sormuştum. Gerçekten de o tarihte parasal birlik açısından henüz birkaç ay geçmişti ve Avrupa vergi çevrelerinde, sözleşmedeki bu hükümlere ilişkin tartışmalar derinleşmişti ve dolaylı vergilerde kat edilen mesafenin dolaysız vergilerde kat edilmemesinin sonuçları tartışılıyordu. Ben öncelikle o mahiyette, Birlik düzeyindeki uyumlaştırmanın ne aşamada olduğuna ilişkin bir soru sormak istemiştum. Yetki hükmü olmadığına göre ve Kurumlar Vergisi alanında, sadece 20 yıllık bir süreçte üç tane yönergeyle sürecin tamamlanmış olması dolayısıyla o alanın acaba gerçekten üye devletlerin yetki alanında kalan bir alan olup olmadığı sorusunu yöneltmek istemiştum. Üye devletler üç yönerge ile sınırlı kaldıklarına göre, burada bir yetki kıskançlığı söz konusudur, bir sıkı sıkıya bağlılık söz konusudur; ama genelde dünya çapındaki bilgi de bu yöndedir. Devletler, vergilendirme yetkilerini mümkün mertebe sıkı sıkıya tutacaklardır ve bunu devretmek istemeyeceklerdir diye böyle genel bir bilgilenme de var. Ben bu soruyu sormuştum ve hâlâ da bu soru sorulabilir; çünkü bu soruya verilen cevap da hâlâ aynı aşamada zaten. Şunu kastediyorum: Üç yönerge varsa, o zaman, benim sizinle görüşmemde, şu anda, 5 dakikada bir sonuca varmam gerekir; yönergedeki

hükümlerle mevzuat hükümlerinin mukayesesi sonucunda uyumludur uyumlu değildir diye devam edebilir. Dolaysız vergiler alanında sonuç öyle çıkmıyor aslında. Tabii Kurumlar Vergisini kastediyorum. Gelir Vergisinde böyle bir ilerleme olmadığını hemen parantez içine alarak kapatmalıyım.

Kurumlar Vergisi alanında üç yönergenin eksenini, evet, çifte vergilendirmenin önlenmesi, sermayenin serbest dolaşımının sağlanması. Bununla ilgili bir problem yok. Bir tek bu alanla sınırlı olarak ele aldığımızda, üç yönergeyi inceleyip kapatmamız gerekiyor; ama bu böyle olmuyor. Biraz önce İsa Bey de bahsettiler; bir, dolaylı uyumlaştırma alanıyla karşılaşıyoruz. Bundan kasıt şu: Haksız rekabetle karşı karşıya kalan devletlerin birbirlerine nazaran önlem alma pozisyonları açısından alınan önlemler belki uyumlaştırma değildir, belki uyumlaştırmanın hukukî kaynakları da kullanılmamaktadır; “Soft-low” dediğimiz kaynaklara geçiş yapılmıştır. Ama en sonunda, aday ülke olarak bize dahi, “haksız vergi rekabeti, zararlı vergi rekabeti yaratabilecek, diğer devlet hazinelerine zarar verebilecek mahiyette düzenlemelerinizi kaldırın, bunu getirmeyin, geriye doğru tarama yaparak temizleyin, ayıklayın” dediği anda, benim kanaatime göre, bu, dolaylı uyumlaştırmadır. Sizi birebir Kurumlar Vergisine götürmez, yani belki sistem olarak tek bir KDV standardı gibi bir standarda oturtmaz; ama dolaylı da olsa, bir ortaklaşa standarda doğru merhalelerin aşıldığı anlamına gelir. Hadiseyi bununla da bitiremiyoruz. Avrupa Toplulukları Adalet Mahkemesi şu temel argümanı çok derinden sarsmıştır: “Vergilendirme yetkisi, özellikle dolaysız vergiler alanında üye devletlere aittir, bu konuda gerektiği oranda düzen yapılacaktır ve devir söz konusu değildir” gibi bir argüman genel doğruyu sarsmıştır ve “negatif uyumlaştırma” dediğimiz alanı çıkartmıştır. O şimdi karşımızda aslında üç tane alan var: Açık uyumlaştırma, pozitif uyumlaştırma alanına bakacağız; dolaylı uyumlaştırma açısından bakacağız, bir yandan da, gizli ve negatif uyumlaştırma açısından bakacağız. Burada tabii, aslında mahkemenin böyle bir yetkisi yok, yani sözleşmeden aldığı bir yetki yok; ama Mahkeme, sözleşmede mevcut dört temel serbestiyi, -hizmetlerin serbest dolaşımı, yerleşme hakkı, sermayenin serbest dolaşımı üzerine, kişilerin serbest dolaşımı üzerine- dört temel serbestiyi temel alarak, vergi hukuku alanına vergi yasalarını uygulayarak, orada çok ciddi bir içtihat portföyü yaratmıştır. 2000’li yıllarda bir miktar yoğunlaşmıştır. Özellikle 2005’li yıllara gelindiğinde, şu anda ATM’nin önünde 50 dava vardır. Dolayısıyla, burada da tabii sonuç: Yine birebir Kurumlar Vergisi meselesi, Kurumlar Vergisi standardizasyonu getirmez; ama ATM aracılığıyla, Mahkeme aracılığıyla bir ayıklamaya sebebiyet verir. O alanı da şöyle daraltmam lazım: (Niye negatif dediği açısından da belki açıklayıcı olur) Burada bu temel serbestiler tanınırken ve kullanılırken, AB üyesi ülke vatandaşlarına birbirlerine nazaran

ayırım yapılmaması esasının düzenlenmiş olmasından dolayı Mahkeme böyle bir sonuca geliyor; yani vatandaşlar arası ayrımcılık yapılamaz. Bu ne açıdan olabilir? Yerleşme açısından. Neyle ayrımcılık yapılabilir? Evet, vergiyle de ayrımcılık yapılabilir. Vatandaşa nazaran diğer AB ülkelerinden gelen vatandaşlar veya şirketler veya şubeler, acenteler, bunlara nazaran herhangi bir aleyhte vergisel düzenlemenin olduğu hâllerde mahkeme bir negatif uyumlaştırma alanı açmıştır; çünkü ayrımcılık yasağına aykırı bulmuştur.

Şimdi, müsaade ederseniz, galiba zamanımın çoğunu da AB meselelerini detaylandırarak geçirdim, ama çok kısaca, bu elimizdeki mevcut potansiyelle, tama da tarama süreci içinde olduğumuz bir dönemde, Kurumlar Vergisi Tasarısının da Mecliste bulunduğu bir dönemde, bunların çakışmış olması da ilginç bir zamanlamadır, böyle bir dönemde Kurumlar Vergisi Kanununa birkaç soru yöneltmek istiyorum ve bunların cevaplarını vermek istiyorum.

Kurumlar Vergisi Kanunu acaba yönerge hükümlerini içerir mi? Biraz sonra teknik olarak birer cümleyle açıklayacağım, ama hayır içermez. Bugün itibarıyla içermeli midir? Hayır, içermesi söz konusu değildir; çünkü bu, karşılıklı olarak bir üyelik aşamasıyla bağlantılı olarak düşünebileceğimiz bir durumdur. Biz, örneğin ana şirket, yavru şirket yönergesi açısından düşünecek olursak, buradan dağıtılan kâr payları üzerindeki vergiyi kaldıracaksak eğer, o zaman, oradan dağıtılan, AB ülkelerinden dağıtılan, oradaki yavru şirketlerimizden gelen kâr paylarının da o ülkelerde vergiden arındırılıyor olması lazım. Demek ki bu aslında, bugüne dair bir donanım değil. Kurumlar Vergisi Yasasının gerekçesinde de zaten AB'ye hiçbir atıf bulamazsınız. Doğrusunu isterseniz, bunu ben zamanlama olarak doğru buluyorum. Zaten bizim ulusal programımızda da bu türden bir uyum tarihi ve takvimi ileriye yönelik olarak verilmiştir.

Ana şirket, yavru şirket meselesinde, -AB içinde tabii, ben burada şirketlerden bahsederken, tamamen AB şirketleri açısından algılanmasını rica ediyorum, bir de, sınır ötesi dediğim zaman, sadece AB ülkelerine gidip gelen sermaye açısından bir değerlendirme yapmanızı rica ediyorum- ana şirket, yavru şirket yönergesi çerçevesinde şöyle bir Kurumlar Vergisi değişikliğiyle karşı karşıya kalacağız: Bugün itibarıyla, -tasarının da meselesi değildi- zaten sistemimizde mevcut olan bir stopaj uygulamız var. Bu nedir? Kâr payları yavru şirketlerden ana şirketlere dağıldığı zaman, burada şu an için yüzde 10 oranında bir stopaj uyguluyoruz, örneğin bu stopajın kalkması gerekecektir. Kurumlar Vergisi Kanunu Tasarısı bu stopajı 15'e çıkartıyor. Buradaki meselemiz öncelikle, yavru şirket bünyesinden çıkan kâr payları üzerindeki çifte vergilendirmeden arındırma. Çifte vergilendirmenin tamamen diğer boyutta, madalyanın öbür yüzünü çevirdiğiniz zaman nasıl bir arınma meydana gelecek diye

sorduğumuzda, yine Türkiye'ye birtakım yükümlülükler düşüyor. O da şu: Bu sefer, yurt dışındaki yavru şirketlerden kâr payı dağıtımları Türkiye'ye geldiği zaman ya istisna etmek durumundayız, ya mahsup sistemini kullanmak durumundayız.

Biliyorsunuz, bir-iki senedir, yurt dışı, uluslararası iştirak kazançları bakımından geçen sene uygulanmaya başlayan bir istisna sistemi var. Tasarıda buradaki oranlarla ilgili birtakım değişiklikler, koşullarla ilgili değişiklikler yapılıyor, ama esas olarak temelde bir değişiklik değil. Burada bir uyum var mı diye baktığımızda, koşullarla ilgili, iştirak payı koşullarıyla ilgili veya payın elde tutulma süresine bağlı olarak koşulları uygun aslında, ana şirket, yavru şirket yönergesi; ama bir de, bir vergi yükü eşiği getiriyor, yani yurt dışında dağıtım yapan şirketin yüzde 15 oranında bir Kurumlar Vergisi yükü taşıması şartı getiriyor. Böyle bir şart yönergede öngörülüyor; ama yönerge, böyle getirilmeyeceğine dair de bir düzenleme içermiyor. Dolayısıyla, Avrupa Birliği çevrelerinde, bu şartların getirilebileceğine dair yorumlar ve yaklaşımlar var. Dolayısıyla, buradaki iştirak kazançları istisnası sistemimiz yönergeyi karşılar, ama eğer yüzde 15 vergi yükü eşiği aşılmazsa. Ama aynı zaman da, bu mahiyette bir şirket olursa, yönergenin öngördüğü bir şirket olursa, o hâlde, mahsup sistemine ilişkin düzenlemelerimiz acaba yeterli midir diye düşünebiliriz; çünkü bazı şirketler için istisna yöntemi çalışacak, bazıları için muhtemelen mahsup yöntemi çalışacak. Mahsuba ilişkin olarak da “KVK” sisteminin öngördüğü yeni bir düzenleme yok. Burada yeni bir tamamlama meselesiyle karşı karşıyayız; çünkü yönergede, alt yavru şirketlere doğru, o şirketler bünyesinde ödenen Kurumlar Vergisinden de arındırma gibi, bir miktar şelale etkisiyle arındırma gibi bir sistem var. Dolayısıyla orada da mahsup sistemimiz tamamlanacak.

Faiz ve gayri maddi hak bedellerinde, bağlı şirketler arasında yapılan bu türden ödemelerde stopaj uygulamasının ya da beyanname yoluyla da olabilir, bu yönergede vergi uygulamasının kaldırılması söz konusu. Biz bu aşamada, alacak faizlerini ve gayri maddi hak bedeli ödemelerini veya Gelir Vergisi Kanununun geçici 67'nci maddesi çerçevesinde tahvil faizlerini yüzde 15 oranında vergilendiriyoruz. Tasarıda da öngörülen oran yüzde 15. Dolayısıyla burada da, AB çerçevesinde bağlı şirketler bakımından bir arınma söz konusu olacak. Burada da bazı uygulamalarımızı yürürlükten kaldırmak durumunda kalacağız.

Artık, hani sınırlı dediğimiz alan açısından üçüncü bacağı geliyor. Birleşme-bölünme yönergesine de uygun değiliz. Şu mahiyette uygun değiliz: Bizde, vergisiz birleşmeler açısından tam yükümlü şirketler arasındaki birleşmeler ancak vergisiz gerçekleştirilebilir. Bunları sınır ötesine de açmak gerekecektir.

Gizli uyumlaştırma alanı dediğim, negatif uyumlaştırma alanı dediğim alana da geçeyim. Sanırım sürem tamamlanıyor; ama birkaç cümle rica edeyim. Burada aslında, en azından temel dinamiğini söylemek durumundayız. Şöyle bir mukayeseyle biz Kurumlar Vergisi Kanununa bakmak zorundayız, zorunda kalacağız: (Belki, dediğim gibi, hep ileriye doğru projeksiyon açısından söylüyorum, bugün itibarıyla maddeleri ayıklamak gibi bir hukukî yükümlülüğümüz olduğunu düşünmüyorum) AB şirketlerinin Türkiye’den bir talebi olacak; pazara girmesi açısından Türkiye acaba bir vergi engeli koyuyor mu, bir koruyucu alan yaratıyor mu, bunu engelleyecek, sınırlayacak alan yaratıyor mu diye mevzuatımıza bakmak durumundayız -oradan da, bu mevzuat böyle bir projeksiyonla gözlenecek- veya girdikten sonra, pazarın içinde ulusal rakipleriyle, yani AB şirketinin ulusal rakipleriyle bunlar arasında eşitlik kuruluyor mu, acaba herhangi farklı bir muamele var mı şeklinde bir değerlendirmeye, böyle bir taleple mevzuatın taranması ve ayıklanması gerekecek. Aslında bir tek bununla da kalmıyor; yani burada mukayeseyi yaparken, “şöyle mukayese yaparsak yeter” demek doğru olmuyor. Tam yükümlülerle dar yükümlüler arasında bir mukayese yaparız ve mevzuatı ayıklarız. Hayır. Tam yükümlü şirketler, tamamen ulusal sermayeli şirketlerle yabancı sermaye içeren şirketler açısından da aynı muamele yükümlülüğümüz doğacak. O açıdan, yabancı sermaye bana, eşit muamele talebiyle gelecek. Aynı zamanda, Mahkeme içtihatları çerçevesinde bu ayrımcılık yasağının, madalyonun diğer yüzü de söz konusu. Buradan yurt dışına çıkış yapma adına acaba Türk sermayesi ne talepte bulunabilir?

Bizim Kurumlar Vergisi sistemimiz artık, yani bu AB sistemiyle bağlantılı olarak, pazara çıkış dediğimiz, AB pazarına giriş, ama bizden, pazardan çıkış anlamında bir vergisel engelle karşılanmamak durumunda; yani Türkiye, ulusal yatırımı destekleyecek, ama yurt dışına çıkan sermaye, yurt dışından elde edilen gelir bakımından farklı muamele yapacak düzenlemelerini ayıklayacak. Bu mahiyetteki düzenlemelerin çok olduğunu söylemeyeceğim. Aslında bizim sistemimizin de, bütün o davalarda görülen, AB ülke sistemleriyle mukayese edildiğinde son derece masum olduğuna karar verdim. Basit bir taramada elbette ki böyle bir sonuca varıyorum, ama vaka temelinde neler çıkabilir; onları değerlendiremiyorum. Ne grup şirketlere ilişkin olarak çok özel düzenlemelerimiz var, ne dar yükümlülere ilişkin oran farklılıklarımız var; ama buna rağmen ayrımcı birtakım düzenlemeler tespit ettim. Zaman yetmediği için şu anda aktaramıyorum; ama soru gelirse yanıtlamaya çalışırım.

Sabrınız için teşekkür ederim.

PANEL BAŞKANI- Zamanı iyi kullandığı için Sayın Profesör Yaltı’ya teşekkür ediyorum.

Şimdi üçüncü sözü, Başhesap Uzmanı Sayın Bayazıt Balcı’ya veriyorum.

Buyurun.

BAYAZIT BALCI (Maliye Bakanlığı Başhesap Uzmanı)- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sözlerime başlamadan önce, sayın bakanlarımızı, değerli üstatlarımı, meslektaşlarımı, konuklarımızı ve basınımızın değerli temsilcilerini saygıyla selamlıyorum.

Bu vesileyle Hesap Uzmanları Kurulunun 61'inci Kuruluş Yıldönümünü de kutluyorum.

Dolaylı vergilerde uyum konusundaki sunumumda, Topluluk Katma Değer Vergisi ve Özel Tüketim Vergisine yönelik genel yaklaşımı, bu vergilerin Topluluk için önemini, bunların hukukî temelini de esas alarak tarihi gelişimi içinde kısaca özetlemeye çalışacağım.

Bildiğiniz gibi, Topluluğun kuruluş anlaşması 1957 tarihli Roma Anlaşması. Bu anlaşmada temel amaç olarak, ortak politika ve faaliyetler izlenmesi suretiyle Ortak Pazarın ekonomik ve parasal birliğin kurulması hedef alınmıştır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için kullanılacak araç olarak da, malların, hizmetlerin, sermayenin ve iş gücünün, bir başka deyişle, üretim faktörlerinin serbest dolaşımı esas alınmıştır. Böylece, serbest piyasa koşullarında kaynaklar en rasyonel şekilde dağılacak, ekonomik, sosyal ve politik bütünleşmeye ulaşılacaktır. Kuruluş anlaşmasında bu temel hedefler belirlendikten sonra, aslında vergiye ilişkin olarak, ortak bir vergi sisteminin oluşturulması yönünde herhangi bir ifade yer almamaktadır. Bunun yerine, yukarıda sözünü etmiş olduğum dört özgürlüğün, yani üretim faktörlerinin serbest dolaşımını engelleyen unsurların kaldırılması üzerinde odaklanılmıştır. Bir başka deyişle, ülkelerin vergi sistemlerindeki farklı uygulamalar, serbest dolaşım koşullarını olumsuz yönde etkilemedikleri sürece varlıklarını koruyacaklardır. Bu yaklaşım, anlaşmanın vergiyle doğrudan ilgili maddelerinde de açıkça görülebilmektedir.

1957 tarihli Roma Anlaşmasında hedef, daha doğrusu amaç, Ortak Pazarın, ekonomik ve parasal birliğin kurulması üzerine yoğunlaşmıştır. Bunları sağlamanın yolu da, malların, hizmetlerin, sermayenin, iş gücünün serbest dolaşımı.

Vergi, demin de söylediğim gibi, ancak üretim faktörlerinin serbest dolaşımını engellediği ölçüde ele alınıyor. Serbest dolaşımı engellemediği sürece farklı vergi uygulamalarına izin veriliyor. Bunun dışında anlaşmada bir önemli husus da, vergi konusunda yapılacak düzenlemelerin oydaşma, yani konsensüs esasına dayalı olması. Özellikle bu husus, vergi konusundaki çalışmaların uzun ve zahmetli olmasına karşın bugüne kadar sonuçlarının kısıtlı olmasına yol açmıştır.

Doğrudan doğruya dolaylı vergilerle ilgili anlaşmanın maddelerine baktığımızda, anlaşmanın 90'ıncı maddesinde, ithalatla ilgili bir hükmü görüyoruz. Buna göre, ithalatta

alınacak dolaylı vergiler, yani ithal ürünlerden alınacak dolaylı vergiler, benzeri yerli ürünlerden alınacak dahili vergilerden yüksek olamaz. Bunun nedeni gayet açık; ülke içinde yerli ve yabancı malların aynı koşullarda rekabet etmesi hükmü. Ben de burada bir hatırlatma yapayım. Bu maddedeki hükümler üye ülkeler arasındaki ilişkilerde söz konusu. Aslında, bir sonraki maddede, gerçekte “GATT”ın 3’üncü maddesinden hemen hemen kelimesi kelimesine alınmış durumda. Dolayısıyla, aslında üye ülkeler sadece birbirlerine karşı değil, Dünya Ticaret Örgütüne üye olan diğer ülkelere karşı da bu yükümlülükle zaten karşılaşıyorlar.

91’inci maddeye baktığımızda, bu sefer ihracatta ilişkin bir hükmü görüyoruz. İhracat nedeniyle iade edilen dahili vergilerin, ürün üzerindeki vergi yükünden fazla olamayacağı, yani bir sübvansiyon niteliği kazanamayacağına yönelik. Bu iki maddeye özelliği açısından baktığımızda, dolaylı vergilerle ilgili ve bu dolaylı vergilerdeki yaklaşım, varış ülkesinde, yani tüketim ülkesinde vergilendirme yapılacağı ilkesini yansıtıyor. İhracatta vergi istisnası söz konusu; ithalatta da dolaylı vergi alınıyor. Bu arada, ihracatla ilgili girdiler üzerindeki dolaylı vergiler iade ediliyor.

93’üncü madde, Toplulukta, dolaylı vergilere ilişkin düzenlemelerin ne şekilde yapılacağını söylüyor. Demin de söylemiştik; oydaşma esasında yapılması gerekiyor, yani ülkeler arasından hiçbirisinin buna itiraz etmemesi gerekiyor, ki vergi konusundaki pek çok kararın alınmasını engelleyen bir husus.

Dolaylı vergiler dediğimiz zaman Toplulukta ilk akla gelen husus Katma Değer Vergisi. Katma Değer Vergisinin Topluluk içinde gelişimini aşamalar hâlinde görebiliriz. Aslında birinci aşama 1967 yılında gerçekleşti. Niçin KDV’ye bu kadar önem verildi? Demin sözünü ettiğimiz, “ihracatta vergi iadesi, malın üzerindeki vergi yükünü aşmaması” ilkesini en iyi gerçekleştirebilecek vergi Katma Değer Vergisiydi. İndirim mekânizmasına sahip olduğu için, vergiden vergi alınması söz konusu olmadığı için Katma Değer Vergisi bu anlamda önem taşıyordu. Bu düzenlemeyle de, gerek matrahın hesaplanması, istisnalar, oranlar konusunda herhangi bir uyumlaştırma yapılmamıştı; çünkü hedef, sadece bir Katma Değer Vergisi sistemi oluşturularak, ülkeler arasındaki ihracat-ithalatta, 90 ve 91’inci maddedeki koşulların yerine getirilmesine olanak sağlanmasıydı. Bunun dışında, maddede, örneğin perakende aşamasında Katma Değer Vergisi alınıp alınmayacağı hususu da ülkelere seçimlik hak olarak tanınmıştı; yani bu derece henüz gelişmemiş bir sistem oluşturulmuştu.

İkinci aşama, aslında, 1977 yılındaki bu aşama da vergisel nedenlerle ortaya çıkmadı. Bu sefer, Katma Değer Vergisinde yeni bir düzenleme yapılmasının gereği, Katma Değer Vergisi matrahının belli bir oranının Topluluk bütçesine aktarılması yönünde, yani özkaynak

sağlanması yönündeki bir kararla bağlantılıydı. Dolayısıyla, eğer her ülke yıllık Katma Değer Vergisi matrahı toplamının belli bir oranını Topluluğun bütçesine aktaracaksa, bu matrahın hesaplanmasının ortak kurallara bağlanması gerekiyordu. Aynı şekilde, istisnalar da, özellikle indirim yapma olanağının bulunmadığı istisnalarda, Katma Değer Vergisi matrahının toplamını değiştireceği için, bu konuda sıkı veya standart esaslara bağlanmak durumundaydı. Oranlar konusunda herhangi bir ilerleme sağlanamadı. Zaten, dikkat edilirse, Topluluğa aktarılacak kaynak, matrah esas alınarak yapılıyor, yoksa tahsil edilen vergi üzerinden değil; çünkü vergi oranları birbirinden farklı.

1977 tarihinde yapılan 6'ncı direktifteki düzenlemede bir hüküm var. Bu hüküm de, Katma Değer Vergisi dışında aynı nitelikte bir dolaylı vergiyi ülkelerin ihdas edemeyeceğini hükme bağlamış durumda. Bunun bazı istisnaları var. Maddedeki istisnalar, uygulaması mümkün olan vergi türleri:

- * Sigorta sözleşmeleri üzerinden alınacak vergiler,
- * Şans ve kumar oyunlarından alınacak vergiler,
- * Özel Tüketim Vergisi,
- * Damga Vergisi,
- * Ciro üzerinden alınmayan diğer vergiler.

Katma Değer Vergisi konusunda üçüncü aşama Tek Pazar uygulaması çerçevesinde ortaya çıktı. Demin de, 90 ve 91'inci maddelerden söz ederken, mekânizmanın temelini, varış ülkesinde vergilendirme olduğunu söylemiştik. Dolayısıyla, gümrükte, çıkışta ihracat söz konusu, istisna uygulanacak, girişte de vergilendirme yapılacak; normal mekânizma buydu. Ancak, 1993 tarihinde gümrüklerdeki işlemlerin kaldırılması ve kişilerin ve eşyaların hareketinin, malların hareketinin üye ülkeler arasında, herhangi bir madde kontrolün dışında tutulması sonucunda, Katma Değer Vergisiyle ilgili gümrüklerde yapılan işlemlerin de sona erdirilmesi gerekiyordu. Aslında buna ilişkin ideal çözüm, üye ülkeler arasındaki ticarete KDV uygulamalarının, tıpkı bir ülkenin içinde yapılan işlemler gibi göz önüne alınmasıydı. Yani, ihracat sırasında bir istisna olmayacak, ihracatçı Katma Değer Vergisini tahsil edecek; ithalatçı da, yurt dışında ödemiş olduğu Katma Değer Vergisini, hesaplanan kendi Katma Değer Vergisinden indirecek. Mekânizmanın bu şekilde olması gerekiyordu. Ayrıca, bu mekânizmanın içinde bir de, ülkeler arasında vergi gelirlerinin paylaşımını sağlayacak bir "Clearing" sistemi öngörülmüştü; ancak, nihai KDV sistemi üzerinde üye ülkeler anlaşmaya varamadığı için geçici bir sistem kabul edildi. Bu, pratik bir çözüm olarak getirildi. Dolayısıyla, genel olarak, varış ülkesinde vergilendirme prensibinden vazgeçilmemiş oldu.

Her ne kadar geçiciyse de, geçiciliği aslında 96 yılında son bulacaktı. Önümüzdeki uzun dönemde de pek son bulacak gibi görünmüyor.

Aslında, bir şemayla, eski uygulama, yani 1993'ten önceki uygulamayı görüyoruz. Bu normalde, üye ülkelerin Topluluk dışına yaptıkları ihracat-ithalatta da geçerli bir olay. Burada, tacirler arasındaki bir ticarî muameleden söz ediyoruz. İhracat var, kaynak ülkede istisna uygulanıyor, indirim hakkı ve vergi iadesi olanağı var; ithalatta, tacir, ithalde alınan KDV'yi ödüyor, ancak doğal olarak bunu gümrükte ödüyor. Vergileme prensibi ise, varış ülkesinde, yani malın tüketildiği ülkede verginin alınması. Oysa, demin sözünü etmiş olduğum, nihai KDV rejiminde, kaynak ülkedeki tacir, satışı sırasında Katma Değer Vergisi tahsil ediyor ve ithalatçı da bunu indirme hakkına sahip oluyor. Böylece, Katma Değer Vergisi kaynak ülkede alınıyor, varış ülkesinde indiriliyor. Ancak, bu konuda karara varılamadığı için pratik bir çözüm geliştirildi. Bu pratik çözüm ise, gümrükler ortadan kalktığına göre, daha önce gümrüklerde yapılan işlemlerin, ithalatçı tacirin vergi dairesinde kaydırılması suretiyle sorun çözümlenmiş oldu. Dolayısıyla, tacirler arasındaki ilişkilerde eski uygulamadan farklı bir niteliği görünmüyordu. Ancak uygulama açısından önemli sonuçları oldu.

Burada, geçici KDV sisteminin temel özelliklerini sıralıyorum; gümrük kapılarında yapılan KDV işlemlerine son verilmesi, varış ülkesinde vergilendirme ilkesinin genel olarak korunması, geçmişte gümrük kapılarında yapılan KDV işlemleri mükelleflerin vergi dairelerine kaydırılmış oldu, kısıtlı bazı durumlarda da, kaynak ülkede alınan KDV ile yetinilmesine karar verildi.

KDV mükellefleri arasındaki alışverişlerde, demin tacirler arasında gösterdiğim ilişkilerde, varış ülkesinde vergilendirme ilkesi uygulanıyordu. Topluluk içi teslim yapan, yani ihracatçı istisnadan yararlanıyor. Topluluk içi mal iktisap eden, yani bizim deyimimizle ithalatçı, kendi vergi dairesi bu teslimle ilgili beyanda bulunuyor. Buna karşılık, gerçek kişilerde sorun çıkıyor; çünkü gümrüklerde kişilerin geçişini durdurmak söz konusu değil. Bu kişiler zaten mükellef de değiller. Bu durumda ideal çözüm, bunların yurt dışında, yani bir başka üye ülkede yapmış oldukları alışverişler sonucunda o ülkede ödedikleri Katma Değer Vergisiyle yetinilmesi şeklinde oldu. Dolayısıyla, gerçek kişiler için Katma Değer Vergisinde, kaynak ülkede vergilendirme söz konusu. Buna aynı zamanda, beyanname verme açısından kolaylık olmak üzere vergiye tâbi olmayan tüzel kişiler ve indirim hakkı bulunmayan mükellefler de dahil edildi. Dolayısıyla, bunlar için de, Katma Değer Vergisinin kaynak ülkede ödenmesi söz konusu. Bu sistem, oranlar üzerinde de bir uyumlaştırmayı gerektiriyordu; ancak, bu konuda anlaşmaya varılamadı. Sadece, minimum, yani asgari

oranlar üzerinde bir anlaşmaya varıldı; yüzde 15'lik oran ve iki adet, yüzde 5'ten az olmamak üzere düşük oran belirlenmesi. Ancak, bunun... (Kaset Sonu)

...olmayan tüzel kişilerle indirim hakkı bulunmayan mükelleflerin vergi oranlarının, KDV oranlarının düşük olduğu ülkelere doğru alışverişlerini kaydırmaları endişesiydi; bunun bir yanı bu şekilde. Diğer yanı da, Katma Değer Vergisinin düşük olduğu ülkede üstlenecek bir işletmenin, diğer üye ülkelerdeki tüketicilere kargo yoluyla malı kendisi göndermek suretiyle, örneğin internet üzerinden yapılan birtakım maddi mal satışlarında olduğu gibi, göndermesi ve vergiyi de düşük olarak bulunduğu ülkedeki oran üzerinden ödemesi olanağı ve tehlikesi doğuyordu. Bu tabii rekabeti olumsuz yönde etkileyecek, kaynak dağılımına zarar verecek bir husustu. Bunları engellemek üzere sisteme yeni düzenlemeler ilave edilmek durumunda kaldı. Buna göre, bir işletmenin diğer üye ülkelerdeki tüketicilere kargo koluyula yaptığı satışların yıllık tutarı belli bir meblağı aşarsa, -ki bu meblağ 100 bin Euro, ancak bunu fazla yüksek bulan ülkeler için 35 bin Euro'luk da ikinci bir seçenek var- bu durumda, söz konusu işletmenin ilgili ülkede, yani tüketim ülkesinde mükellefiyeti tesis edilecek.

Diğer olanak ise, KDV mükellefi olmayan tüzel kişilerle, (kamu kuruluşları, belediyeler, hastaneler, benzeri) indirim hakkı bulunmayan mükelleflerin diğer üye ülkelerden yaptıkları mal alışlarının yıllık toplamının 10 bin Euro'yu aşması durumunda, bu kişiler, yaptıkları ithalat için, yerleşik oldukları ülkede beyanname vererek KDV ödeyeceklerdir.

Bunun dışında, değeri yüksek olduğu için KDV maliyeti alıcı için önem taşıyan; yeni uçak, tekne, motorlu kara taşıtları için özel düzenleme var. KDV mükellefleri tarafından yapılan bu tür satışlar her halükârda, yani alıcısı kim olursa olsun, herhangi bir miktar sınırlamasıyla da bağlı olmaksızın varış ülkesinde vergilendirilecek.

Böylece, Katma Değer Vergisi nedeniyle, vergi oranlarındaki farklılıklar nedeniyle ticaretin sapmasının önüne geçilmesi çalışılmış. Ancak, tahmin edilebileceği gibi, bu tür oldukça kompleks uygulamaların yerine getirilebilmesi için güçlü bir haberleşme sisteminin, iyi bir bilgi ağının oluşmuş olması gerekiyor.

Gümrük işlemleri, artık gümrük kapılarında işlemler son bulduğu için, Topluluk için mal hareketlerini izlemekte güçlük ortaya çıkıyor. Bu güçlüğü aşmak üzere de, üye ülkeler, KDV mükelleflerine, KDV kimlik numarasını farklı mükellef türlerine göre ayrı olmak üzere verecekler. Bu kişiler ile mal hareketlerine ilişkin bir veri tabanı oluşturmak, buradaki bilgilerin güncelliğini, doğruluğunu sağlamakla yükümlü tutuluyorlar ve ülkeler, vergi idareleri ve hatta mükellefler bu sistemden yararlanıyorlar, özellikle yurt dışındaki bir şirkete satış yapmak durumunda olan bir işletmenin, müşterisinin gerçekten indirim hakkı bulunan, dolayısıyla ihracatta vergi iadesine hak kazanabileceği bir mükellef olup olmadığını "Check"

etmesi gibi uygulamalar buradan kaynaklanıyor. Ayrıca, ihracatta vergi iadesinin yapılabilmesi için, ilgili ülkenin, malın gerekli koşullarda ithal edilip edilmediğini kontrol etmesi gerekiyor. Aynı şekilde, bu sistem kullanılmak suretiyle ülkeler bu tür bilgileri elde edebilecekler.

Geçici KDV sisteminden bahsetmiştim. Aslında, hizmetlerle ilgili olarak, geçici KDV sisteminin fazla bir etkinliği yok. Bu çok doğal; çünkü gümrük kapısından hizmetin geçmesi diye bir şey söz konusu değil.

Hizmetler konusuna biraz değinmek istiyorum; çünkü bizdeki kurallardan daha geniş tanımlanmış durumda. Topluluk, hizmetlerin vergilendirme yeri olarak üç alternatifli yaklaşım izliyor: Aslında birincisi genel yaklaşım; hizmeti sağlayanın işyerinin veya ikametgâhının bulunduğu yer veya yaşama alışkanlığının bulunduğu yer. Belli tür hizmetler için ikinci bir olanak var; hizmetin bilfiil yapıldığı yer. Üçüncüsü ise, hizmetten yararlanan müşterinin bulunduğu yer. Bunlar, özellikle uluslararası ticaret açısından önem taşıyor. Demin de söylediğim gibi, genel kural, işyerinin bulunduğu yer. Ancak, farklı tür hizmetler için hizmetin vergilendirme yerinde farklılık var. Örneğin gayrimenkullerle ilgili hizmetler gayrimenkulün bulunduğu yerde, ulaştırma hizmetleri, -bizde de olduğu gibi- yapılan mesafeler de göz önüne alınmak suretiyle ulaştırma işinin gerçekleştiği yerde, kültürel, sanatsal, sportif, bilimsel, eğitsel, eğlence hizmetleriyle diğer benzer faaliyetler, yükleme-boşaltma gibi ulaşım işine bağlı hizmetler, menkul mallar üzerinde yapılan hizmetler, hizmetin bilfiil yapıldığı yerde fikri mülkiyet hakları, reklam, reklam, muhasebecilik ve benzeri meslekî faaliyetler, danışmanlık hizmetleri, bankacılık, finans ve sigortacılık faaliyetleri gibi hizmetler, bu faaliyeti satın alan müşterinin bulunduğu yerde vergilendirilir, tabii, müşterinin Topluluk dışında veya KDV mükellefi olması koşuluyla.

Bu arada, Toplulukta, normal KDV rejimi çerçevesinde vergilendirilmesinde güçlük bulunan durumlarla ilgili olarak, mükellefler için özel vergilendirme rejimleri getirilmiştir. Bu özel KDV rejimleri, gerçek usulde vergilendirilmesinde güçlük bulunan küçük işletmeler için istisna veya basit bir KDV sisteminin uygulanması bu ülkeler açısından seçimlik bir olanak. Yine, küçük çiftçiler için bir başka özel KDV rejimimiz var; seyahat acenteleri ve tur operatörleri için aynı şey söz konusu. Kullanılmış mallar, sanat eserleri, koleksiyon konusu eşya, bunun dışında, yatırım amacıyla kullanılan altın teslimleri, -ki vergiden müstesna- Topluluk dışından tüketicilere elektronik hizmet sağlayanlar...

Zaman sorunu nedeniyle bunları biraz kısa geçeceğim.

Küçük çiftçilerle ilgili konuyu belki biraz açmak lazım. Burada önemli olan, girdiler üzerindeki KDV yükünün küçük çiftçiler için giderilmesi yolu. Küçük çiftçiler, muhasebe

tutmak, fatura düzenlemek, beyanname vermek ve vergi ödemek yükümlülüklerinden kurtarılıyor. Buna karşılık, bunlardan mal alan KDV mükellefleri veya kamu otoriteleri çiftçiye, fiyata ek olarak, bu girdilerdeki KDV'yi kapsayacak, fiyatın belli bir oranında ödeme yapıyorlar. Ödemeyi yapan KDV mükellefi de bunu indirme olanağına sahip.

Seyahat acenteleri özel bir rejime tâbi. Bunlardaki sorun da, bir seyahat acentesinin sağladığı hizmet paketi içinde, farklı ülkelerde yapılmış, üçüncü kişiler tarafından gerçekleştirilen hizmetler söz konusu. Bu işletmelerin, bu durumda, birden fazla ülkede mükellefiyet tesis ettirme gibi bir sorunla karşılaşması söz konusu olabiliyor. Bunu engellemek üzere, seyahat acentelerinin kâr marjları üzerinden vergilendirilmesi, yani maliyetlerinin üzerindeki bölümden vergilendirilmesi düzenlenmiş durumda.

Kullanılmış mallar, sanat eserleri, koleksiyon konusu eşyayla antikalar konusunda özel düzenleme var. Bildiğiniz üzere Katma Değer Vergisi tüketim aşamasına geldiğinde zincir tamamlanmış oluyor, tüketiciler arasındaki satışlarda Katma Değer Vergisi söz konusu değil. Ancak, tüketiciden daha sonra malın tekrar ticarî dolaşıma girmesi söz konusu. Bu durumda vergileme nasıl yapılacak? Burada da yine, Katma Değer Vergisinin, söz konusu mükelleflerin kâr marjları üzerinden alınması olanağı tanınmış durumda.

Elektronik hizmet konusu önemli. 2002 yılında yapılan bir düzenlemeyle, internet üzerinden sağlanan sanal mal teslimlerinde vergilemenin nasıl yapılacağı belirlendi. Özellikle yurt dışından, doğrudan doğruya Topluluk dışından sağlanan bu tür hizmetlerde vergilendirmenin tüketim ülkesinde, yani Toplulukta yapılması kararlaştırıldı. Yalnız, bu tür şirketlere bir olanak getirildi. Bu da, her ülkede mükellefiyet tesis ettirmek yerine, 25 üye ülkenin sadece bir tanesinde mükellefiyet tesis ettirmek suretiyle bu sorun çözülüyor ve söz konusu mükellefiyetin tesis ettirildiği ülke Katma Değer Vergisini ilgili ülkelere paylaştırıyor.

ÖTV konusuna gelince, aslında ÖTV çok eski bir vergi türü; bir tüketim vergisi. Bilindiği gibi, tek aşamada alınıyor. Temel ilke: Varış ülkesinde vergilendirme. Bunun da yine Topluluk içinde önem taşımasının nedeni, başta da söylediğimiz, 90 ve 91'inci maddelerdeki düzenlemeler; yani varış ülkesindeki vergilendirmeye ilişkin hususlar. Bunlarda bir uyum sağlanamaması rekabet koşullarını olumsuz yönde etkileyeceği için, Topluluk bu konuda hassas davranıp bu konudaki düzenlemelerini yapmış durumda.

Toplulukta ÖTV ürünleri üç grup: Bunlar, işlenmiş tütün, alkol ve alkollü içkiler, enerji ürünleri ve elektrikten oluşuyor. Gümrük kapılarında işlem yapılmasını gerektirmediği sürece başka ürünler de ÖTV'ye tâbi olabiliyor. KDV ve ÖTV sistemini de bozmamak koşuluyla ÖTV'ye konu mallardan başka vergiler de alınmasına izin veriliyor. Yalnız, burada bize yabancı olan, ÖTV sisteminin değişik bir özelliği var. Burada vergiyi doğuran olay da,

vergiye konu malların imali veya ithali. Bu şekilde tarh ve tahakkuk ettirilen vergi, perakende satış aşamasına kadar tahsil edilmiyor; ancak perakende satış gerçekleştiğinde tahsil ediliyor. Dolayısıyla, verginin tahakkukuyla ödenmesi arasında geçen sürede, verginin ertelendiği bir vergi antreposu rejimi uygulanıyor. Malların antrepolar arasında vergisiz dolaşması da söz konusu. Bu da teminat yoluyla yapılıyor. Malın varış yerine ulaştığı kesinleşmedikçe de teminat çözülmüyor.

KDV'den farklı olarak ÖTV'de, tüketicilerin tüketim amacıyla yapılmış yurt dışında yaptıkları alımlar hariç olmak üzere her türlü alış, varış ülkesinde vergilendirilmek durumunda. Dolayısıyla, ÖTV'ye tâbi mallardan aynı zamanda KDV de alındığı için, bu KDV'nin de ÖTV'deki kuralları izlemesi gerekiyor.

Toplulukta ÖTV uyum düzeyi dediğimizde, vergi antreposu sisteminin uygulanmasını söyleyebiliriz. Vergi oranlarının minimum seviyeleri belirlenmiş durumda. Mükellefleri ve mal hareketlerini de izleyecek bir veri tabanı oluşturulması zorunluluğu var.

Türkiye'nin Topluluk mevzuatına uyumu açısından baktığımızda, Topluluğun kurallarını iki başlık altında görebiliriz: Bir tanesi, Roma Anlaşmasındaki hükümler, ayrımcılığa karşı olan hususlar; ikincisi de, Roma Anlaşmasındaki hükümlere bağlı olarak hazırlanan direktif ve regülasyonlar.

Roma Anlaşması hükümleri, herhangi bir yasal uyum çalışmasını gerektirmeksizin her koşul altında geçerli, yani mevzuatınızı uyarlamana gerek yok; bunları her halükârda uymak durumundasınız. Buna karşılık, direktiflerle düzenlenmiş alanlarda mevzuatımızda gerekli düzenlemelerin yapılması, sisteme adapte edilmeleri gerekiyor.

Kurallara uyulmaması durumunda ise, ilgili kişi, ülke, Komisyonun girişimiyle konu Adalet Divanına götürülebilir.

Topluluğun vergilere ilişkin düzenlemeleri bu aşamada tam bir uyumlaştırma sağlamaktan uzak, demin anlattığımız gerekçeler ve gelişmeler çerçevesinde.

Getirilen kurallar içinde, üye ülkeler için çok sayıda seçimlik hak tanınıyor. Ayrıca, üyelik müzakereleri sürecinde Topluluk mevzuatına uyum sırasında, belli sürelerle mevcut ulusal uygulamaların sürdürülmesi veya Topluluk kurallarından farklı kurallar getirilmesi, “derogasyon” dediğimiz çekinceler yoluyla mümkün.

Türkiye'nin uyum durumu ise, Türkiye'nin dolaylı vergiler sistemi aslında Topluluğunkiyle aynı temel ilkelere dayanmakta. Ama bu, tam anlamıyla uyumlu olduğumuz anlamına gelmiyor; belli farklılık söz konusu, oranlarda olsun, istisnalarda olsun veya ÖTV'deki vergi antreposu uygulaması gibi uygulamalarda olsun.

Roma Anlaşmasının ayrımcılığı yasaklayan kural ve uygulamalarına gelindiğinde, bunlar zaten Türkiye'nin, Dünya Ticaret Örgütü çerçevesinde diğer ülkelere karşı da yükümlülükleri. Doğal olarak gerçekte yeni bir yükümlülük değil.

Topluluğun vergi mevzuatı konusundaki düzenlemelerine baktığımız zaman, uyum açısından iki aşamanın söz konusu olacağını görüyoruz: Bir tanesi, üyelik öncesi yapılması gereken düzenlemeler; ikincisi, üyelik sırasında yapılması gerekli olan düzenlemeler.

Üyelik öncesi yapılması gereken düzenlemeler, ayrımcı uygulamaların yapılmamasına yönelik; ayrımcı kuralların getirilmemesi, bu arada üyeliğe hazırlık, özellikle kayıt dışı, vergi kayıp ve kaçığıyla mücadele gibi hususlar, üyelik aşamasının gerektirdiği idari ve hukukî altyapının oluşturulması ve bilgi alışverişi mekânizmalarının hazırlanmasını gerektiriyor. Bu aşamada Topluluğun gümrük işlemlerine son verilmesi nedeniyle getirdiği düzenlemelere bizim uymamız doğal olarak gerekmiyor; çünkü bizimle Topluluk arasındaki gümrükler varlığını sürdürüyor. Yalnız, üyelik öncesi yapılması gereken düzenlemeler açısından, Topluluk KDV sisteminde yer alan bazı özel vergilendirme rejimlerinin sistemimize dahil edilmesi düşünülebilir. Bunun aslında Topluluğa tam üyelik öncesinde bile göz önüne alınabilecek bir husus olduğunu düşünüyorum.

Hizmetlerin vergilendirme yeri konusundaki Topluluk kurallarının benimsenmesinde, bugün mevcut pek çok soruna çözüm getirebileceği kanısındayım. Topluluk ÖTV sistemindeki vergi antrepo uygulamasının başlatılmasının da yararlı olacağı kanısındayım; zira bu işletmeler için aslında nakit güçlüğü ortadan kaldıracak bir uygulama. Vergi oranları ve yapılarındaki uyumlaştırma çabalarının da sürdürülmesi gerekiyor.

Ben sunumuma burada son veriyorum. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum. Sağ olun.

PANEL BAŞKANI- Sayın Bayazıt Balcı'ya da teşekkür ediyorum.

Şimdi sözü Avrupa Birliği Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Genişlemeden Sorumlu Grup Başkanı Sayın Stefano Fantaroni'ye veriyorum.

Buyurun.

STEFANO FANTARONİ (Avrupa Birliği Komisyonu Vergilendirme ve Gümrükler Genel Müdürlüğü Genişlemeden Sorumlu Grup Başkanı)- Değerli katılımcılar, hanımefendiler ve beyefendiler, AB Vergi Politikası hakkında bu kadar özel bir zamanda kısa bir sunum yapma fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Bildiğiniz gibi gelecek hafta Brüksel'de katılım sürecinin ilk basamağı olan tarama süreci başlayacaktır. Diğer konuşmacılar detaylı olarak dolaylı ve dolaysız vergilere yönelik AB mevzuatından ve Türkiye'de uygulananından bahsettiler. Bu durumda, ben neden belli

başlı alanlarda uyumlaştırma yaptığımız, neden bu tür uyumlaştırma yapıyoruz ve neden diğer alanlarda özellikle doğrudan vergilendirme konusunda daha az uyumlaştırma yapıyoruz konuları bağlamında konuşmak istiyorum. Çok kısaca AB mevzuatının temel teşri tasarruf konusundan bahsedeceğim, ancak bu konunun netleşmesi için yöneltilecek soruları cevaplamaya hazırım.

Daha önce de söylediğim gibi, öncelikle bir şekilde çatışan kuvvetler ve ihtiyaçların şekillendirdiği AB vergi politikaları ilkelerinin ve içeriğinin üzerinde biraz durmak istiyorum. Bir yandan AB 1993'ten bu yana üye ülkeler arasında sadece ihracat ve ithalatın artık olmamasının yanı sıra üye ülkeler arasında mal hizmetlerinde mali sınırların olmaması anlamına gelen Tek Pazar vardır. AB'de bazı sermaye ve ulaşım ücreti vardır. Tabi ki bu belli başlı vergilendirme türlerinin açık göstergesidir. Bununla birlikte, Tek Pazar 1992-1993'te yüzyıllardır devam eden mevcut sistemin üzerine inşa edilmiştir. Her üye ülke kendi ekonomik, siyasi ve sosyal geçmişlerini ve o üye ülkenin kendi siyasi tercihini yansıtan kendi vergi politikası var. Bu yüzden, bir taraftan vergilendirmeyi tek pazara uygulayabilmek için ortak bir zemin oluşturmamız gerekmektedir. Diğer taraftan üye ülkelerde farklı gelenekler, farklı siyasi tercihler bulunmaktadır. Bu iki durum vergi politikası üzerinde çelişki etkisi yaratmaktadır.

Vergi politikasının yasal bağlamı nedir? Topluluk hukukunun devletler üstü bir hukuk olması özellikle katılım sürecinde olan ülkeler için oldukça önemli bir durumdur. Yani bu şu anlama gelmektedir: Türkiye AB üyesi olduğu zaman AB antlaşması herhangi bir ulusal mevzuatla karşılaştırıldığında daha etkin bir güce sahip olacaktır. Bu durum asla akıldan çıkarılmamalıdır. İkinci etki ise komisyon ya da topluluk tarafından kabul edildikten sonra özellikle doğrudan uygulanabilir tüzüklere ilişkin olarak üye ülkelerde topluluk hukukunun doğrudan etkisi olmasıdır. Üçüncü önemli unsur ise topluluk hukukunun vatandaşların haklarını korumasıdır. Bu uygulamada şu anlama gelmektedir: Bir Avrupa vatandaşı eğer ulusal mevzuatın AB mevzuatıyla çatıştığını düşünüyorsa bu ulusal mevzuata karşı dava açabilir. Vatandaşlar kendi mahkemelerine başvurabilecekleri gibi bazı durumlarda doğrudan Avrupa Adalet Divanı'na da başvurabilirler. Tahmin ettiğiniz gibi, AB katılmak egemen güçlerin önemli bir kısmından vazgeçmek anlamına gelmektedir. Bu özellikle ülkelerin egemenlik güçlerinin özü olan vergilendirme için ayrı bir öneme sahiptir. AB vergi yasalarının dayandığı ilkeler önceden de bahsedildiği gibi 4 temel özgürlüktür; malların serbest dolaşması, hem işçilerin hem de farklı üye ülkelerde kurulmuş olan şirketlerin serbest dolaşması anlamına gelen bireylerin serbest dolaşması, hizmetlerin serbest dolaşımı ve sermayenin serbest dolaşımıdır. Tek Pazarı kuran antlaşmada yer alan yasal yükümlülükler

açısından bu şu anlama gelmektedir: ayrımcılık konusunda bazen uluslararası kurallardan alınan belli başlı kuralları vardır. Ancak daha da önemlisi dolaysız vergilendirmeyle karşılaştırıldığında dolaylı vergilendirme ile ilgili farklı hükümler bulunmaktadır. Dolaylı vergilendirme için özel bir madde bulunmaktadır, topluluğun, bu durumda komisyonun özel tüketim vergilerinde muamele vergisi olan bazı özel vergilerin uyumlaştırılması için mevzuat hazırlamasını gerektiren Madde 93'tür. Bunun nedeni bu tür vergilerin malların ve hizmetlerin fiyatlarının belirlenmesinde doğrudan etkilerinin olmasıdır. Sınırlar kaldırıldıktan sonra mallar serbestçe dolaşabilir. Ürünlerin fiyatlarına doğrudan uygulanabilen vergilerin uyumlaştırmasının belirli bir oranı olması kesinlikle bir zorunluluktur. Malların ve hizmetlerin fiyatlarının belirlenmesinde doğrudan etkisi olmadığı için dolaysız vergilendirme durumunda bu tür gereksinimler daha azdır. Bu yüzden, dolaysız vergilendirmenin uyumlaştırılmasında topluluğun yetkisi ortak pazardaki kuruluşları bu vergiler doğrudan etkilediği durumlarla sınırlıdır. Bu, şirketler arasında gerçekleştirilen işlemlerde çifte vergilendirmeyi kaldıran dolaysız vergilere ilişkin 3 direktifte bahsedilen durumdur. Yani, AB'de vergi politikasında yer alan ilkeler malların ve hizmetlerin serbest dolaşımında engel oluşturabilecek dolaylı vergilerdir ve bu yüzden konseyde dolaysız vergilendirmeye uygulanan oybirliği kuralıyla bahsedilen tüm zorluklar ve tüm sınırlamalarla bu alanlarda uyumlaştırma yapılması gerekmektedir. İç pazarda doğrudan etkisi olmadığı hem bireylerin hem de şirketlerin uyumlaştırılmasına gerek yoktur. Bazı özel durumlarda belirli yakınlaştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu tür durumlardan biri örneğin sermayenin vergilendirilmesi durumudur. Çünkü sermaye çok hareketlidir ve sermaye akışı için bir sınırlama yoktur. Ve tabii ki üye ülkeler arasında kuralların yakınlaştırılması için belirli bir işbirliği yapılmazsa sermaye en uygun olan yere gidebilir ve şirketlerin kurulması için en iyi koşulları gözetme bakımından “free riding” (bedavacılık) olarak adlandırdığımız durum ortaya çıkar.

Uyumlaştırmanın daha ileride olduğu dolaylı vergilendirme ile başlayan pek çok farklı seriden oluşan teşrii tasarruf konusundan kısaca bahsetmek istiyorum. Daha önce bahsedildiği gibi KDV alanında önemli bir uyumlaştırma yapılmıştır. Temel olarak tamamen uyumlaştırılmış vergi tabanımız vardır. Bu şu anlama geliyor: vergiye tabii kişiler, muameleler, mekânlar ve verginin hesaplanması tanımlarına yönelik olarak uyumlaştırılmış kurallar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra vergi muafiyeti de tamamen uyumlaştırılmıştır. Vergi indirimi açısından, tamamen uyumlaştırılmış bir vergi oranı için bir uzlaşmaya varmak için direktiflerin kabul edildiği zaman için bu mümkün olmamıştı. Bu yüzden, vergi indirimlerinin yakınlaştırılması adını verdiğimiz bir durum söz konusudur. KDV'ye uygulanabilecek minimum oranın benimsenmesini gerektiren mevzuatı almıştır. Vergi indirimi olduğunda en

az %15'de olmamız gerek, iki tane indirilmiş orandan biri %5'ten daha düşük olamaz. Bununla birlikte bu indirilmiş oranlar bir sonraki sayfada bahsedeceğimiz direktifte yer alan sadece belirli mal ve hizmetlere uygulanabilir. Bunun dışında, vergi ödemesinin kime yapılacağına hesaplanması, verginin hesaplanması, çıktının girdi miktarını aşması durumunda vergi iadesinin hesaplanmasına ilişkin tam olarak uyumlaştırılmış prosedürlerimiz bulunmaktadır. Ve tabii ki KDV için faturalandırma yükümlülüklerine yönelik de belirli kurallarımız vardır.

Özel tüketim vergisi alanında KDV ile karşılaştırıldığında daha fazla uyumlaştırmanın yapıldığını söyleyebiliriz. Özel tüketim vergisine tabi olan ürünler kategorisinde vergi muhatapları tam olarak uyumlaştırılmıştır. Uygulanacak minimum oranın olmasının yanı sıra vergi muafiyeti de tam olarak uyumlaştırılmıştır. Özel tüketim vergilerinde AB mevzuatına özgü olan bir nokta ise vergi ertelenmesi kapsamında özel tüketim vergisine tabi ürünlerin muamelesi için ortak bir sistem vardır. Yani bu, belirli koşullar yerine getirilirse özellikle bu tüccarlar ve depolar kayıtlı ise eğer belli başlı belgeleri varsa vb., özel tüketim vergisine tabi olan ürünler fabrikalar, depolar ya da tüccarlar arasında bu ürüne uygulanan özel tüketim vergisini ödemedi taşıyabileceği anlamına gelmektedir. Ancak tüm bu koşulların detayları meslektaşlarımız tarafından gelecek hafta Brüksel'de ayrıntılı bir şekilde açıklanacaktır.

Ayrıca, genellikle unutulmuş bir noktaya da değinmek istiyorum. Muamelelere uygulanacak oranların uyumlaştırılmasını gerektiren şirketlerin sermaye tedarik etmesine ilişkin daha fazla direktif vardır. Temel olarak şirketler kendi sermaye paylarını artırdığında şirketlere bu uygulanabilir. KDV konusunda daha önce de bahsedildiği gibi Direktif 6 vergi kapsamında kişi, muamele, yer ve miktarın tam olarak uyumlaştırılmasını ve vergi muhataplarının tam olarak uyumlaştırılmasını sağlamıştır. Vergi muafiyetlikleri de ayrıca uyumlaştırılmıştır. Girdide KDV kesintili ya da kesintisiz olmak üzere bu tür iki muafiyet vardır. Vergi muhatapları için tüm söylediğim bu yükümlülükler de tamamen uyumlaştırılmıştır. Daha önce de bahsedildiği gibi mevzuatta yürürlüğe konması gereken bazı özel taramalar vardır. Bu özel taramaların opsiyonlu olduğu da söylendi. Bu konunun daha anlaşılır olması için bu özel taramaların uygulanmasının zorunlu olduğunu belirtmek istiyorum. Şirketlerin özel taramaları seçmeleri ya da normal KDV rejimini ödemeleri opsiyonlu olacaktır. Ancak Türkiye Direktif 6'da yer alan tüm bu özel taramaları mevzuatına geçirmek için uygulaması gerekmektedir.

Geçiş sisteminin karmaşık kurallarından da bahsedilmiştir. Sanırım uzun bir süre sonra, 14 yıl kadar, bu sürece artık geçiş sistemi demiyoruz, bir daha değişmeyecek gibi görünen daimi sistem adı verilir. Ancak bunun bilinmesi gerekir ki, Türkiye bu geçiş sistemini

sadece ilk katılım tarihinde uygulamak zorundadır, daha öncesinde değil. Çünkü bu sadece üye ülkeler arasında iç muamelelere uygulanabilir. Bu geçiş sistemine özgü pek çok kural vardır, örneğin ulaşım araçları için. bu mevzuatın uygulanması için oldukça kompleks dönüştürme çalışmaları da vardır. Bundan önceki aday ülkelerle kazanılan deneyimlerimizde geçiş sisteminin ne gerektirdiğini ayrıntılı bir şekilde anlamak için bu ülkeler komisyondan oldukça çok destek talep etmiştir. Bu genellikle üye ülkelerden uzman bir kişinin başkanlığında ve mevzuatın dönüştürülmesi ve sürecin tam olarak anlaşılması için yürütülen eşleştirme projeleriyle gerçekleştirilmiştir. Ve bir diğer önemli unsur ise bu süreçte tüccarların eğitilmesi gerekmektedir. Çünkü KDV iadelerinin işleyiş şekli radikal bir değişim gösterecektir. Uyumlaştırılmış ve katılımın gerçekleşmesiyle uygulanması gereken diğer prosedürler KDV iadesine ilişkin prosedürlerdir. Direktif 8 yine sadece katılımdan sonra uygulanabilmektedir. Çünkü üye ülkeler arasında, üye ülkelerde bulunan şirketler arasında uygulana KDV iadesine yöneliktir. Direktif 13'te AB dışında ikamet eden tüccarlara yönelik iade prosedürleri belirtilmektedir.

Özel tüketim vergisi açısından ele alındığında, daha önce de söylediğim gibi belki de daha fazla uyumlaştırma yapılmıştır. 1993'ten bu yana özel tüketim vergisinin uygulanmasına ilişkin uyumlaştırma yapılmış direktifler alkollü ürünler, tütün ürünleri ve enerji ürünlerine uygulanmıştır. Üye ülkenin en az minimum orana eşit olan bir seviyede özel tüketim vergisi uygulaması gerekmektedir. Üst limit için bir sınır yoktur. Özel tüketim vergisi üye ülkenin belirlediği oranda olabilir. Tek mesele, vergi toplama kapasitesini gerçekten uygulamaya koyabilmektir. Çünkü en yüksek vergi oranı bu vergi uygulaması için daha uygun olmalıdır. Özel tüketim vergisi uygulanabilen bu üç kategoride yer alan ürünlere diğer dolaylı vergilerin uygulanması da mümkündür. Ancak özel tüketim vergisi mevzuatı ve KDV mevzuatının ilkelerine uygun olmalıdır. Özel amaçlarla bu vergiler uygulanabilir. Örneğin, bazı üye ülkelerde sağlık amaçlı özel fonlar yaratmak için bu tür ek vergiler uygulamaktadır. Sağlık için çok zararlı olan tütün ürünlerinin yanı sıra alkol ürünlerinden de bahsediyoruz. Bu tür ürünlere ek dolaylı vergiler uygulayarak kamu sağlık sistemini finanse edecek özel fonlar oluşturmuşlardır. Üye ülkeler diğer ürünlere de özel tüketim vergisi uygulayabilirler. Bunun için verilecek tipik örnek pek çok üye ülkede vergilendirilen kahvedir. Tek koşul verginin malların serbest dolaşımına engel olmamasıdır. Yani, bu ürünlere özel tüketim vergisi uygulamak için sınır kontrolü yapılması mümkün değildir. Yani, bu uygulamada Türkiye AB'nin bir parçası olduğunda diğer ürünlere özel tüketim vergisi uygulama olanağı oldukça sınırlı olacağı anlamına gelmektedir. Çünkü AB üye ülkeleri ile arasındaki sınırlar kalkacaktır.

Özel tüketim vergisinin ilkelerine daha önce değinildi. Bu yüzden oldukça hızlı geçeceğim. İlke tüketilecek ülke tarafından ödenmesidir. Bu vergide tek muafiyet yolcuların kendi tüketecekleri mallarla seyahat etmesidir. Malların depolar, tüccarlar ve tüketiciler arasında taşınabileceği durumlarda dönüştürülmesi oldukça karmaşık olan ve çok önemli olan bu vergi ertelemesinden gene bahsetmek istiyorum. Bazı koşullar yerine getirildiğinde vergi ertelenmesi gerçekleşebilir. Bu tür sistem aday ülkelerde katılımdan önce sadece ülke içi hareketler için uygulanabilir, toplum içi hareketler de uygulanamaz. Çünkü topluluk içi hareketler sadece katılımdan sonra gerçekleştirilebilir. Özel tüketim vergisine uygulanabilecek bir diğer özel kural ise uzaklık oranına bağlı olarak uzaklık için özel tüketim vergisinin ödendiği uzak mesafeli yerlere yapılan satışlarda özel tüketim vergisinin uygulanabilmesidir. Ancak bu satan tarafından ödenir. Prensip olarak oldukça basit olmasına rağmen uygulamada oldukça karmaşıktır ve gelecek hafta bu konuda daha ayrıntılı bilgi verilecektir.

Özel tüketim vergisinin uygulandığı zaten sizinde çok iyi bildiğiniz gibi alkollü ürünler, tütün mamulleri ve enerji ürünleridir. Genel olarak çok hızlı bir şekilde üzerinden geçmek istiyorum. Alkollü ürünler için belli başlı kategorilerimiz var ve bu kategoriler kombine nomenklatur yasalarına uygun olarak belirlenmiştir. Alkol derecesi belirli bir oranda olan bira, belirli bir üretim prosedürü olan şarap vb. gibi. Daha sonra daha ayrıntılı bir şekilde tartışılacak olan minimum orandan bahsedeceğim. Alkollü ürünlerin muafiyeti tamamen uyumlaştırılmıştır. Alkollü ürünlere ilişkin direktifte bahsedilmiştir. Sirke, ilaç, çikolata aroması vb. üretimde yaygın olarak kullanılmasının yanı sıra alkolü diplomatlara, diğer ulusal güçlere ve uluslar arası örgütlere satılan ürünlerde de kullanılmaktadır.

Sigara için kurallar çok daha spesifik olmalıdır. Yani bir spesifik vergiye uygulanan çok farklı vergiler diyebiliriz. Bunun için gerekli koşul ise toplam en popüler sigara fiyat kategorisinin perakende fiyatının %57'sinden daha az olmamalıdır. Ayrıca, bunlara uygulanan toplam verginin 1 Temmuzdan itibaren yürürlüğe girecek olan her 1000 sigara için 64 €'dan daha az olmaması kuralını söyleyebiliriz. Diğer tütün ürünleri için katma değer ya da spesifik vergi ya da her ikisinin belirli bir minimum oranda uygulandığı kombinasyonun uygulandığı benzer bir uygulamamız vardır. Yine tütün ürünleri için muafiyet tamamen uyumlaştırılmış. Diplomatlara, ulusal kuvvetlere vb. tütün satışlarımız vardır.

Enerji ürünleri için durum biraz daha karmaşıktır. Çünkü AB'den gelen bir direktif ile 2003 yılında tamamen revize edilmiştir. Daha önce sadece belirli otomobil yakıtına ve belirli mineral yağlara uygulanabilen özel tüketim vergisinin uygulandığı ürün çeşidinin giderek artırılmıştır. Bugün bu yelpaze pek çok diğer ürünü de içine alacak şekilde genişletilmiştir.

Çünkü enerji vergilendirmesi örneğin ulaşım ve çevre alanında olduğu gibi diğer AB politikalarını temel unsurunu oluşturmaktadır. Direktifte örneğin özellikle çevre dostu ürünlere yönelik özel politikaların üye ülkeler tarafından uygulanması için esneklik sağlanmıştır. Belirli ürün kategorilerinde indirilmiş oran uygulanma olasılığı vardır. Ancak, tüm bu esneklikler direktifte tam olarak belirtilmiştir. Ayrıca, vergilerin uygulanmasından muaf olma direktifte öngörülmüştür. Ve burada temel olarak enerji ürünlerinin özel bir amaç için kullanılmasına değinilmiştir, örneğin otomobil yakıtı hariç. Ancak bütün bu ayrıntılar oldukça karmaşık. Ve gene gelecek hafta daha ayrıntılı bir şekilde tartışılacaktır.

Belirli ürünlerin spesifik kullanımlarına ilişkin bazı minimum oranların yanı sıra otomobil yakıtına uygulanan minimum orandan kısaca bahsedeceğim. Ayrıca ısınma amaçlı kullanıldığında bazı ürünlere uygulanan oranlardan da bahsedeceğim. Bu noktada iş amaçlı kullanım ve iş dışı kullanım arasında bir ayrım mevcuttur. Tabii ki bu prensip olarak basit olmasına rağmen uygulamada hangisinin iş amaçlı kullanım hangisinin iş dışı kullanım olduğunu ayırt etmek çok zordur. Örnek verecek olursak hastaların geldiği bir doktor muayehanesini ele alalım. Ofis aynı zamanda bir daire olduğu için bu ofisin iş amaçlı mı yoksa iş dışı kullanım mı olduğunu belirlemek oldukça zor. Ancak belirli kurallar var ve tabii ki digitax alanında bir uzman bu uygulamaların nasıl yapılacağı konusunda göstergeler sunacaktır.

Dolaysız vergiler konusunda konuşulurken bu alanda çok az direktif bulunduğu söylendi. Bu doğru. İlgili şirketler arasında çifte vergilendirmeyi ortadan kaldırmaya yönelik üç temel direktif bulunmaktadır. Önemli olan başka yasalar da vardır. Özellikle işletme vergilendirmesi ve 2003 yılında yürürlüğe giren Tasarruf Direktifinin iyi uygulama kurallarından bahsetmek istiyorum. Daha ayrıntılı bir şekilde ele alalım. Daha önce de bahsedildiği gibi dolaysız vergilendirme ilkesi bu vergilerde tam uyumlaştırmanın yapılmasına gerek yok. Çünkü iç pazara doğrudan bir etkisi yok. Üye ülkeler sistemlerini seçmekte serbestler. Sizlerin de çok iyi bildiği gibi AB'de şirket vergilerinde bir üye ülkede %0 iken diğer ülkelerde % 55'e kadar yükselen çok farklı vergilendirme sistemleri bulunmaktadır.

Aynı durum üye ülkeler arasında oldukça büyük farklılıklar gösteren gelir vergilerinde de görülmektedir. Bu özgürlüğü kısıtlayan tek şey başlangıçta bahsedilen topluluk hukukuna ve ilkelerine saygı göstermektir. Yani, örneğin özel bir neden yoksa ülkede ikamet eden ile etmeyen arasında herhangi bir ayrım yapılması mümkün değildir. Zorunlu bir kriter olan vergi politikası belirleme özgürlüğünü sınırlayan dolaylı bir limit de vardır. Çünkü üye ülkelere bazı bütçe sınırlamaları getirmektedir. Bunlar üye ülkelerin belirli bütçe sınırlamalarına saygı

göstermesini gerektirmektedir. Daha önce de bahsettiğim gibi bu alanda yapılan uyumlaştırma esas olarak 3 direktife odaklanmaktadır. Bir tanesi bağlı şirketler arasında muamelelerin çifte vergilendirilmesinin ortadan kaldırılmasıdır. İkincisi zararlı vergi rekabetinden kaçınılmasıdır. Üçüncüsü ise vergi kaçakçılığına karşı bilgi alışverişidir ve tasarruf direktifi de bu konu hakkındadır. Temel ilke bağlı şirketler arasında yapılan bu işlemlerden stopaj vergisinin kaldırılmasıdır. Üye ülkedeki ana şirket ve üye ülkedeki yavru şirkette çifte vergilendirmeyi önler. Şirketler için neyin uygun olduğunu belirlemeye yönelik bu direktiflerin dönüştürülmesi için karmaşık kurallar vardır.

Şirketin hangi işlemlerinin direktiflere tabi tutulacağını belirlemek oldukça karmaşıktır. Bağlı şirketlerde belirli oranda hisse fonu olması için bağlı şirketlerin gereksinimleri ile ilgili bazı koşullar vardır.

Uyumlaştırmanın ikinci direktifine zararlı vergi rekabetine karşı mücadeleye ilişkin işletme vergilendirmesinin iyi uygulama kuralları adını verebiliriz. Zararlı kelimesinin altını çizmek istiyorum. Çünkü komisyon üye ülkeler arasındaki vergi rekabetine hiçbir şekilde karşı değil. İyi uygulama kuralları zararlı olanlarla mücadele etmeye yöneliktir. Bu zarar genel olarak söyleyebileceğim kadar sınırlı olan belli başlı vergi önlemi kategorisine uygulanabilir. İlk kriter bu önlemlerin genel şirket vergi kuralı ile karşılaştırıldığında belirli şirketlerin vergilendirme seviyelerinin önemli ölçüde çok daha düşük olmasını sağlamasıdır. Önlemin zararlı olup olmadığını ölçen beş kriter vardır. Zararlı vergi tedbirlerini belirlemek için müzakere sürecinde Komisyon ve Türkiye birlikte çalışarak ulusal mevzuatı değerlendirmeleri için prosedür bulunmaktadır. Vergi tedbirleri zararlı olarak tanımlandığında üye ülkeler için iki zorunluluk vardır. Bunlardan biri mevcut durumdan geri gidilmesine engel olan hüküm (**standstill clause**) yani koruma klotudur. Buna göre üye ülke hiçbir zararlı ek tedbiri yürürlüğe sokamaz. Ayrıca, zararlı olarak tanımlanan vergi tedbirinin zararlı kısımlarının kaldırılması anlamına gelen tedbiri geri çekme zorundadır. Bunun yanı sıra şunun altını çizmek istiyorum ki, işletme vergilendirmesine ilişkin iyi uygulama kuralları uygulamaları belirlenmiş kuralların yer aldığı rekabet alanındaki bölümde yapılan ile aynı değildir. Bazı tedbirler bazı durumlarda aynı zamanda iki farklı uygulaması olmasına rağmen işletme vergilendirmesine ilişkin iyi uygulama kurallarının uygulaması farklıdır.

Son olarak kısaca tasarrufun vergilendirilmesine ilişkin direktiften bahsedeceğim. Bu direktif şirket gelir vergisini değil de kişisel gelir vergisini ilgilendiren tek direktiftir. Amacı bir üye ülkenin kendi başkanlığında kendi etkin vergi sistemini uygulamasına izin vermektir, ama vergilendirmenin oranını belirlemesine değil. Yani bu direktifler bir üye ülkede yaşamayan bireylerin kazandığı gelire uygulanabilir. Kişinin yaşamadığı üye ülkenin

yükümlülüğü kişinin yaşadığı üye ülke ile bilgi alışverişinde bulunduktan sonra bu tür gelirlere uygulanabilecek vergilendirmeyi yürürlüğe sokmaktır. Bu direktifin bir diğer önemli yönü ise Birleşmiş Devletler, İsviçre, San Marino, Andora, Monako, Liechtenstein gibi direktifin bazı ilkelerinin benimsenmesinde komisyonun ikna etmek için zor müzakereler yaptığı önde gelen bazı ortak ülkelerle yapılan iki taraflı vergi anlaşmaları gereği de uygulanabilir olmalarıdır. Bu tabii ki ayrıca aday ülkelerin AB ile yürürlüğe konulan anlaşmanın genişletilmesi için bu ülkelerle de müzakere yapması gerektiği anlamına gelmektedir.

Tek Pazar bakımından çok önemli olmasına rağmen karşılıklı yardım konusuna kısaca değineceğim. Temel tüzük 2002'de karşılıklı yardımın kapsamının genişletildiği yeni bir direktifle yeniden ele alınan 1976 yılında çıkarılmış 308 sayılı direktiftir. Bu direktif ile prosedürler çok daha fazla güç kazanmıştır. Bugün burada sadece bu karşılıklı yardım direktiflerinin uygulamasının üye ülkeler ve tabii ki katılımın gerçekleşmesiyle aday ülkeler için de oldukça önemli olduğundan bahsetmek istiyorum. Çünkü AB'ye katılım mali sınırların kaldırılmasını gerektirmekte ve bu durumda vergilerin uygun bir şekilde toplanmasını garanti altına almanın tek olasılığı Üye ülkelerle işbirliği yapmaktır. Bu direktiflerin ele aldığı vergiler KDV başlayıp özel tüketim vergisi, zirai vergilendirme, sigorta vergisi ve pek çok diğer vergilere kadar oldukça çok sayıdadır. Üye ülkeler birbirlerine bilgi talebinde bulunarak, tazminat talebi tebligatı isteğinde bulunmak ve diğer üye ülkelerde tazminat taleplerinin doğrudan uygulanması şeklinde yardımcı olurlar. Bu direktiflerin uygulanışına yönelik belli başlı koşullar bulunmaktadır. Bunlardan üye ülke tarafından ortaya konan iddianın başlangıç sürecine itiraz edilemez, yani beş yıldan eski olmama ve en az 1500 Euro olma şartı vardır. Diğer kurallar ise nu üye ülkeler arasındaki karşılıklı yardımının maliyetinin yüklenilmesine yöneliktir. Ancak tüm bunlar daha sonra ayrıntılarıyla tartışılacaktır. Sanırım, AB vergi politikasının temel unsuru olduğu için gelecek hafta Brüksel'de karşılıklı yardım konusunda dört farklı sunum yapılacaktır.

Şimdi, vergi politikası nedir, vergi politikasında öngörülen gelişmeler nelerdir ve bir aday ülke için olası etkileri nelerdir bu konuda bazı çıkarımlar yapmak istiyorum. Daha önce de bahsettiğim gibi iç pazarda doğrudan etkiye sahip olduğu için dolaylı vergilere ilişkin uyumlaştırma kapsamımız oldukça geniştir. Bu alandaki direktif ve tüzüklerden oluşan ikincil mevzuatlarımız oldukça fazladır. Dolaysız vergilendirme alanında uyumlaştırmalarımız çok daha sınırlıdır. Daha önce de bahsettiğimiz gibi tasarruf gelirlerinin doğrudan vergilendirilmesinin yanı sıra zararlı vergi rekabeti durumunda üye ülkeler arasında vergi politikası koordinasyonu ile bu alanda da bazı yeni gelişmeler mevcuttur.

Gelecekte beklememiz ne? KDV birimindeki arkadaşlarımız mutlu olmayacaklar ancak korkarım bu alanda beklenene çok bir şey yok. Çünkü sizinde bildiğiniz gibi tüm vergilendirme tedbirleri konseyde oy birliği kuralına tabidir. Gelecek yıldan itibaren 27 üye olacak ve KDV alanında herhangi yeni ve daha fazla uyumlaştırma konusunda karar varmak çok zor olacak. Büyük bir olasılıkla bu alanda olabilecek tek nokta şirketler için KDV kurallarının uygulanmasını kolaylaştıracak kurallar olabilir. Çünkü şuan da olduğu gibi gerçekte yürürlükte olan bir dolaylı vergilendirme sistemimiz var ancak konseyde oybirliği ilkesine tabi olduğu için ekonomideki değişikliklerin hızına yetişemiyor. Ve doğal olarak bu vergilendirmenin gereğinin yerine getirilmesi şirketler için büyük maliyetlere neden olmaktadır. Yani, KDV’de çok büyük bir olasılıkla şirketlerin KDV’yi uygulamalarına yönelik kuralların kolallaştırılmasında geliştirme yapılacaktır.

Özel tüketim vergileri için durum biraz farklıdır. Çünkü üye ülkeler özellikle çevre politikası olmak üzere farklı politikalar uygulama konusunda oldukça etkin olduklarının farkındalar. Özel tüketim vergisi çok etkili bir vergi tedbiridir ve üye ülkeler tarafından bu tür politikaların etkili bir şekilde uygulanabilmesi için kullanılabilir. Şirket vergilendirme alanında öngörülen çok önemli bir gelişme vergi tabanının sağlamaştırılması adını verdiğimiz yani şirket vergilendirmesine yönelik vergi tabanının hesaplanması kurallarının uyumlaştırılması anlamına gelen gelişmedir. Komisyonumuz sık sık vergi oranının uyumlaştırılması anlamına gelmediğini vurgulamaktadır. Vergi oranının tanımı üye ülkelere bırakılacaktır. Komisyonun hedefi tabanın hesaplanmasının kolaylaştırılmasıdır. Çünkü şuanda şirketler 25 farklı kural ile 25 farklı vergi iadesini gelecek yıldan itibaren de 27 farklı kural ile 27 farklı vergi iadesini sunmak zorunda kalacaktır. Bu kuralların uygulanmasının şirketlere maliyeti ise her yıl artmaktadır. Bu teklif konusunda şu anda konseyde görüş birliği fazla sağlanamamıştır. Ancak, dolaysız vergilendirme alanında öngörülebilene tek gelişmenin bu olduğunu söyleyebiliriz.

Şimdi, bu durum aday ülke için ne anlama gelmektedir? Bu sabah giriş konuşmasında da belirtildiği gibi müzakereler gerçek müzakere değildir. Çünkü örneğin uluslar arası bir antlaşmada iki taraflı bir antlaşmada yapılan müzakerelerde her taraf bir şeyden vazgeçer. Ab katılım sürecinde taraflardan biri bir şeyi devralıyor ve diğer taraflar değişmiyor. bu şu anlama geliyor ki bu durumda AB’de yürürlükte olan vergi müktesebatında yer alan tüm vergiler tüm üyeler tarafından benimsenmesi gerekmektedir ve şuandeki mevcut durum da böyledir. Avrupa mevzuatının kısmi uygulanması gibi bir durum söz konusu değildir. Müzakerenin konusu ülkenin mevzuatı benimseyip benimsemeyeceği değil, nasıl benimseyecektir. Bu bağlamda büyük değişimler gerekiyorsa bazı konularda esnek

davranılabilir. Örneğin bu durum her zaman uyguladıkları çok düşük seviyedeki özel tüketim vergilerini oldukça önemli oranlara yükseltmek zorunda kalan eski aday ülkelerde bu durum yaşanmıştır. Minimum seviyelere ulaşabilmeleri için onlara bir geçiş süresi verilmiştir. Ancak tüm mevzuatı benimsemeleri gerekiyordu.

Bu alanda müzakerelerin nasıl yürütüldüğünden daha önce bahsedildi. İlk adım sunum oturumlarına dayanarak iki mevzuat arasındaki AB ve ulusal mevzuatları arasındaki farklılıkların tartışılarak incelendiği tarama sürecidir. İkili oturumlar komisyonun taslağını hazırladığı raporu tarama sürecidir. Komisyon bu raporun verilere dayanan kısmı için Türkiye'ye de danışacaktır. Daha sonra tarama raporu Konseye, Konseydeki çalışma grubuna sunulacaktır.

Tarama raporunda, Aday ülkenin müzakerelere başlamak için teknik açıdan hazır olup olmadığına ilişkin komisyon kararı yer almaktadır. Tabii ki bu karar konseyde 25 üye ülkenin Komisyonun tavsiyesine dayanarak oybirliği kuralına göre karar verilecek olan tartışmalara tabidir. Müzakereler başladıktan sonraki süreçte önemli bir nokta ise izleme adını verdiğimiz süreçtir. Bu aday ülkede ne tür mevzuatın kabul edildiğini, hangi ulusal mevzuatın AB mevzuatı ile uyum içinde olduğunu yasal açıdan izlemek için komisyonun ülkedeki gelişmeleri yakından takip etmesi anlamına gelmektedir. Biz ise yürürlükteki Avrupa mevzuatının tam olarak uygulanması için vergi idaresi kapasitesini izlemekteyiz.

Son olarak müzakere sürecinde bazen göz ardı edilen iki konudan bahsetmek istiyorum. İdari kapasite katılım açısından mevzuat kadar önemli bir yere sahiptir. Vergi idaresi katılım gerçekleşinceye kadar Türkiye'de Avrupa mevzuatının tam olarak uygulandığı ve yürürlükte olduğu bir pozisyonda olması gerekmektedir. Yani AB komisyonu tarafından izlenen ve değerlendirilenler sadece mevzuata değildir, aynı zamanda vergi idaresi bakımından mevzuatın pratik uygulaması da izlenmekte değerlendirilmektedir. Bu ayrıca spesifik idari yapıların oluşturulmasını gerektirmektedir. Merkez ofis ve özel tüketim vergisi ofisi verilecek iki örnektir. Ayrıca AB'nin şartlarını yerine getirmek için modern vergi idaresini nasıl oluşturulmalıdır ve nasıl çalışmalıdır konusunda yol gösteren mali gruplar adını verdiğimiz digitax'lar oluşturmalıyız. Mali gruplar 2005'te güncelleştirildiler. Şu anda erişilebilir durumda ve kopyalardan birini ilgili sektöre gönderebilirsiniz ve bu konuyla ilgilenen herkes talep etme hakkına sahiptir. Avrupa Birliği Komisyonu idari kapasitedeki bu koşulların yerine getirilmesi için mali yardımda önemli teknik yardım sağlamaktadır ve sağlayacaktır.

Son koşul olarak Türkiye'nin vergi idaresinin AB'deki bazı vergi sistemleri ile karşılıklı bağlantı halinde olması gerektiğinden bahsetmek istiyorum. AB'de özellikle dolandırıcılığa

karşı mücadelede yaygın olarak kullanıldığı için bu özellikle KDV konusunda bilgi alışverişi sistemi için önemlidir. Bundan önceki deneyimlerimize göre bazı Aday ülkelerde bu sistemin tam olarak kurulması için üç ila dört yıl sürmektedir. Bu sabah da bahsedildiği gibi vergi idaresine digitax aracını katılıma hazır olmak için oldukça erken bir aşamada bu koşulları göz önünde bulundurmaya başlaması için tavsiye ediyoruz. Bu benim son slaytım. İlginiz için çok teşekkür ederim. Sunumum hakkındaki sorularınızı alabilirim.

Teşekkür ederim.

PANEL BAŞKANI- Mr. Fantaroni'ye çok teşekkür ediyoruz.

Bize, Avrupa Birliği'nin vergilendirme politikası, Birlik müktesebatı ve uyumlaştırma düzeyi konusunda değerli bilgiler verdiler.

Şimdi sözü, panelimizin son konuşmacısı, İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı Sayın Hüsamettin Kavi'ye veriyorum.

Buyurun.

HÜSAMETTİN KAVİ (İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı)- Sayın Müsteşarım, çok değerli konuklar, sayın başkanlar, Maliye Bakanlığının, Hesap Uzmanları Kurumunun değerli üyeleri, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi İstanbul Sanayi Odası adına saygıyla selamlıyorum.

61'inci Kuruluş Yıldönümünü kutladığımız Hesap Uzmanları Kurulunu da özellikle tebrik ediyorum. Gerçekten bu ailenin içinde yaklaşık 90'lı yıllardan bu tarafa giderek gelişen bir ilişki sürecimiz var. Bu sürecin içinde Kurulu çok daha yakından tanıma fırsatı buldum ve hepsinin ötesinde şu gerçeği gördüm: Hesap Uzmanları Kurulu, kurulduğundan bu tarafa kendi itibarını, kredisini, saygınlığını giderek geliştiren Türkiye'nin en nadide kurumlarının başında geliyor ve de böyle bir toplantıda onların davetiyle sizlerle beraber olmaktan da büyük bir onur duyuyorum.

Avrupa Birliği Entegrasyon Sürecinde Vergi Politikaları; başlık arkamızda yazıyor. Tabii şunu ifade etmeden geçemeyeceğim: Bu Avrupa Birliği süreci, bugün de hep beraber yaşadığımız gibi, biraz özveri gerektiriyor, biraz rejim gerektiriyor, biraz sabır gerektiriyor efendim ve bütün bu süreçte karşılıklı olarak birbirimizi hem algılamak, hem bilgilendirmek ve bu bilgileri de paylaşmak gerekiyor.

Bugün 10.30'dan bu tarafa sayın başkanlarımızı dinledik, Sayın Bakanımızı dinledik, Avrupa Birliği Komisyonunun değerli Temsilcisini dinledik, çok değerli panelistler, akademisyenlerimizi dinledik; yani yoğun bir alışveriş oldu. Sıra şimdi geldi, bu hesabı ödemeye. Bu hesabı ödeyecek birisi lazım. O yüzden de, bir sanayici olarak, bir özel sektör temsilcisi olarak burada hazır bulunduğumu ifade etmek istiyorum.

Efendim, Avrupa Birliği entegrasyon süreci Türk özel sektörde özellikle vergi politikaları açısından hangi boyutlarda ilgilendiriyor diye kendi kendime sordum. Öncelikle bir defa, Avrupa Birliği'nin entegrasyonu kendi başına bütünüyle ilgilendiriyor. Avrupa Birliği'nin müktesebatına uyumla ilgili olarak “müzakere” kelimesinden ne anladığımız, şurada iki-üç yıl öncesine kıyasla artık çok daha net biliyoruz; ama taraflar biliyor. Topluma bunu anlatmayı da başarmak zorundayız. Müzakere süreci, sadece müktesebatın Türkiye'ye uyumunu sağlamaya yönelik zaman, maliyet, geçiş koşullarını, -hepimiz biliyoruz ki- içeriyor. Yoksa önümüzde, müktesebatın tartışılır olması gibi bir tablo yok. Birinci konu bu.

İkinci konu ise, bizi ilgilendiren, aslında uzunca süredir “Türk sanayiinin rekabet gücü” gibi bir başlık kullanıyoruz. Efendim, ben bugün o “Türk sanayiinin rekabet gücü” başlığından vazgeçtim; Türkiye'nin rekabet gücünden bahsetmemiz lazım. Türkiye'nin rekabet gücü varsa, Türk sanayiinin de rekabet gücü vardır. Bugün dünyada artık ülkeler konuşuluyor. Ülkenizi siz satabiliyorsanız, ülkenizi yatırıma açabiliyorsanız, ülkenize dünya sermayesi geliyorsa, ülkenizin ürünlerini siz dünyaya takdim edebiliyorsanız, o zaman sizin ülkenizin bir değeri vardır ve de siz önce Türk malını satabiliyorsanız, bunun alt başlıklarındaki ürünleri de rahatlıkla doğru ve gerçek fiyatlarına satabilirsiniz. Dolayısıyla, Türkiye'nin rekabet gücü bizi çok ilgilendiriyor.

Efendim, bu sürecin üçünü ayağı ise, gene zannediyorum ki bu konuda hemfikiriz, Türkiye'de maalesef, -haklılığını-haksızlığını hiçbir şekilde tartışmam- çok uzun süredir beraberce, özellikle Kurumla beraber mücadelesini verdiğimiz bir olgu var; kayıt dışı ekonomi, haksız rekabet. Bir tarafta, kurallara uyanlarla, öbür tarafta, kurallara uymayanlar arasında sistemi beraberce paylaşmak adil değil; bizim mücadelemiz ve itirazımız burada. Bunu gidermek ve aşmak zorundayız. Bu anlamda Avrupa Birliği entegrasyon süreci gerçekten son derece önemli.

Birkaç küçük not aldım ve onlara gireceğim. Bizim önümüzdeki resmi sizlere çok kısaca sunmak istiyorum. Şimdiye kadarki bütün konuşmalarda mevzuatı konuştuk, işin teknik uygulamalarını konuştuk, bu uygulamalar içindeki, özellikle uyumla, harmanizasyonla ilgili neler yaşayacağımızı gördük; ama hiç “liralar”a, “Euro'lar”a dokunmadık. Ben bir oralara girmek zorundayım. Bu işin maliyeti, boyutu nedir dediğimiz zaman oralara da bir bakmamız lazım. Taşıyabileceğimiz yükler var, taşıyamayacağımız yükler var. Özellikle Sayın Fantaroni'nin sunuşundan çok önemli bazı tespitler var. Öncelikle şunları bir geçmek istiyorum. Mesela bakın, enerji; enerjinin fiyatından enerji üzerindeki vergi uygulamalarına kadar sanayi ve konut arasında önemli bir farklılık var. Sanayide daha düşük koşullar uygulanıyor; fiyat da düşük, vergi oranları da düşük. Konutlarda, yani insanların... Tabii ki

ihtiyaçtır; hiç kimse bunu göz ardı etmiyor. Ama, yaşamı oluşturan önce ekonominin kendisi. Ekonominin rekabet gücünü sağlayabilirseniz, insanların da, giderek gelişen bir standartlar ve kalite bütünlüğü içinde yaşama imkânını sağlayabiliyorsunuz ve yarattığınız değerden onlara da pay verebiliyorsunuz; ama önce ekonominin kendisi. Dolayısıyla, bunu özellikle not aldım.

Mesela Avrupa Birliği'nde beğenilmeyen, ama bizim yıllar içinde yaptığımız iki uygulama daha var: (Bunlar artık son bulacak) Bir, geriye dönük uygulamaları Avrupa Birliği hiç sevmiyor, Avrupa Birliği'nin yatırımcıları da sevmiyor; iki, bir de, uygulamalarda zaman zaman, belki çoğu kez bir geçiş zamanı istiyor. Bugün bir uygulamayı durdurup ertesi gün yeni bir uygulamaya geçmek, onlar için kabul edilebilir bir sistem değil. Burada bir geçiş süreci gerekiyor.

Bütün bunların ardında izin verirseniz bir konuyu daha dile getirmek istiyorum. Devlet Planlama Teşkilatıyla da yoğun ilişkiler içindeyim. Bugün Maliye Bakanlığının bu konuda, uyumla ilgili olarak yaptığı çalışmalar konusunda değerli arkadaşlarımızdan son derece önemli bilgiler aldım. Dün akşam da dostlarla beraber yediğimiz yemekte dile getirdiğim gibi, efendim, bu tarama sürecinde yapılan çalışmaları kamunun ilgili birimleri son derece başarılı götürüyor; ama bu yetmez. Bunu ve bu tabloyu topluma yansıtmak zorundayız. Toplumun bunu paylaşmasını sağlayabildiğimiz oranda topluma malederiz. Sonunda çünkü, müktesebat uyum, sadece kâğıt üzerinde yapılacak bir işlem değil; hayatımıza yansıtacak. Bütün benliğimizle hissedeceğiz, kabul edeceğiz ve de hayatımızın bir parçası olacak. O yüzden de, bu süreci topluma yansıtmak ve toplumla paylaşmak zorunda olduğumuzu özellikle ifade etmek istiyorum.

Bakın, bazı rakamlar var. Aslında bu rakamları hepiniz son derece iyi biliyorsunuz; çünkü bu sürecin içinde hep beraber yaşıyoruz. Bakın, -Avrupa Birliği'nin biraz daha ötesine gittim- ekonomik işbirliği ve kalkınma, yani OECD ülkelerindeki vergi yükü; rakamları biliyorsunuz. Buradaki en önemli tablo, 95'ten 2004'e rakamların nasıl geçtiği. Meksika 16.7'ymiş, bugün 28.5'lerde. Avrupa Birliği ülkelerini biliyoruz. Burada özellikle işaret etmek istiyorum ki, Türkiye 18.1'miş, -tabii, mukayese ettiğimiz zaman bu doğru bir rakam değil- ama 2004'te 26.7'ye çıkmış. Yaklaşık yüzde 47.5 civarında bir artış var.

Tabii, burada vergi yükünü konuşurken, ülkenin vergi ödeme kabiliyetini de düşünmemiz lazım. İnsanların gelirleri... Hangi gelirden ne vergi alıyoruz? 20 bin Euro üzerinden yüzde 30-35 vergi almak başka şey, 4000 Euro üzerinden yüzde 30-35 vergi almak başka şey.

Bakın, burada 95-2004 arasını referans dönem olarak aldık. Gayrisafi milli hasılamız yüzde 36.6 artmış. Kişi başına gelirimiz yüzde 18.6 artarken, vergi yükü yüzde 47.5 artmış.

Özel sektör ve toplum tasarruflarını çok büyük oranda devletin bütçesine transfer etmiş ve de rekabet gücü adına, yeni yatırımlar adına ne kadar sınırlı bir kaynakla yaşamını sürdürdüğü ortada.

Gelir bazında gayrisafi yurt içi hasılanın faktör payları:

Burada iş gücü ortada; 20.7'den 26.3'e çıkmışız.

Sabit sermaye tüketimi, amortismanlar aşağı yukarı belli bir seviyede.

Üretim ve ithalat vergileri, yani dolaylı vergiler 8.1'den 16.9'a çıkarken, işletme artığı dediğimiz rakam, -ekonomik bir tabir bu, içinde faiz var, kira var ve kâr var- o da, yüzde 64.2'den 49.8'e düşmüş. Bu bir yerde, yükün nasıl arttığı ve tasarrufların kamuya doğru aktığının bir ifadesi.

Bildiğiniz gibi, bizim çok uzun yıllardır 500 büyük sanayi kuruluşunda yaptığımız bir araştırma var. Buradaki brüt katma değerın satışlar içindeki payı yüzde 28'lerden, bugün gene arada yükselmeler düşüşler var, yüzde 25.7'ler seviyesinde; aşağı yukarı aynı düzeyde. Katma değerde önemli bir artış olmadığı gibi, bir miktar düşüş de var.

Maaş ve ücretlerin payı 37.3'ten 25.4'e düşmüş.

Ödenen faizler, malum, kriz yıllarında çok büyük artışlara rağmen bugün son derece olumlu bir tablodur bu, yüzde 5.9'a kadar düşmüştür; kiralar aynı şekilde. Milli gelir anlamındaki kâr, oransal olarak bakarsanız, o da aynı düzeyde. Ama net katma değer 74.3'ten 50.4'e düşerken, dolaylı vergiler 10.5'ten 32'ye çıkmış. Aslında, katma değerın içindeki pay, aşağı yukarı 20'ye yakın bir rakam, 16-20 arasındaki bir rakam, dolaylı vergi olarak bütçeye geriye dönmüş.

Burada vergi gelirlerinin içine bakarsak, gelirden alınan vergiler 90 yılında yüzde 51.1 civarında iken bugün 28.3'e düşmüş. Bunun içindeki gelir vergisine bakarsak, bu rakam 41'miş; 19.1'e düşmüş, ki hepimiz biliyoruz ki, bu 19.1'in içinde de, çok önemli bir kısmı ücretlerden kesilen vergiler. Biz, geliri vergilendiremiyoruz; bunun açıkça ifadesi budur.

Kurumlar Vergisi aşağı yukarı seyrini devam ettiriyor. Dolaylı vergiler, biraz evvel de ifade, toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 71.7.

İzin verirsiniz, buradan da, gene son zamanlarda çokça tartıştığımız bir konuya gelmek istiyorum. İstihdam üzerindeki vergi yükü, sosyal güvenlik kesintilerin burada rakamlarını görüyoruz. Gene OECD ülkelerinde, Avrupa Birliği de dahil, Türkiye şu an en yüksek oranı uyguluyor; 42.7. Aşağıya doğru giderseniz, "İrlanda mucizesi" diye İrlanda'yı konuşuyoruz, ama İrlanda mucizesinin altındaki sırları da burada görmek mümkün. Ödediği rakamlar 8.1.

Şu anda tabloya yansımamış bazı ülkelerle ilgili elimde rakamlar var; dilerseniz onu da ifade etmek istiyorum. Mesela Hollanda'da, Avrupa Birliği'nin en gelişmiş ülkelerinden bir tanesinde, oradaki rakam 29.1; İspanya 33.4; Slovakya, yeni üye oldu, 23.2; Portekiz 26.6; Çek Cumhuriyeti'nde dahi, -ki orada sistem oldukça oturmuştur- 27.1; Kore'de 16.2.

Sonuç: Bizim istihdamda bugün yaşadığımız, özellikle kayıt dışı istihdamda yaşadığımız problemlerin ardında da doğal olarak bu vergi yükünü ve kayıt dışı ekonomiyi görmek zannediyorum ki yanlış değil.

Peki, “kayıt dışı ekonomi”yi de netleştirmek lazım. Yurt dışından gelen misafirlerimizle de, konuklarımızla da zaman zaman onu da tartıştık Sayın Müsteşarım. Şu an, hesap tarzına bağlı olarak, -Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptığım dönemde bu araştırmayı iki kez yaptık- Türkiye'de ekonominin gri alandaki tanımı yüzde 50'lerin üzerinde. Bu, “kara ekonomi” değildir; o başka bir tanımdır. Ben, “gri”, yani kurallar içindeki ekonominin kayıt altına alınmamış kısmından bahsediyorum. Bu tabii, başta da söylediğim gibi, ciddi bir haksız rekabet unsuru. Bunu aşabilmek ve bu vatandaş olmanın sorumluluğunu, bu ülkenin sorumluluklarını beraberce paylaşabilmenin gereğini eşit paylaşabilmemiz lazım. Herkesin buna hem hakkı var, hem de sorumluluğu var. Birilerinin sadece bunu sırtında taşıması gibi bir tablo ile yolumuza devam edemeyeceğimiz ortada. O zaman Türkiye'nin rekabet gücünü istediğimiz düzeye taşıyamıyoruz.

Bütün bunların yanında, son derece içten ve dürüst olarak dile getirmek istiyorum ki, krizden hemen sonra, bir önceki Hükümetin son iki yılında da bu süreç başlamıştır, 2001-2002 yılında, ama mevcut Hükümetimizle beraber de çok önemli bir değişim süreci vardır. O da şu: Vergi ödeyenler, “efendim, ben bir vergi mükellefiyim...” Hepimiz vergi ödüyoruz. Bizim perspektifimizden, özel sektör perspektifinden olaya baktığımız zaman bir konu çok önemli. Biz, harcadığımız, ödediğimiz vergilerin nasıl kullanıldığını çok merak ediyoruz. Bu paralar nasıl harcanıyor; ederine mi, değerine mi, doğru mu, yerinde mi harcanıyor? Bunu gördüğünüz zaman buna inanıyorsanız kaçmıyorsunuz, vergilerinizi ödüyorsunuz ve vergi geliri de artıyor, sosyal refah da artıyor ve gelişiyor.

Ben burada ifade etmek istiyorum ki, son üç yıl içinde paranın, vergi gelirlerinin harcama kalitesinde ciddi artış olmuştur. Peki, nihai bir yere geldik mi, yani bütün eksiklikleri giderdik mi? Hayır. Hâlâ paranın, vergi gelirlerinin harcama kalitesinde yapacağımız ciddi işler var. Belediyelerden tutun da merkezi idareye kadar henüz daha ortak aklı pek benimsemediğimiz için birtakım uygulamalarda ilgili tüm tarafları olaya ortak edemiyoruz. Ortak edemediğimiz için de, daha orta vadeli veya bilmediğimiz, ama başkalarının gündeminde olan birtakım konuları göz ardı ederek yatırımlarımızı yaptığımız zaman, işte

bugün gazetelerde yazdığı gibi, asfaltı bir gün döküp, ertesi gün başka bir nedenle kazmak zorunda kalabiliyoruz. Halbuki, bunları daha akılcı bir şekilde yürütmemiz mümkün. Vergi verenler olarak bu konuda son derece hassas olduğumuzu dile getirmek istiyorum.

Peki, bütün bu tablo içinde aşağı yukarı 20 yıldır da Türkiye borç ödüyor. Bildiğiniz gibi, bir borç bütçesi ve açık bütçesiyle yola devam ediyoruz. O zaman, bizim işimiz kolay mı? Biz, “vergi oranları yüksek” diyoruz, “sosyal güvenlik primleri yüksek” diyoruz. Bunları düşürmek o kadar kolay mı? Hayır, değil. Toplumda bizim bir konsensüse ihtiyacımız var. Vergi yükümlülüğüne sahip olan taraflarla tüm kurumlar, -Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin tüm ailesinden bahsediyorum- öbür tarafta da, kamunun bunu yürüten, denetleyen tüm kesimlerinin, bizim, ortak bir anlayışta bir araya gelmemiz lazım. Bunu bir ortak kampanyaya dönüştürmemiz ve de burada bir taraftan bu konuda rekabetin gerektirdiği yeni vergi oranlarını Avrupa Birliği müktesebatına uyum sürecinde, -ki bir taraftan Katma Değer Vergisinde, evet, orada AB’de de bir uyum yok, ama Özel Tüketim Vergisi AB uyum sürecinde oldukça değişecek, aşağı rakamlara doğru düşecek- dolaylı vergilerin vergi geliri içindeki payı düşerken, bizim bir taraftan da kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına alarak vergi gelirlerimizi artırmayı başarabilmemiz lazım. Bu bütçenin yerine getirmek zorunda olduğu ihtiyaçlar var.

Bakın, zaman dolayısıyla çok da uzatmak istemiyorum, ama bir konu çok önemli değerli konular. Borçlu ülkeler, borçlarını nasıl yönettiklerine özel bir itibar göstermek zorundalar.

Bu, uluslararası kurumlarda görev yapan bir Amerikalının uzun yıllar yazamadığı, ama sonunda yazıp piyasaya yeni sürdüğü bir kitap; bir ekonomik tetikçinin itirafları. Amerika’yı bir sürü konuda eleştiriyoruz, davranışlarını tasvip etmiyoruz; bunlar doğru. Ama bütün bunlara rağmen, bütün bu yanlışlar, eksiklikler veya eleştirdiğimiz hususlar yanında Amerika Birleşik Devletleri’nin kendine özel şeffaf bir yaklaşımı var. Kendi içinde yaptıklarını da bir müddet sonra, yanlış da olsa bunları kamuoyunun önüne sunuyor, açıklıyor. Burada, ülkelerin yanlış politikalarla nasıl borçlandırılarak siyasi açıdan kontrol edilebilir hâle getirildiğini, son derece açık ifadelerle bu işi yapan bir insan itiraf ediyor ve ifade ediyor. Dolayısıyla, efendim, burada en temel gerçek şu: Borca özel sektörün de ihtiyacı vardır, devletlerin de ihtiyacı vardır; ama aldığınız borcun geri ödeme planıyla, borcu ekonomide nasıl değerlendireceğiniz ve bunun sonucu elde edeceğiniz gelirlerin vadesi, yani size geriye dönüşü arasındaki zaman boyutunu çok paralel hâle getirmek zorundasınız. Sizin borç ödeme takviminize, elde edeceğiniz gelirlerin takvimi uymazsa, bizim son 20 yıl içinde yaşadığımız tabloyla her ülke karşı karşıya kalır ve de o zaman, sonunda tasarruf edemez hâle geldiğiniz

zaman, dünyaya taahhütlerinizi bir türlü yerine getireceksiniz. O zaman vergi yükleriniz artar, o zaman sosyal güvenlik primleriniz artar, bütçe açığınız artar; sonunda da, faiz dışı fazlanızın 6 mı olduğu, 6.5 mi olduğunu, 7 mi olduğunu konuşur hâle gelirsiniz.

Türkiye'nin, inanıyorum ki, bu deneyimlerden sonra artık bugün aldığı borçları da son derece akıllı yöneteceğine ben şahsen inanıyorum. Hepsinin ötesinde de, bir yatırımcı... Affedersiniz, bakın, otoyollarımız var. İstanbul-Ankara otoyoluna bakıyorum, son derece kaliteli, güzel bir yatırım; ama biz o yolun şu an yüzde 20 kapasitesini dahi kullanıyoruz. Eğer bilgi doğruysa, Esenboğa'dan Ankara'ya dört şerit gidiş, dört şerit geliş bir yol yapılacağını söylediler bana. Acaba bu kapasiteye ihtiyacımız var mı? Biz sanayiciler, ben yatırım yaparım, ama pazarın kapasitesini dikkate alarak, satacağım mal için yatırım yaparım. Satamadığım ve de bu pazarın taleplerinin dışında kalan bir yatırıma şu an borçlanarak yapmanın hiçbir âlemi yoktur. O yüzden de, yatırımlarımızı ve elimizdeki kaynaklarımızı bu anlamda daha verimli, daha etkin kullanabilmenin yolunu da bulabilmemiz lazım. Bu, Türkiye'de mali politikalara olan güveni artıracaktır ve vergi ödeyenlerin bu konuda huzur içinde kendi sorumluluklarını yerine getirme gücünü giderek geliştirecektir; dolayısıyla o zaman, inanıyorum ki, Türkiye de, Avrupa Birliği'ne entegrasyon sürecinde çok daha gelişmiş, çok da sosyal refahı sağlamış, sonunda da mutlu insanlardan oluşan bir toplum olma yolunda ilerleyecektir.

Avrupa Birliği dediğimiz zaman... İzin verirseniz şunu da dile getirmek istiyorum: İstanbul Ticaret Odası dışında, son 10 küsur yıl içinde yürüttüğüm iki görevim daha var benim. Ben 1996 yılında, Ankara Anlaşmasının 27'nci maddesi çerçevesinde kurulmuş olan Ekonomik ve Sosyal Ortak Karma İstişare Komitesinde üç dönem Eşbaşkanlık yaptım; bir tanesi bizden, bir tanesi de AB kanadından. Bizde, işveren kesimi olarak benim görev yaptığım zaman, eşbaşkanım ya işçi kesimindi veya üçüncü gruptandı, yani esnaf sanatkâr veya tarım kesimi temsilcisiydi. Bunlarla biz 10 yıldır beraber çalışıyoruz. Geçtiğimiz ay ortasında da İstanbul'da gene bir toplantı yaptık. Temmuz'un başında da Kayseri'de bizim 21'inci ortak toplantımızı yapacağız. Mesela buraya bir konu gelecek ve misafirlerimiz gelecek, Avrupa Birliği'nin Bölgeler Komitesinin temsilcileri gelecek, uzmanları gelecek. Avrupa Birliği'nde bugün bölgeler arası gelişmişlik farklarını gidermek için Bölgeler Komitesinin elinde imkânlar var. Türkiye, bu konuda doğru projeler üreterek ve de hatta ve hatta yatırım teşvik mevzuatını buna paralel hâle getirerek Bölgeler Komitesinin imkânlarından bana göre yararlanabilmeli. Biz çünkü, 10 yıllık Gümrük Birliği sürecinde... Bakın, beş yıl içinde uygulanacak bir mali protokolü vetolarla kaybettik; oradan hiçbir şey alamadık. Onun ötesinde, "projeler yapın" denildi; ama Avrupa Birliği'nin de kendine göre

bürokrasisi içinde bu projeleri yapmak öyle kolay olmuyor. Açıkça söyleyeyim, -burada dostlarımız da var- orası iyi bir labirent. Orada yanınızda bir rehber yoksa, iyi bir “Guide” yoksa o labirentin içinde kaybolursunuz. O rehberi bulacaksınız; ilişkilerle yaratacağısınız. Dostluklar kuracaksınız. Bu zaman içinde oluşuyor. Oralardan ancak o şekilde geçebiliyorsunuz.

Dolayısıyla, bugün bakıyorum, Türkiye, Sayın Başkanım da ifade etti, geçen yılki rakamlarla, 100 milyar Euro’luk bir dış ticaret ithalatı var. Bu 100 milyar Euro’nun, neresinden baksanız, yüzde 60’ı Avrupa Birliği’nden. Türkiye Avrupa Birliği’ne 60 milyar Euro’luk... Bu 60 milyar Euro bugün dünyada önemli bir rakam. 60 milyar Euro’luk bir pazar iseniz, haklarınızı savunacaksınız; yani bu konuda argümanlar getireceksiniz, bu 10 yıl içindeki maliyetlerinizi ortaya koyacaksınız, sizin ülkenizin farklılıklarını, doğu-batı gelişmişlik farklarını ortaya koyacaksınız ve birtakım taleplerde bulunacaksınız. Önce Avrupa Birliği’nde masada var olacaksınız, sonra da talep edeceksiniz; taleplerinizi de haklı argümanlarla ve Avrupa Birliği’nin bildiği kriterlerle yapmak zorundasınız. Kendi kendimize, kendi öngördüğümüz veya kendimizi inandırdığımız kriterlerle yapamıyoruz.

Netice:

Biz bugüne kadar, dürüstçe ifade etmem gerekirse, iyi müzakere yapamadık. “Müzakere”, eşit pazarlık değil. “Pazarlık”, bizim geçmişte bıraktığımız bir kavram. “Müzakere” biraz daha farklı. Onu, demokrasinin kendi kurallarıyla ve da müktesebatın içinde altı çizilmiş olan unsurlarla beraber yapmak zorundayız.

Ben burada sona gelirken bir dileğimi ifade etmek istiyorum. Öyle de böyle de, -dün akşam yemekte de dostlarımıza ifade ettim, Avrupa Birliği’nden değerli konuklarımız var, onarın da bir vesileyle duyması için ifade etmek istiyorum- bakın, Ekonomik ve Sosyal Konseyde 10 yıldır görev yapıyorum dedim ve de, pazarın ebadını da, Türkiye’nin Avrupa Birliği için ne anlama geldiğini de ifade etmeye çalıştım. Avrupa Birliği’nden biz serbest dolaşım istemiyoruz, hayır; ama biz, Avrupa Birliği gelişme raporunda, Sayın Verheugen döneminde deklare edilen ilerleme raporunda da belirtilen sosyal diyalog, “Third p...”, üçüncü ayak, sosyal diyalog ve sivil toplumların ilişkilerini geliştirmek istiyoruz, ki bunu Avrupa Birliği’nin kendisi bizden istiyor. O zaman, Avrupa Birliği bu konuda elini uzatacak. Türkiye’de bugün özel sektörün işverenleri, çalışanları, yöneticileri, Türkiye’de bugün üniversitelerimizin akademisyenleri, Türkiye’de bugün medya mensupları, Türkiye’de bugün kültür-sanat kurumlarının ve spor kurumlarının temsilcileri Avrupa Birliği’ne seyahat ederken seyahat özgürlükleri son derece sınırlı ve limitlidir. Eğer belli bir zaman önce bu konuda müracaatlarınızı yapmamışsanız, son güne kalmışsanız gidemezsiniz. Avrupa Birliği’ndeki

karşı taraf geliyor. Sizin hava alanında uyguladığınız bir vize tamamen bir formalitedir ve de pek çok ülkeye, bunu bazılarına da uygulamıyoruz. Dolayısıyla, Avrupa Birliği burada iyi niyetini ifade etmek için bir adım atmak zorunda. Vize uygulanan 130 ülkelik bir liste var. Türkiye, 130 ülkenin herhangi birisi değildir; üyelik müzakerelerine başlamış bir ülkedir ve de dolayısıyla farklı bir statüde... Gümrük Birliği yürürlükte olan ve de Avrupa Birliği'nin üyesi olmayan Türkiye'den başka bir ülke de yok. O zaman, Türkiye'nin konumu çok özel. O zaman Türkiye'ye vize konusunda da, sözünü ettiğim, tarafların geçmiş uygulamalarını da dikkate alan özel bir uygulama yapması, Avrupa Birliği'nin, kanaatimce, iyi niyetinin bir ifadesi olacaktır.

Sonuç:

Lafı fazla uzatmadan burada iki temel olguya değinmek istiyorum. Avrupa Birliği müktesebatına uyumda benim Türkiye'den ve Türkiye'nin ilgili tüm taraflarından, kendimiz dahil, beklediğim en önemli konu: Devletin yeniden tanımı; devletin görevleri nedir, devletin öncelikleri nedir ve de devletin, Avrupa Birliği üyeliğine giden yoldaki yeni tanımı, yeni fonksiyonları ne olmalıdır?

Türkiye'nin bugün, -işte faiz dışı fazla- mevcut yapısı içinde tasarruf etmeye çalışması bana göre yetmez. Son derece sıkıntılı bir süreçtir. O yüzden de biz, bu koşullar altında vergi ve sosyal güvenlik yüklerinde istediğimiz gelişmeleri kaydedemeyiz. Oturup, yeni bir yapı kurup, Hükümetin içinde veya Hükümetin dışında, bu konudaki ilgili taraflarla biz bir kurul oluşturup, devletin yeni yapısını, 21'inci yüzyılda Türkiye'yi hedefine taşıyacak devletin organizasyon yapısının ne olduğuna -bana göre- bakmalıyız.

İkinci konu ise, efendim, bireysel anlamda kişisel gelişime ve de kişisel değişime bağlı eğitimde üstlenmemiz gereken ve gerçekleştirmemiz gereken son derece önemli adımlar var. Geçtiğimiz günlerde Muğla'da Meslek Yüksekokulları Toplantısındaydım. Gördüm ki; ne meslek okullarımız, lise muadili okullarımız, ne de meslek yüksekokullarımızdan bugün sanayinin, rekabet gücü adına, yaratıcılık adına, Avrupa Birliği'nin 6'ncı ve 7'nci çerçeve programları adına beklediği insan gücüne ulaşma şansı yok. Oturup... (Kaset Sonu)

...bireylerimizi de son derece nitelikli olarak teçhiz etmekten, eğitmekten geçiyor. Yoksa, biz takım olarak, bu müzakere sürecinde, -sürecin sonunda toplum tartışıyor, "Avrupa Birliği mi, nasıl olur"- bana göre müktesebat, Avrupa Birliği'ne üyelik kadar önemli.

Biz o uyum sürecini, gerçekten hakkını vererek ve içselleştirerek, benimseyerek gerçekleştirdiğimiz takdirde, ben inanıyorum ki, bu Türkiye'ye ve de Türkiye'nin bölgesine, dünyaya olan sorumluluklarına karşı çok önemli gerçekleştirilmiş bir görev olacaktır ve de biz bunu başaracak güce, bilgiye ve insan kaynaklarına sahibiz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

PANEL BAŞKANI- Sayın Hüsamettin Kavi'ye teşekkür ediyorum.

Özel sektör perspektifinden görüşlerini ifade ettiler.

Değerli konuklar, panelimizin sunuşlarını böylece tamamlamış bulunuyoruz. Şimdi, kısa bir süre için birkaç soru olabiliriz. Soru sormak isteyenlerin isimlerini ve soruyu kime yönelttiklerini belirtmelerini rica edeceğim.

Buyurun Serdar Koyutürk Bey.

SERDAR KOYUTÜRK (Başhesap Uzmanı/... Konseyi Genel Sekreteri)- Teşekkür ederim Sayın Müsteşarım.

Benim sorum Sayın Fantaroni'ye olacak. Sayın Bayazıt Balcı meslektaşımızın anlatmış olduğu geçici KDV rejiminin, son üye olmuş olan 10 üye ülkede uygulanma süreci hakkında bize biraz bilgi verebilirler mi? Bunların içinde derogasyon almış olanlar var mıdır? Hem KDV geçici rejiminde, hem Özel Tüketim Vergisi antrepo rejiminde bu geçiş süreci nasıl olmuştur? Çünkü çok önemli bir süreçtir. Türkiye de bu süreci yaşayacaktır; onun için önem veriyorum ve bu süreç hakkında bilgi verirse mutlu olacağım.

Teşekkür ederim Sayın Müsteşarım.

PANEL BAŞKANI- Buyurun Sayın Fantaroni.

STEFANO FANTARONİ- Çok dikkatli bir şekilde cevap verilmesi gereken sorunuz için teşekkür ederim. Yeni 10 üye ülkeye KDV ve özel tüketim vergisi konusunda aslında bir şekilde geçiş süresi verildi. Öncelikle şunu söylememe izin verin; müktesebattan sadece iki derogasyon tanınmıştır, biri KDV ile diğeri de özel tüketim vergisine yöneliktir. Pek çok aday ülkeye tanınmıştır. Özel tüketim vergisi alanında bireylerin kendi tüketimi için evlerinde kendileri tarafından üretilen alkollü ürünlere daha az vergi uygulama olasılığında tanınmıştır. Bu durum üzümünden kendi üzüm suyunu ve alkollü ürünlerini damıtan ailelerin olduğu Balkan Ülkeleri ve Doğu Avrupa'da sık karşılaşılan bir durumdur. Tüm bu ev yapımı alkollü ürünleri normal içki üretimi sisteminin içine dahil etmemiz pratikte olanaksız olacağı için tabii ki farklı bir yaklaşım gerekti. Sadece 5 ya da 6 tane olan bu ülkelere bu ürünlerin pazarda satılmaması, sadece bireysel ve aile içi tüketim için üretilmesi koşuluyla bu ürünlerin ticaretinin %50'si kadar uygulanmasına ilişkin sabit derogasyon tanındı.

KDV alanında tek derogasyon uluslar arası yolu taşımacılığına ilişkin KDV indirimi hakkına yönelik muafiyet konusunda tanınmıştır. Uçak kullanan yolcuların biletlerine uygulanan vergilendirmeye ilişkin taktik sebeplerden dolayı bu mesele genellikle uluslararası düzeyde ele alınmıştır. Genellikle KDV'den muaf olmuşlardır. Yani, bu ülkelere AB'de uygulanan aynı sistemi uygulama izni verilmiştir. Bu derogasyonların yanı sıra, ülkelerin AB

mevzuatını daha aşamalı bir şekilde benimsemesini sağlayan bazı geçiş önlemleri bulunmaktadır. Örneğin, bu ülkelerin pek çoğunda sigaralarına uygulamakta oldukları özel tüketim vergisi oldukça düşük seviyedeydi. AB minimum oranının hemen yürürlüğe girmesi her şeyden önce ciddi ekonomik sorunlara yol açacaktı. Ve ikinci olarak kaçak olarak satışında öncesinden de tahmin edilebilen bir artış olacaktı. Bu yüzden bu ülkelerin beş ya da altı yılda minimum seviyeye ulaşmasına izin verildi. Ancak bu ülkelerin 1 Haziran 2010'dan itibaren minimum oranı uygulamaya sokmaları gerektiği için aslında derogasyon yoktur. Her ülke kendine özgü spesifik tabana oturtulduğu için geçiş süresi meselesi biraz karmaşık bir süreçtir. Türkiye'nin katılımını ele alırsak gerçekçi olmamız gerekirse beş yıl içinde gerçekleşebileceğini söyleyemeyiz. Çünkü her şeyden önce sadece 2012'de sonlanacak gelecek AB bütçesinin bitmesinden sonra gerçekleşebilir. Yani bu durumda büyük olasılıkla 7,8 ya da 10 yıl sonra gerçekleşebilecek bir süreçten bahsediyoruz. Bu ise Türkiye'nin zamanında hazır olmak için zaten başlamış olduğu AB mevzuatını benimsemesini gerektirmektedir. Yani bu bakımdan düzenlemeler için Türkiye'nin önünde uzun bir zaman olduğu için bu geçiş sürecinde derogasyon olasılığı oldukça sınırlıdır. Çünkü müzakerelere 2001'de başlayıp 2004'te sonlandıran diğer aday ülkeler için bu mümkün değildi. Yani üç yılda mevzuatı derhal benimsemeleri gerekiyordu. Türkiye için müktesebatın tam olarak uygulanabilmesi için daha sakin bir geçiş süreci olasılığı vardır. Tabii ki bazı müzakerelerin bazı özel koşullar gerektirmesi istisna değildir. Ancak bu koşullar iyi bir şekilde temellendirilirse bundan birkaç yıl sonra gerçekleşecek olan katılımdan sonra uygulanmak üzere değerlendirilmeye alınabilir. Tabii ki Türkiye'nin müzakerelerin başlamasından katılıma kadar geçen süre içinde müktesebatın bu spesifik maddesini neden uygulayabilecek pozisyona gelemeyeceğini açıklayan çok iyi bir neden olmalı. Her şeyden önce derogasyon konusundaki tartışmaların komisyonun teknik değerlendirmesine tabii olduğunu belirtmek istiyorum. Ve daha da önemlisi talep edilen her bir derogasyon üzerinde oy birliği ile karar varıldığı konsey kararına tabiidir. Bu bağlamda, verebileceğim tavsiye Türkiye'nin müzakereler esnasında talep edeceği derogasyon sayısının ve derogasyon türünün dikkatlice düşünülmesidir. Çünkü bu talep Konseye Türkiye'nin katılım konusundaki istekliliğini ve ciddiyetini gösterecektir. Bu konu benim yetkimin dışında daha siyasi bir meseledir. Ancak şunu hatırlatmak isterim ki talep edilen her geçiş süreci ve derogasyon şimdilik 25 ve çok yakında 27 üye ülke tarafından konseyde tartışılacaktır. Bu yüzden, Türkiye'deki ekonomik, sosyal ve uygulamaya dayalı nedenlerden dolayı her derogasyonun ve geçiş sürecinin gerçekten gerektiğine üye ülkeler ikna edilmelidir.

PANEL BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Sayın Profesör Doktor Cafer Tayyar Sadıklar; buyurun Hocam.

PROF. DR. CAFER TAYYAR SADIKLAR- Her şeyden evvel, paneli düzenleyenleri tebrik ederim. Cidden, zamanında ve çok anlamlı bir panel oldu.

Benim kısa bir sorum olacak; fakat cevabının zor olduğunu biliyorum. Yüzde 30-40 civarında kayıt dışı ekonomi olduğu sürece bu tartışmalar biraz mesnetsiz kalıyor, “mesnetsiz” değil de, belki dayanaksız kalıyor. Benim sorum tabii daha çok Sayın Kavi’yi ilgilendiriyor. Maliye, kayıt dışı ekonomiden şikâyetçi; özel sektör daha fazla şikâyetçi. Sanki üçüncü kişiden şikâyet eder gibi konuşuyorsunuz. Bunun sorumlusu kim ve bu sorun nasıl çözülecek?

Teşekkür ederim.

HÜSAMETTİN KAVİ- Teşekkür ederim efendim.

Sayın Hocam, aslında aynen söylediğiniz gibi. Bakarsanız, sanki bir üçüncü taraf var da, hepimiz ondan şikâyet ediyoruz. Halbuki tablo öyle değil. Tabloyu ben, bizim bugüne kadar, geride bıraktığımız yıllardan bu tarafa, kanaatimce, yeteri kadar işbirliği yapamamış olmamızın bir sonucu diye görüyorum. Halbuki, bu konuda karşılıklı güvenle, hükümet, Maliye bürokrasisi ve özel sektör arasında imzalanacak, -biraz evvel onu ifade etmeye çalıştım- bir sosyal konsensüsle bu konuda bana göre adım atılabilir. İfade ettiğim gibi, mesele sadece vergi oranları değildir. Vergi oranları son derece önemlidir; ama işin bir boyutudur. Vergi gelirlerinin nasıl harcandığından mali sistemin nasıl çalıştığına, ki bu konuda da son derece önemli ve pozitif gelişmeler oldu. 10 yıl evvel vergi ödemek dahi çok güçtü; vergiyi götürüp vergi dairesine teslim etmek dahi hiç kolay değildi. Bugün artık o konuda engeller yok efendim. Siz ödemek istiyorsanız, sistem size açık; buyurun. Her türlü şekilde o tahsilatı sizden yapıyor. Buna rağmen, ben dürüstçe, bir üretim kesiminin, bir mükellef kesimin temsilcisi olarak şunu da ifade etmek istiyorum: Bütün bunları doğru kurallar bütünü içine getirip, yani oranları, uygulamaları ve sistemin bütünüyle doğru bir yapıya taşıdığımız çerçevede, denetimin de son derece sağlıklı işlemesi gerektiğine inanıyorum, caydırıcı müeyyidelerin olması gerektiğine de inanıyorum. Zaman zaman bizim şu tartışmamız da oluyor: Orada da tereddütler yaşıyoruz, çünkü sonunda caydırıcı müeyyideler, ne boyutta olursa olsun, bunlar bugün de var, yarın da olacak, gelişmiş ülkelerde daha da ağırları olduğunu hepimiz biliyoruz; ama bunları uygulayacak insanların ehliyeti de çok önemli. Bunu da geliştirmemiz lazım. Bunu da başarabildiğimiz zaman, ben inanıyorum ki, Türkiye’de sosyal sorumluluk, vatandaşlık sorumluluğunun gelişmesine paralel bu konuda giderek adım atılacaktır. Toplum inandırmamız lazım. Toplum bir konuda, -bunu, özel sektörü dahil ederek söylüyorum efendim- kayıt dışıyla bir türlü yaşam imkânı bulduğunu

zannediyor. Hayır. Kayıt dışı ile, tam tersi, biz rekabet gücümüzü son derece olumsuz etkiliyoruz. Halbuki, bu rakamı 50'lerden 40'lara, 30'lara, 20'lere doğru düşürebilmeyi başarabilirsek, -ki bunu yurt dışı, uluslararası kurumlara da, Mckenzey'e bir tarihte yaptırmıştık, o da son derece açıktı- Türkiye'nin rekabet gücünü etkileyen en olumsuz unsurlardan bir tanesi de kayıt dışıdır, bunu aşabildiğimiz zaman, biz o zaman gerçek kurallar içinde yaşamamızın ve rekabet etmenin yollarını aramak ve bulmak zorunda kalacağız. Dolayısıyla burada, kısa vadede ben, Bakanlığımız, Hükümetimiz, bürokrasi ve özel sektörün beraberce gerçekleştireceği bir konsensüsle, bir protokolü topluma takdim etmek konusunda eğer yürekle bir adım atabiliyorsak, ben bu konuda sonuç alınabileceğini, zaman içinde yol alınabileceğine inanıyorum. Çünkü inanmak ve güvenmek çok önemli efendim.

Teşekkür ederim.

PANEL BAŞKANI- Teşekkür ederim Sayın Kavi.

Tabii, kayıt dışı ekonomi vergileme açısından son derece önemli. Geçtiğimiz sürece baktığımızda, 30 yıla yakın yüksek enflasyon dönemi yaşadık. İşletmelerin ölçekleri çok küçük ve yaygındı; vergileme kapasiteleri yetersizdi. Ekonomide düzenli, istikrarlı bir süreç yoktu. İki yıl büyüüp, bir yıl küçüldüğümüz dönemler oldu. Vergi oranları yüksekti. İdarelerin vergileme kapasiteleri yeterli değildi. İdarenin etkinliği, hem idari yapıdan, denetim yapısından yeterli değildi. Bütün bunlar, özel sektörün de yüksek vergi uygulandığı bir dönemde bir ölçüde vergiye karşı direnç oluşturdu ve kayıt dışılığa yöneldiği bir dönemi ortaya koydu. Tabii, bugün geldiğimiz dönemde, artık, son yıllarda alınan birtakım tedbirlerle ekonomide bir istikrar sürecine girildiğini, kayıt dışılığa sebep olan birçok unsurun önemli ölçüde elimine edildiğini ve artık kayıtlı ekonomiye geçiş için koşulların büyük ölçüde oluştuğunu görüyoruz. Bu itibarla da, artık kayıt dışı ekonomi içindeki faaliyetlerin kayda değer bir mazereti kalmadığını ifade etmek durumundayım.

Sayın Kavi'nin de belirttiği gibi, bundan sonraki süreçte yapılacak iş:

- * Ekonomimizin büyüme trendini sürdürmek.
- * Kayıtlı ekonominin sağlıklı işlemesi için gerekli kurumsal ve idari düzenlemeleri eksiksiz yapmak.
- * Kurumların, başta Gelir İdaresi olmak üzere idari kapasitelerini güçlendirmek ve teknolojiyi bu alana büyük ölçüde yaygınlaştırmak.
- * Ödenebilir, içinde yaşanabilir, sağlıklı bir vergi ortamı oluşturarak, bütçemizi, en önemli gelir kaynağı olan vergilerle beslemek.

Bu konuda gittikçe toplumda bir konsensüsün de oluştuğunu görüyoruz ve toplumda vergiye karşı bir uyum sürecinin olumlu geliştiğini görüyoruz.

Ayrıca tabii, toplanan vergilerin de nereye harcandığı fevkâlade önemli. Bu konu, hesap verebilirlik ve saydamlık açısından önemli bir husus.

Kamu mali yönetim alanında yaptığımız önemli iyileştirmeler de, bütçenin bu noktadaki saydamlığını, harcamaların verimliliğini, önceliklerin doğru tespit edilmesini ve hesap verebilirliği ortaya koyacaktır.

Umuyorum ki, önümüzdeki süreçte, kayıtlı ekonomiye geçiş konusunda genel bir konsensüs ve toplumun tüm kesimleri, paydaşlar arasında bir işbirliği oluşacaktır. Bu da bizim açımızdan fevkâlade önemlidir. Nitekim önümüzdeki günlerde, yakın bir zamanda, üst düzeyde, toplumun tüm kesimlerinin katılacağı önemli bir toplantı planlıyoruz. Kayıtlı ekonomiye geçiş süreciyle ilgili üç gün süren bir arama konferansı yapacağız. Bu konudaki çalışmalarımız son aşamada. Bununla ilgili olarak da, tüm kesimlerin bu konudaki katılımını, katkılarını bekliyoruz. Ben bu eklemeyi izninizle yapmak istedim.

Teşekkür ederim.

Başka soru yöneltmek isteyen var mı efendim?..

Zamanımız da yeterince ilerledi.

Böylece soruları da almış ve bu konulara değinmiş bulunuyoruz.

Değerli panelistlerin ilave etmek istedikleri bir görüşleri var mı?.. Teşekkür ediyorum.

Değerli konuklar, Avrupa Birliği sürecinde önemli bir paneli hep birlikte tamamlamış bulunuyoruz. Sizlere katılımlarınız için, sabırla bizleri dinlediğiniz için ayrı ayrı arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum. Değerli panelistlere ve konuklara da, bu panele teşekkürleri ve değerli katkıları için huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sağ olun.

SUNUCU- Panelistlerimize değerli katılımlarından dolayı teşekkür ediyoruz.

Şimdi, panelistlerimize, bugünün anısına hazırlanan plaketlerini takdim etmek istiyoruz.

Sayın Hasan Basri Aktan'ın plaketini vermek üzere Hesap Uzmanları Kurulu Başkanı Sayın Mahmut Vural'ı sahneye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Başkanım... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Sayın Manuel Arnal Monrea'yı, plaketini almak üzere sahneye davet ediyorum... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Sayın Stefano Fantaroni'yi, plaketini almak üzere sahneye davet ediyorum.

Buyurun Sayın Fantaroni... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Teşekkür ederiz Sayın Başkanım.

Sayın Hüsamettin Kavi'ye plaketini vermek üzere Maliye Hesap Uzmanları Vakfı Başkanı Özcal Korkmaz'ı sahneye davet ediyorum.

Buyurun efendim... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Sayın Profesör Doktor Billur Serap Yaltı'yı, plaketini almak üzere sahneye davet ediyorum.

Buyurun... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Vakıf Başkanımıza Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın İsa Coşkun'un plaketini vermek üzere Maliye Hesap Uzmanları Derneği Başkanı Nihat Uzunoğlu'nu sahneye davet ediyorum.

Buyurun efendim... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Sayın Bayazıt Balcı'yı, plaketini almak üzere sahneye davet ediyorum.

Buyurun efendim... (Alkışlar)

(Plaket Takdim Edildi)

SUNUCU- Değerli konuklarımız, böylece panelimizi tamamlamış bulunuyoruz.

Panelde ortaya konulan görüş ve düşüncelerin, Avrupa Birliği'yle müzakere süreci devam eden ülkemizin vergi politikalarına ilişkin uyumlaştırma çalışmalarına olumlu katkıları olacağını düşünüyor, değerli katılımlarınız için sizlere teşekkür ediyoruz.
